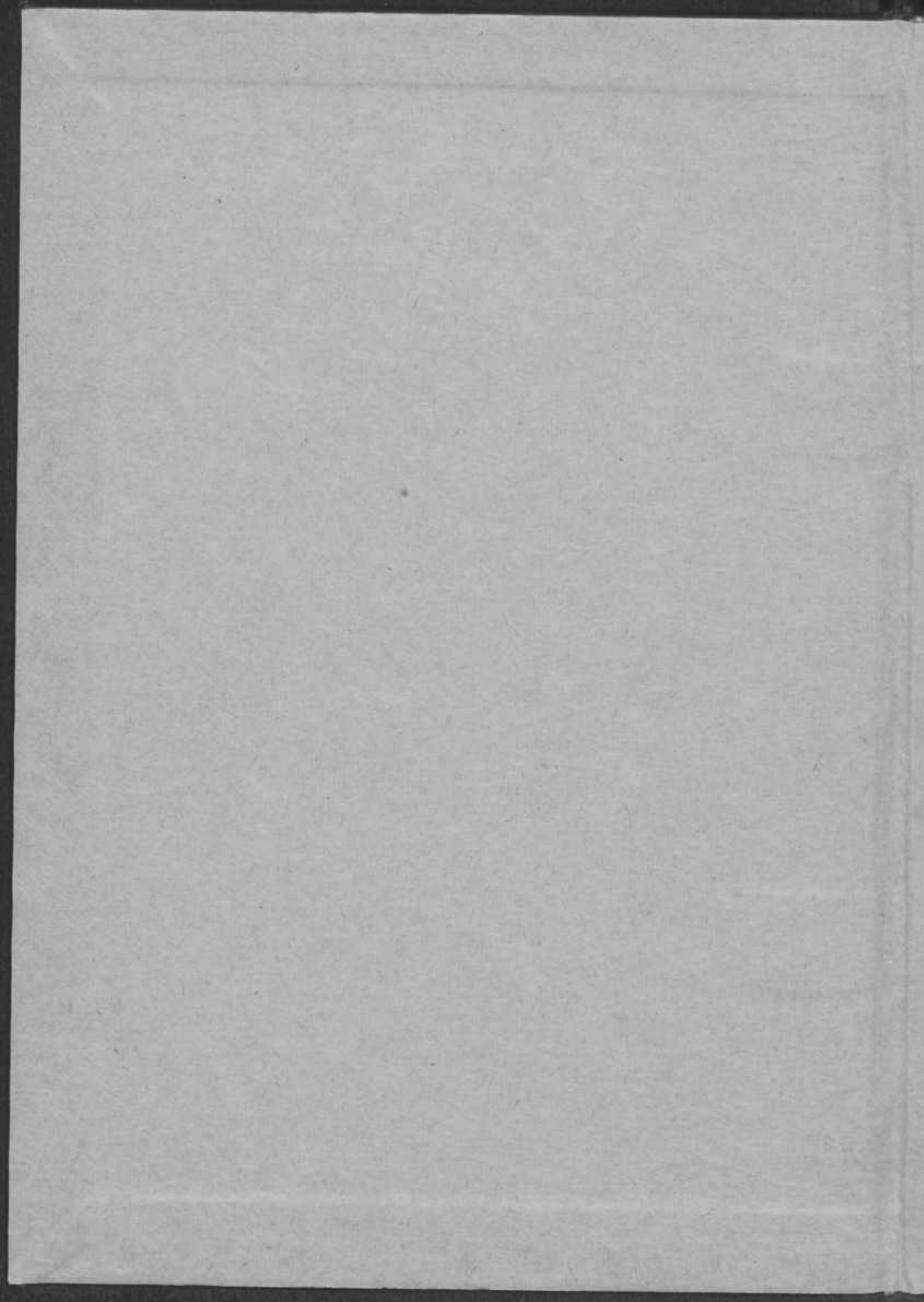

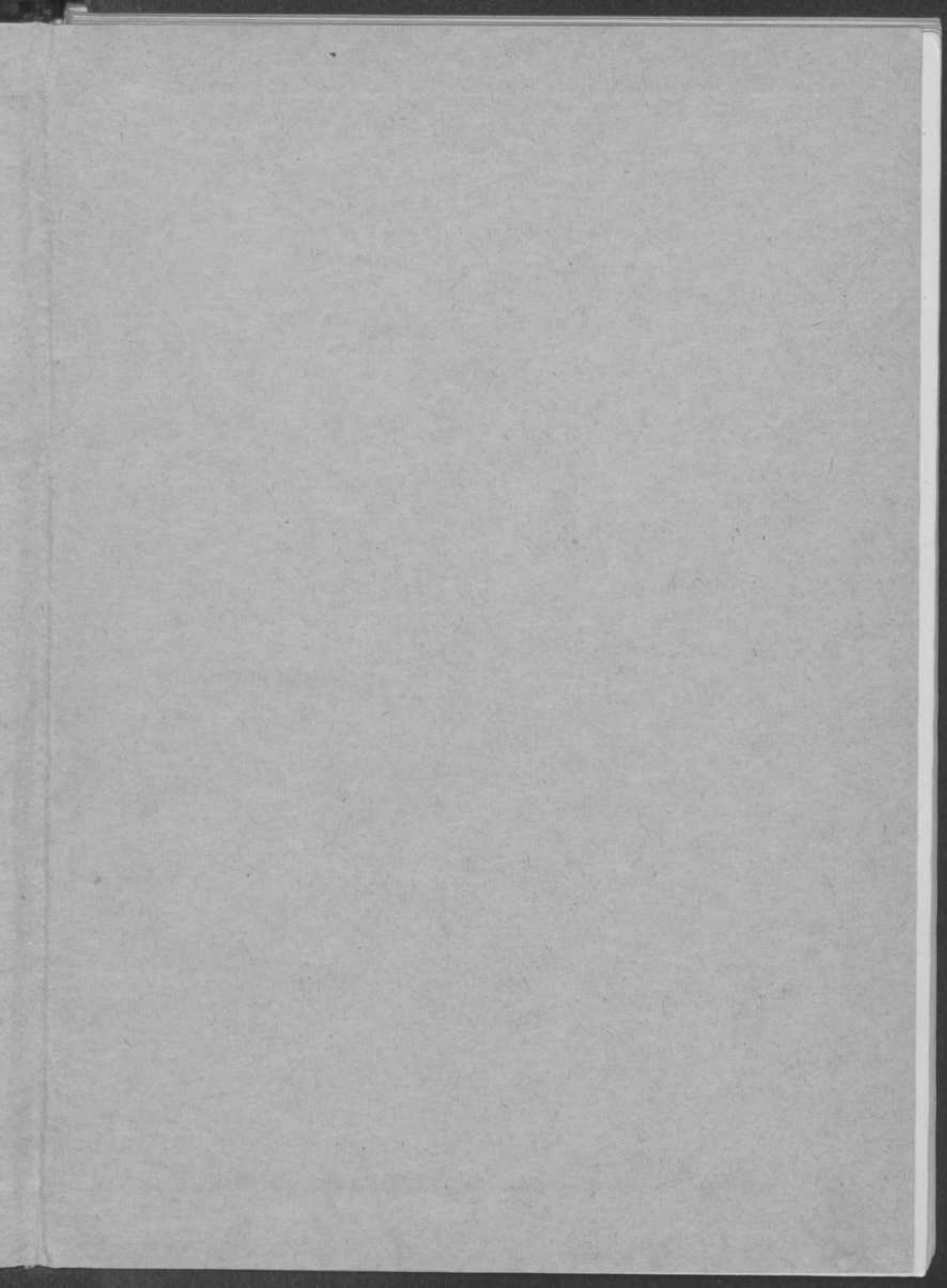
KARL MARX

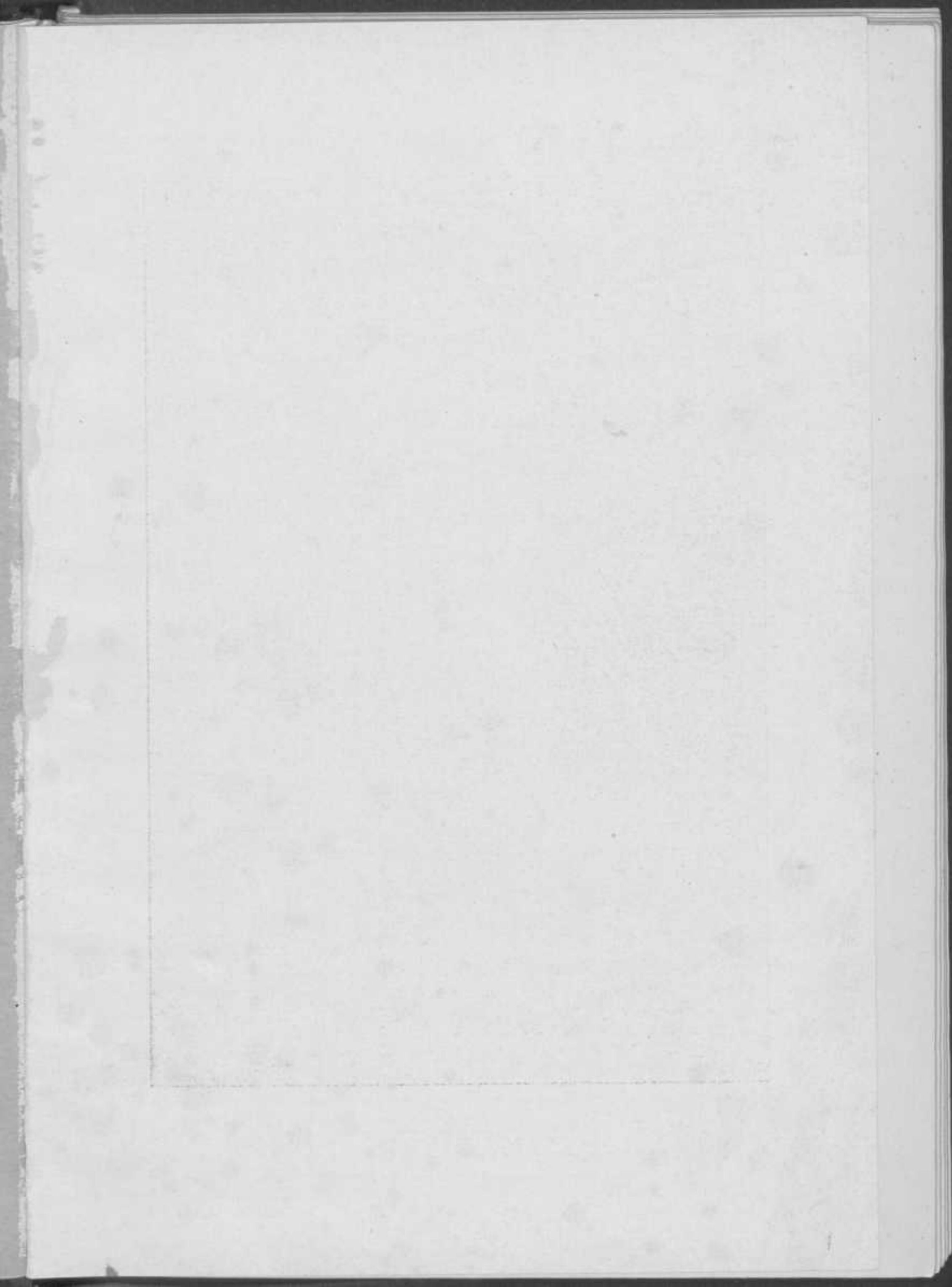
de
burgeroorlog
in Frankrijk

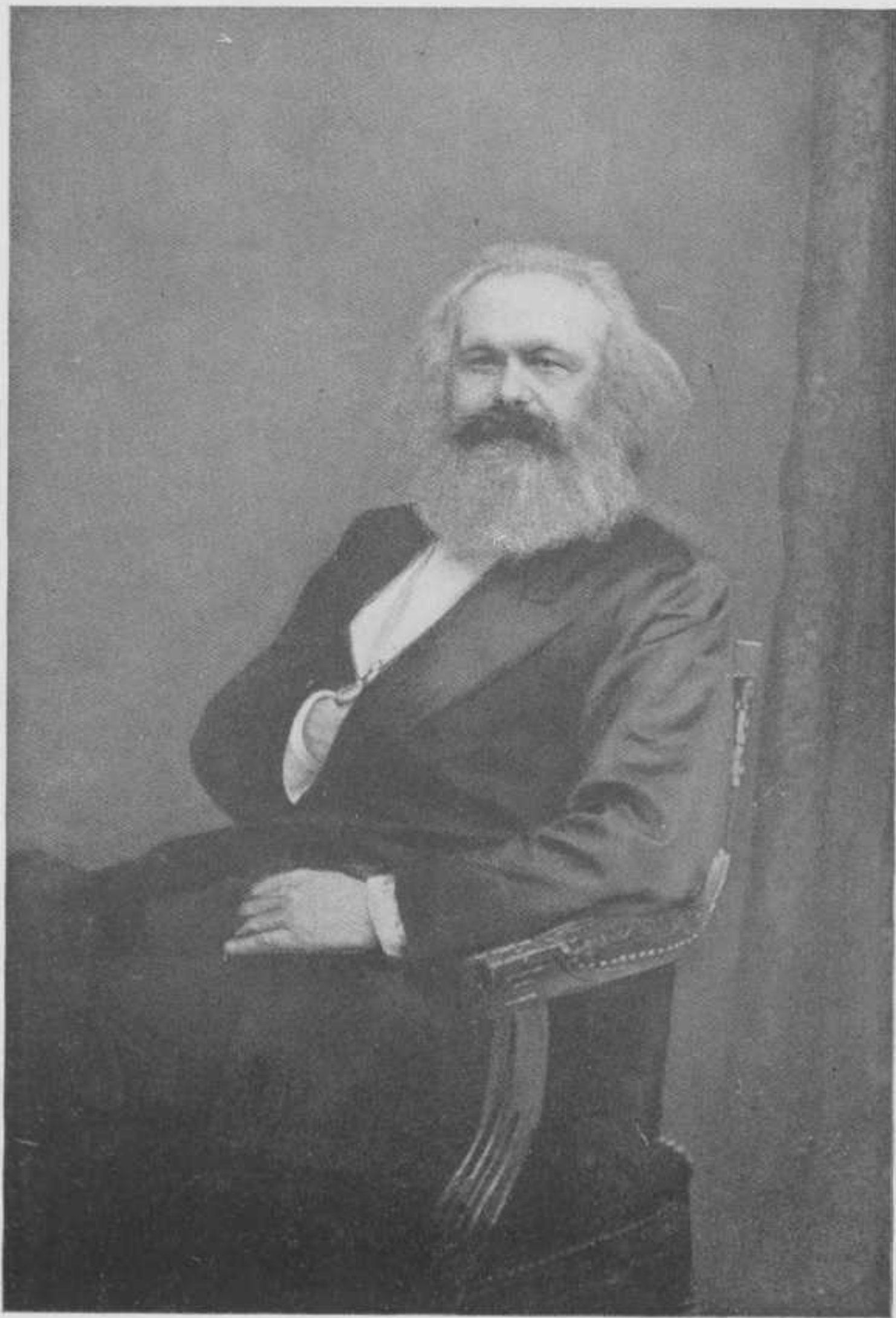
17
prijs f.0.40

marxistische
bibliotheek

KARL MARX

146.9.20

KARL MARX

146.9.20

**DE BURGEROORLOG
IN FRANKRIJK**

1936

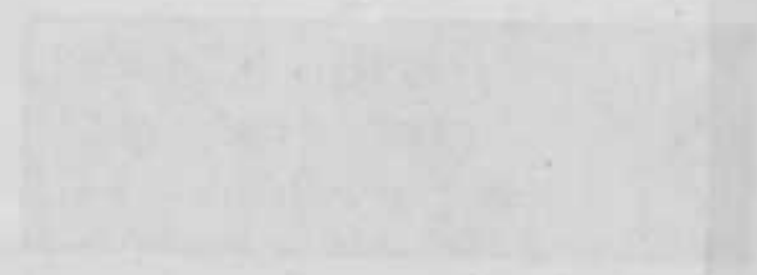

UITGEVERIJ „PEGASUS” — AMSTERDAM

KARL MARX

DE BURGERSCHOOL

DE BURGERSCHOOL

UTRECHTSE UNIVERSITEIT - AMSTERDAM

INLEIDING.

Van Friedrich Engels.

De uitnodiging, het Adres van de Internationale Generale Raad over de „Burgeroorlog in Frankrijk” opnieuw uit te geven en van een inleiding te voorzien, kwam voor mij onverwachts. Ik kan daarom hier slechts kort de belangrijkste punten aanstippen.

Aan het bovengenoemde grotere geschrift laat ik de twee kortere manifesten van de Generale Raad over de Frans—Duitse oorlog voorafgaan; vooreerst omdat naar het tweede hiervan, dat zelf weer zonder het eerste niet overal begrijpelijk is, in de „Burgeroorlog” wordt verwezen; en verder, omdat deze beide, ook door Marx opgestelde toespraken, niet minder dan de „Burgeroorlog” schitterende proeven zijn van de wonderbaarlijke, voor de eerste maal in „De 18de Brumaire van Louis Bonaparte” aan de dag getreden gave van den schrijver, het karakter, de strekking en de noodzakelijke gevolgen van grote geschiedkundige gebeurtenissen duidelijk te begrijpen op een tijdstip, waarop deze gebeurtenissen zich nog voor onze ogen voltrekken of eerst pas zijn afgelopen; en eindelijk, omdat wij in Duitsland nog altijd onder de, door Marx voorspelde gevolgen van die gebeurtenissen hebben te lijden.

Of is het niet uitgekomen, wat de eerste toespraak zegt, dat, wanneer de verdedigingsoorlog van Duitsland tegen Louis Bonaparte zou ont-aarden in een veroveringsoorlog tegen het Franse volk, al het on-geluk, dat op Duitsland neerkwam na de zogenaamde bevrijdingsoorlogen, weer met nieuwe heftigheid zou opleven? Hebben we niet nog eens twintig jaren Bismarck-heerschappij gehad, — inplaats van de demagogen-vervolgingen de uitzonderingswet en de ophitsing tegen de socialisten, met dezelfde politie-willekeur, met letterlijk dezelfde wets-uitlegging, die de haren te berge doet rijzen?

En is niet de voorspelling letterlijk uitgekomen, dat de annexatie van Elzas-Lotharingen „Frankrijk in de armen van Rusland” zou drijven, en dat na deze annexatie Duitsland of openlijk de knecht van Rusland zou worden, of zich na een korte rust tot een nieuwe oorlog zou moeten voorbereiden, en wel, „tot een rassenoerlog tegen de verbonden rassen

der Slaven en Romanen?" Heeft de annexatie van de Franse provincies Frankrijk niet in de armen van Rusland gedreven? Heeft Bismarck niet twintig jaar lang tevergeefs om de gunst van den tsaar gedongen, gedongen met diensten, nog lager dan die het kleine Pruisen, vóór het de „eerste grote mogendheid van Europa" was geworden, aan de voeten van het heilige Rusland placht te leggen? En hangt niet nog iedere dag wéér, als het zwaard van Damokles, ons een oorlog boven het hoofd, op welks eerste dag alle schriftelijk vastgelegde vorsten-bondgenootschappen zullen verstuiven als kaf, — een oorlog, waarvan niets zeker is dan de volstrekte onzekerheid van de afloop; — een rassen-oorlog, die geheel Europa overlevert aan de verwoesting door vijftien of twintig miljoen gewapenden, en die alleen daarom nog niet woedt, omdat zelfs de sterkste van de grote militaire staten angst koestert voor de volslagen onberekenbaarheid van het eindresultaat?

Des te meer is het plicht, deze half-vergeten schitterende bewijsstukken van de vooruitziende blik der internationale arbeiderspolitiek van 1870 voor de Duitse arbeiders weer toegankelijk te maken.

Wat voor deze beide toespraken geldt, geldt ook voor „de Burgeroorlog in Frankrijk". Op de 28ste Mei bezweken de laatste Kommunistrijders voor de overmacht op de hellingen van Belleville, en reeds twee dagen later, op de 30ste, las Marx de Generale Raad het werk voor, waarin de historische betekenis van de Parijse Kommune in korte, krachtige, maar zo scherpe en vooral zo ware trekken is uiteengezet, als in de gehele ontzaglijke literatuur over dit onderwerp nooit weer is bereikt.

Dank zij de economische en politieke ontwikkeling van Frankrijk sedert 1789 werd Parijs sinds 50 jaren in een situatie gebracht, dat hier geen revolutie kon uitbreken, die niet een proletarisch karakter aannam, in die zin, dat het proletariaat, dat de overwinning met zijn bloed kocht, na de overwinning met eigen eisen optrad. Deze eisen waren meer of minder vaag en zelfs verward, al naar de toenmalige stand der ontwikkeling van de Parijse arbeiders; maar tenslotte kwamen ze allen neer op afschaffing van de klassentegenstelling tussen kapitalisten en arbeiders. Hoe dit moest geschieden, wist men wel-is-waar niet. Maar de eis zelf, in welke vage bewoordingen hij ook was gekleed, bevatte een gevaar voor de bestaande maatschappelijke orde: de arbeiders, die hem stelden, waren nog gewapend; voor de bourgeoisie, die het roer van de staat in haar handen hield, was dus ontwapening der

arbeiders een gebiedende eis. Vandaar na elke, door de arbeiders bevochten revolutie een nieuwe strijd, die met de nederlaag der arbeiders eindigt.

Dit gebeurde voor de eerste keer in 1848. De liberale bourgeois der parlementaire oppositie hielden hervormings-feestmalen om de kiesrecht-hervorming, die voor hun partij de heerschappij zou waarborgen, door te zetten. In de strijd met de regering meer en meer gedwongen, om een beroep op het volk te doen, moesten zij de radikale en republikeinse lagen der bourgeoisie en der kleine burgerij langzamerhand meer naar voren laten komen. Maar achter deze lagen stonden de revolutionaire arbeiders, en deze hadden zich sedert 1830 veel meer politieke zelfstandigheid eigen gemaakt, dan de bourgeois en zelfs de republikeinen vermoedden. Op het ogenblik der crisis tussen regering en oppositie begonnen de arbeiders het straatgevecht; Louis Philippe verdween; met hem de kiesrecht-hervorming; in plaats daarvan ontstond de republiek, en wel een republiek, die door de zegevierende arbeiders zelf als „sociaal” werd aangeduid. Wat onder deze sociale republiek moest worden verstaan, dat was voor niemand duidelijk, ook voor de arbeiders zelf niet. Maar zij hadden thans wapens en waren een macht in de staat. Zodra dus de zich aan het roer bevindende bourgeois-republikeinen enigermate vaste grond onder hun voeten voelden, was hun eerste doel, de arbeiders te ontwapenen. Dit geschiedde door hen door direkte woordbreuk, door openlijke hoon, en door de poging, de werklozen naar een afgelegen provincie te verbannen, in de opstand van Juni 1848 te jagen. En nu volgde een bloedbad onder de weerloze gevangenen, zoals er niet meer gezien was sedert de dagen van de burgeroorlogen, die de ondergang der Romeinse republiek inleidden. Het was de eerste keer, dat de bourgeoisie toonde, tot welk een krankzinnige wraakzuchtige wreedheid zij wordt geprikkeld, zodra het proletariaat tegenover haar als afzonderlijke klasse met eigen belangen en eisen durft optreden. En toch was 1848 nog kinderspel, vergeleken met haar woeden in 1871.

De straf volgde op de voet. Kon het proletariaat Frankrijk nog niet regeren, de bourgeoisie kon het reeds niet meer. Ten minste toen-ter-tijd niet, toen zij voor het merendeel nog monarchistisch gezind, en in drie dynastieke partijën en een vierde republikeinse partij was gesplitst. Haar onderling gekrakeel maakte het den avonturier Louis Bonaparte mogelijk, alle macht-posities: — leger, politie, bestuursmachinerie, — in bezit te nemen en op de 2de December 1851 de laatste vaste

burcht der bourgeoisie, de Nationale Vergadering, uit elkaar te jagen. Het tweede keizerrijk begon, de uitbuiting van Frankrijk door een bende politieke en financiële avonturiers, maar tevens begon een industriële ontwikkeling, zoals onder het bekrompen en angstige systeem van Louis Philippe, onder de uitsluitende heerschappij van slechts een klein gedeelte der bourgeoisie, nooit mogelijk was geweest. Louis Bonaparte ontnam den kapitalisten hun politieke macht onder het voorwendsel, hen, de bourgeois, tegen de arbeiders te beschermen, en de arbeiders op hun beurt tegen hen; maar daarvoor in de plaats begunstigde zijn heerschappij de speculatie en de industriële werkzaamheden, kort-om: de opbloei en de verrijking van geheel de bourgeoisie in tot dusverre ongekende mate. In nog veel grotere mate wel-is-waar ontwikkelde zich de corruptie en de massale diefstal, die zich rondom het keizerlijke hof groepeerden en van deze verrijking hun hoge procenten trokken.

Maar het tweede keizerrijk betekende een beroep op het Franse chauvinisme; het betekende het terug-eisen van de in 1814 verloren grenzen van het eerste keizerrijk, op zijn minst die van de eerste republiek. Een Frans keizerrijk binnen de grenzen van de oude monarchie, ja, zelfs binnen de nog meer ingekorte grenzen van 1815, — dit was op de duur een onmogelijkheid. Vandaar de noodzakelijkheid van oorlogen af-en-toe en van grensverruiming. Maar geen grens-uitzetting verblindde zozeer de fantasie van de Franse chauvinisten als die van de linker Rijn-oever. Eén vierkante mijl aan de Rijn betekende bij hen meer dan tien in de Alpen of ergens anders. Gegeven het tweede keizerrijk, was het terug-eisen van de linker Rijn-oever, in één keer of bij gedeelten, slechts een kwestie van tijd. Deze tijd kwam met de Pruisisch-Oostenrijkse oorlog van 1866; door Bismarck en door zijn eigen al te sluwe weifel-politiek in de verwachte „gebieds-schadeloosstelling” bedregen, restte thans Bonaparte niets meer dan de oorlog, die in 1870 uitbrak en hem in Sedan en van daar in Wilhelmshöhe deed belanden.

Het noodzakelijke gevolg was de Parijse revolutie van 4 September 1870. Het keizerrijk viel in elkaar als een kaartenhuis; de republiek werd weer geproklameerd. Maar de vijand stond voor de poorten; de legers van het keizerrijk waren of in Metz hopeloos ingesloten of in Duitsland gevangen. In deze nood veroorloofde het volk de Parijse afgevaardigden in het gewezen wetgevende lichaam, zich als „regering der nationale verdediging” op te werpen. Men stond dit des te eerder toe, omdat thans voor het doel der verdediging alle voor de militaire dienst geschikte Parijzenaars in de Nationale Garde dienst hadden genomen

en gewapend waren, zodat nu de arbeiders een grote meerderheid vormden. Maar al spoedig kwam de tegenstelling tussen de bijna alleen uit bourgeois bestaande regering en het gewapende proletariaat tot uitbarsting. Op de 31ste Oktober werd het stadshuis door arbeidersbataljons bestormd en een gedeelte der regeringsleden gevangen genomen; verraad, direkte woordbreuk der regering en de tussenkomst van enige, uit kleinburgers bestaande bataljons bevrijdden hen weer, en om niet de burgeroorlog binnen de wallen van een, door een vreemde krijgsmacht belegerde stad te doen ontvlammen, liet men de bestaande regering op haar post.

Eindelijk, op de 8ste Januari 1871, kapituleerde het uitgehongerde Parijs. Maar met tot dusver in de krijgsgeschiedenis ongekende eer. De forten werden overgegeven, de vestingwal ontwapend, de wapens der linietroepen en der Mobiele Garde uitgeleverd en deze zelf als krijsgesvangenen beschouwd, maar de Nationale Garde behield haar wapens en kanonnen en sloot alleen een wapenstilstand met de overwinnaars. En dezen zelf durfden Parijs niet in triumf binnen trekken. Slechts een klein, bovendien gedeeltelijk uit openbare parken bestaand hoekje van Parijs durfden zij bezetten, en ook dit slechts voor een paar dagen! En gedurende deze tijd waren zij, die Parijs 131 dagen lang omsingeld hadden gehouden, zelf omsingeld door de gewapende Parijse arbeiders, die zorgvuldig er voor waakten, dat geen „Pruis” de enge grenzen van het, den vreemden veroveraar overgelaten hoekje overschreed. Zulk een eerbied boezemden de Parijse arbeiders het leger in, waarvoor al de legers van het keizerrijk de wapens hadden gestrekt; en de Pruisische jonkers, die gekomen waren, om op de hard der revolutie wraak te nemen, moesten eerbiedig blijven staan en voor diezelfde gewapende revolutie salueren!

Gedurende de oorlog hadden de Parijse arbeiders zich ertoe bepaald, de energieke voortzetting van de strijd te eisen. Maar thans, nu na de kapitulatie van Parijs de vrede tot stand kwam, thans moest Thiers, het nieuwe hoofd der regering, inzien, dat de heerschappij der bezittende klassen — van de grootgrondbezitters en de kapitalisten — in voortdurend gevaar verkeerde, zolang de Parijse arbeiders de wapens in handen hielden. Zijn eerste werk was de poging om hen te ontwapenen. Op de 18de Maart zond hij linietroepen met het bevel, de, aan de Nationale Garde toebehorende, gedurende het beleg van Parijs vervaardigde, en met, door openbare intekening verkregen gelden betaalde artillerie te roven. De poging mislukte; Parijs maakte zich als één man

tot verzet gereed, en de oorlog tusschen Parijs en de, te Versailles zittende Franse regering was verklaard. De 26ste Maart werd de Parijse Kommune gekozen en op de 28ste werd ze uitgeroepen. Het Centraal Komitee der Nationale Garde, dat tot dusverre de regering had gevoerd, diende haar zijn ontslag in, nadat het nog tevoren de afschaffing der schandelijke Parijse „zedepolitie” had afgekondigd. — Op de 30ste schafte de Kommune de konskriptie en het staande leger af, en verklaarde de Nationale Garde, waartoe alle weerbare burgers moesten behoren, tot de enige gewapende macht; ze schold alle huishuren van Oktober 1870 tot April 1870 kwijt, onder afschrijving van de reeds betaalde huursommen op de toekomstige huurtijd, en zette elke verkoop van panden in de stedelijke bank van lening stop. Dezelfde dag werden de, in de Kommune gekozen buitenlanders in hun ambt bevestigd, daar „de vaan der Kommune die der wereldrepubliek is”. — Op de 1ste April werd besloten, dat het hoogste salaris van een Kommunebeambte, dus ook van haar leden zelf, niet hoger mocht zijn dan 6000 francs. *) — De volgende dag werd de scheiding van kerk en staat afgekondigd, evenals de afschaffing van alle betalingen voor godsdienstige doeleinden door de staat en de omzetting van alle bezittingen der geestelijkheid in nationaal eigendom. Vervolgens werd op de 8ste April bevel gegeven om alle religieuse symbolen, schilderijen, dogma's, gebeden, kort-om, „al hetgeen tot het geweten van ieder persoonlijk behoort”, uit de scholen te verbannen, en dit werd geleidelijk ten uitvoer gebracht. — Op de 5de werd tegen het dagelijks op-nieuw voorkomende doodschieten van gevangen genomen Kommune-strijders door de Versaillaanse troepen een dekreet over het in hechtenis nemen van gijzelaars uitgevaardigd, dat evenwel nooit is toegepast. — Op de 6de werd de guillotine door het 137ste bataljon der Nationale Garde te voorschijn gehaald en onder luid gejubel van het volk in het openbaar verbrand. — Op de 12de besloot de Kommune, de na de oorlog van 1809 door Napoleon van veroverde kanonnen gegoten overwinnings-zuil van de Place Vendôme als zinnebeeld van het chauvinisme en van de volksophitsing omver te werpen. Dit werd op de 16de Mei uitgevoerd. — Op de 16de April verordende de Kommune een statistische opgave der door de fabrikanten buiten werking gestelde fabrieken, en het uitwerken van plannen om deze in bedrijf te doen nemen, door de, in koöperaties te verenigen, tot dusver daarin werkzame ar-

*) 3000 gulden. Noot v. d. Vertaler.

beiders, zowel als voor een organisatie van deze koöperaties in een grote bond. — Op de 20ste schafte zij de nachtarbeid voor de bakkers af, zowel als de arbeidsbemiddeling, die sedert het tweede keizerrijk door van politiewege benoemde sujetten — arbeiders-uitbuiters van de eerste rang — als monopolie werd bedreven; ze werd aan de gemeentebesturen (maires) der twintig Parijse arrondissementen opgedragen. — Op de 30ste April beval zij het sluiten van de pandjeshuizen, die een particuliere uitbuiting van de arbeiders waren, en in strijd waren met het recht der arbeiders op hun gereedschap en op krediet. — Op de 5de Mei besloot zij het slopen van de boet-kapel, opgericht als zoenoffer voor de terechtstelling van Lodewijk XVI.

Zo trad sedert de 18de Maart het, tot dusverre door de strijd tegen de buitenlandse invasie op de achtergrond gedrongen klassekarakter der Parijse beweging scherp en zuiver te voorschijn. Zoals in de Kommune bijna alleen arbeiders of erkende arbeiders-vertegenwoordigers zitting hadden, zo droegen ook haar besluiten een beslist proletarisch karakter. Of ze vaardigde hervormingen uit, die de republikeinse bourgeoisie slechts uit lafheid had nagelaten, maar die voor de vrije ontplooiing van de aktie der arbeidersklasse een noodzakelijke grondslag uitmaakten, zoals het verwezenlijken van de stelling, dat tegenover de staat godsdienst niets anders dan een persoonlijke aangelegenheid is; of zij vaardigde besluiten uit, die rechtstreeks in het belang der arbeidersklasse waren en gedeeltelijk diep in de oude maatschappijorde ingrepen. Dit alles kon evenwel in een belegerde stad op zijn hoogst een begin van verwezenlijking vinden. En van begin Mei af nam de strijd tegen de voortdurend talrijker zich verzamelende legermassa alle krachten der regering in beslag.

De 7de April hadden de Versaillanen zich van de overgang van de Seine, bij Neuilly, aan het westelijk front van Parijs, meester gemaakt; daarentegen werden zij op de 11de, bij een aanval op het zuidelijk front door generaal Eudes, met bloedende koppen teruggeslagen. Parijs werd voortdurend gebombardeerd, en wel door dezelfde lieden, die het bombardement derzelfde stad door de Pruisen als heiligschennis hadden gebrandmerkt. Deze zelfde lieden bedelden nu bij de Pruisische regering om snelle terugzending van de gevangen Franse soldaten van Sedan en Metz, die voor hen Parijs moesten heroveren. Deze troepen kwamen langzamerhand aan en gaven aan de Versaillanen van het begin van Mei af een beslist overwicht. Dit kwam reeds tot uiting, toen Thiers op de 23ste April de onderhandelingen afbrak voor de, door

V de Kommune aangeboden ruil van den aartsbisschop van Parijs en een ganse reeks van andere, te Parijs vastgehouden papen tegen den enkelen Blanqui, die tweemaal in de Kommune was gekozen, maar te Clairvaux gevangen zat. En nog meer veranderde de taal van Thiers; tot dusverre terughoudend en dubbeltonig, werd hij nu plotseling overmoedig, dreigend, brutaal. Aan het zuidelijk front namen de Versaillanen op de 3de Mei de schans van Moulin Saquet; op de 9de het volslagen in puin geschoten fort van Issy; op de 14de het fort van Vanves. Aan het westelijk front rukten zij langzamerhand, terwijl zij de talrijke, tot aan de ringmuur zich uitstrekkende dorpen en gebouwen veroverden, tot aan de noordwal zelf op; op de 11de gelukte het hun, door verraad en ten gevolge van de nalatigheid der hier geplaatste Nationale Garde, de stad binnen te dringen. De Pruisen, die de noordelijke en de oostelijke forten bezet hielden, gaven den Versaillanen verlof, over het, volgens de wapenstilstand voor hen verboden terrein in het noorden der stad naar voren te trekken, zodat zij aanvallend konden optreden over een breed front, dat de Parijzenaars als door de wapenstilstand gedekt moesten beschouwen, en daarom maar zwak bezet hielden. Dientengevolge was de tegenstand in de westelijke helft der stad, in de eigenlijke luxe-stad, slechts zwak; hij werd heftiger en hardnekkiger, naar mate de binnendringende troepen de oostelijke helft, de eigenlijke arbeidersstad, naderden. Eerst na een strijd van acht dagen moesten de laatste verdedigers der Kommune op de heuvels van Belleville en Ménilmontant het opgeven, en nu bereikte het vermoorden van weerloze mannen, vrouwen en kinderen, dat de gehele week door in stijgende mate had gewoed, zijn hoogtepunt. De achterlader doodde niet snel genoeg meer; bij honderden werden de overwonnenen met mitrailleurs neergeschoten. De „Muur der Gefedereerden” op het kerkhof Père Lachaise, waar de laatste massamoord werd voltrokken, staat er nog altijd, als een stomme, welsprekende getuige van de razernij, waartoe de heersende klasse in staat is, zodra het proletariaat voor zijn recht durft op te komen. Toen kwamen de massa-arrestaties; toen het slachten van allen onmogelijk bleek te zijn, werden willekeurig uit de rijen der gevangenen uitgezochte slachtoffers doodgeschoten, de rest in een groot kamp overgebracht om daar af te wachten, totdat zij voor de krijgsraad werden geleid. De Pruisische troepen, die om de noordelijke helft van Parijs gelegerd waren, hadden bevel, geen vluchtelingen door te laten; toch deden de officieren dikwijls een oog toe, als de soldaten meer naar het gebod der menselijkheid luisterden dan naar dat van het opper-kommando; met name komt aan

het Saksische legerkorps de roem toe, dat het zich zeer human gedroeg en velen doorliet, die duidelijk de stempel van Kommunestrijders droegen.

Zie wij heden, na twintig jaren, op de daden en de historische betekenis van de Parijse Kommune van 1871 terug, dan zullen we vinden, dat er nog enige aanvullingen op de uiteenzetting in de „Burgeroorlog in Frankrijk“ kunnen worden gegeven.

De leden der Kommune splitsten zich in een meerderheid, de Blanquisten, die ook een overwegende rol hadden gespeeld in de Nationale Garde, en een minderheid: de overwegend uit aanhangers van de Proudhonistische socialistische school bestaande leden der Internationale Arbeiders-Associatie. Toentertijd waren de Blanquisten, wat de grote massa betreft, slechts uit revolutionair, proletarisch instinkt socialist; slechts weinigen waren door Vaillant, die het Duitse wetenschappelijke socialisme kende, tot groter principiële klaarheid gekomen. Zo is het te begrijpen, dat in economisch opzicht veel werd nagelaten van hetgeen volgens onze huidige opvattingen de Kommune had moeten doen. Het moeilijkst te begrijpen is zeker de heilige eerbied, waarmee men voor de poorten van de Bank van Frankrijk bleef staan. Dit was ook een grote politieke fout. De bank in de handen der Kommune, — dat was meer waard dan tienduizend gijzelaars. Dat betekende de druk der ganse Franse bourgeoisie op de Versaillaanse regering in het belang van de vrede met de Kommune. Nog wonderlijker evenwel was, dat toch nog zoveel goede dingen door de, uit Blanquisten en Proudhonisten samengestelde Kommune werden gedaan. Het spreekt vanzelf, dat voor de economische dekreten der Kommune, zowel wat de roemvolle als wat de slechte kanten betreft, in de eerste plaats de Proudhonisten verantwoordelijk waren, zoals voor haar politieke daden en tekortkomingen de Blanquisten. En in beide gevallen wilde het de ironie der geschiedenis, — zooals gewoonlijk, wanneer doktrinairen aan het roer komen, — dat zowel dezen als genen het tegendeel deden van hetgeen de leerstellingen van hun school voorschreven.

Proudhon, de socialist der kleine boeren en van de kleine bazen, haatte de associatie met een positieve haat. Hij zei daarvan, dat ze meer kwaads dan goeds in zich sluit, dat ze van nature onvruchtbaar is, schadelijk zelfs, omdat ze de vrijheid van den arbeider aan banden legt, dat ze een zuiver dogma is, onproduktief en bezwaarlijk, in strijd met de vrijheid van den arbeider zowel als met de arbeidsbesparing, en dat haar nadelen sneller groeien dan haar voordelen, en dat, met haar

vergeleken, concurrentie, arbeidsdeling, privaat eigendom, economische krachten zijn. Slechts voor de uitzonderingsgevallen, — zoals Proudhon ze noemt, — der grote industrie en der grote bedrijfslichamen, b.v. spoorwegen, — was volgens Proudhon de associatie der arbeiders op haar plaats. (Zie: *Idée générale de la révolution*, 3. étude.) *)

En in 1871 had de grote industrie zelfs te Parijs, de centrale zetel van het kunstambacht, reeds zó zeer opgehouden, een uitzondering te zijn, dat het verreweg belangrijkste dekreet der Kommune een organisatie der grote industrie en zelfs van de manufaktur voorschreef, die niet slechts op de associatie der arbeiders in elke fabriek moest berusten, maar ook al deze koöperaties in een groot verband moest verenigen; — kortom, een organisatie, die, zoals Karl Marx volkomen terecht in de „Burgeroorlog” zegt, ten slotte op het kommunisme, dus op het direkte tegendeel van Proudhon's leer, moest uitloopen. En daarom was ook de Kommune het graf van Proudhon's school van het socialisme. Deze school is thans uit de Franse arbeiderskringen verdwenen; hier heerst thans onbetwist, bij possibilisten niet minder dan bij „Marxisten”, de theorie van Marx. Slechts onder de „radikale” bourgeoisie worden nog Proudhonisten gevonden.

Niet beter ging het met de Blanquisten. Groot gebracht in de school der samenzwering, bijeen gehouden door de, daaraan beantwoordende straffe discipline, gingen zij van de opvatting uit, dat een betrekkelijk klein getal van vastberaden, hecht georganiseerde mannen in staat zou zijn, op een gegeven gunstig moment niet slechts het roer van de staat te grijpen, maar ook door het ontplooïen van grote, niets ontziende energie zó lang te handhaven, totdat het hun zou zijn gelukt, de massa van het volk met de revolutie mee te sleuren en om de kleine, leidende schare heen te groeperen. Daartoe behoorde vóór alles de meest gestrengediktatoriale centralisatie van alle macht in de hand van de nieuwe revolutionaire regering. En wat deed de Kommune, die, wat de meerderheid betreft, juist uit deze Blanquisten bestond? In al haar proklamaties aan de Fransen in de provincie riep zij dezen op tot een vrije federatie van alle Franse kommunes met Parijs, tot een nationale organisatie, die voor de eerste keer werkelijk door de natie zelf zou worden geschapen. Juist de onderdrukkende macht der tot dusverre bestaande, ge-centraliseerde regering, leger, politieke politie, burokratie, die Napoleon in 1798 had geschapen en die sedert elke nieuwe regering als welkom

*) Algemene idee der revolutie, 3e studie. — Vert.

werktuig had overgenomen en tegen haar tegenstanders gebruikt, — juist deze macht behoorde overal te vallen, zoals ze reeds te Parijs was gevallen.

De Kommune moest van stonde aan erkennen, dat de arbeidersklasse, eenmaal tot de heerschappij gekomen, niet met de oude staatsmachine kan voort werken; dat deze arbeidersklasse, wil ze niet haar eigen, eerst pas veroverde heerschappij weer te loor zien gaan, enerzijds de gehele oude, tot dusverre tegen haar zelf aangewende onderdrukkings-machinerie moest afschaffen, doch anderzijds zich moet beveiligen tegen haar eigen afgevaardigden en beambten, door dezen, zonder uitzondering, als te allen tijde afzetbaar te verklaren. Waarin bestond de karakteristieke eigenschap van de nu toe bestaande staat? De maatschappij had zich voor het verzorgen van haar gemeenschappelijke belangen, oorspronkelijk door eenvoudige arbeidsdeling, eigen organen geschapen. Maar deze organen, welker spits de staatsmacht is, hadden zich mettertijd, in dienst van haar eigen bijzondere belangen, van dienaren in meesters van de maatschappij veranderd. Zoals dit b.v. niet slechts in de erfelijke monarchie, maar even goed in de democratische republieken is te zien. Nergens vormen de „politiekers” een meer op zich zelf staande en machtiger afdeling der natie dan juist in Noord-Amerika. Hier wordt elk der grote partijen, aan wie om beurten de heerschappij toevalt, zelf weer geregeerd door lieden, die uit de politiek een zaak maken, die op zetels in de wetgevende vergadering zowel van de Bond als van de afzonderlijke staten spekuleren, of die van de agitatie voor hun partij leven, en als deze heeft gewonnen, door baantjes worden beloond. Het is bekend, hoe de Amerikanen sinds de laatste dertig jaren dit ondragelijk geworden juk pogen af te schudden, en hoe zij desniettemin steeds dieper in dit moeras der korruptie wegzinken. Juist in Amerika kunnen wij het best zien, hoe dit zelfstandig worden van de staatsmacht tegenover de maatschappij, als wier eenvoudig werktuig ze oorspronkelijk was bestemd, in zijn werk gaat. Hier bestaat geen dynastie, geen adel, geen staand leger buiten de paar man ter bewaking van de Indianen, geen burokratie met vaste aanstelling of recht op pensioen. En toch hebben wij hier twee grote benden van politieke spekulanten, die om de beurt de staatsmacht in bezit nemen, en met de meest korrumpie middelen en voor de meest korrumpie doeleinden uitbuiten, — en de natie is machteloos tegen deze, zogenaamd in haar dienst staande, in werkelijkheid haar evenwel beheersende en uitplunderende twee grote kartels van politiekers.

Tegen deze, in alle tot nu toe bestaande staten onvermijdelijke verandering van de staat en de staatsorganen van dienaren der maatschappij in meesters der maatschappij, paste de Kommune twee onfeilbare middelen toe. In de eerste plaats bezette zij alle posten, besturende, recht sprekende, onderwijzende, door keuze volgens het algemeen stemrecht der belanghebbenden, en wel met het recht van terugroeping te allen tijde door dezelfde belanghebbenden. En ten tweede betaalde zij voor alle diensten, hoge zowel als lage, slechts het loon, dat andere arbeiders ontvingen. Het hoogste salaris, dat ze ten slotte betaalde, was 6000 franken. Daarmee was de deur voor baantjesjagers voor goed gesloten, ook zonder de bindende mandaten bij gedelegeerden in vertegenwoordigende lichamen, die er ten overvloede nog aan werden toegevoegd.

Dit verbrijzelen van de tot nu toe bestaande staatsmacht en het vervangen daarvan door een nieuwe, in waarheid democratische, is in het derde hoofdstuk van de „Burgeroorlog” grondig behandeld. Het was evenwel nodig, hier nog eens op enkele trekken daarvan in te gaan, omdat juist in Duitsland het bijgeloof in de staat zich uit de filosofie in het algemeen bewustzijn der bourgeoisie en zelfs van vele arbeiders heeft overgeplant. Volgens de filosofische voorstelling is de staat de „verwezenlijking van de idee”, of het in het filosofisch overgebrachte rijk Gods op aarde, het gebied, waarop de eeuwige waarheid en gerechtigheid tot werkelijkheid wordt, of behoort te worden. En daaruit volgt dan een bijgelovige verering van de staat en van al hetgeen met de staat samenhangt, die des te gemakkelijker ingang vindt, naarmate men zich van kindsbeen af er aan heeft gewend, zich in te beelden, dat de, aan de ganse maatschappij gemeenschappelijke zaken en belangen niet anders kunnen worden behartigd, dan tot dusverre het geval is geweest, n.l. door de staat en zijn goed bezoldigde overheidspersonen. En men geloof reeds een zeer geweldige stoutmoedige stap te hebben gedaan, als men zich van het geloof in de erfelijke monarchie heeft vrij gemaakt en bij de democratische republiek zweert. In werkelijkheid echter is de staat niets dan een machine ter onderdrukking van de ene klasse door een andere, en wel in de democratische republiek niet minder dan in de monarchie, en in het beste geval een kwaad, dat het, in de strijd om de klassenheerschappij zegevierende proletariaat erft en welke ergste kanten het, evenmin als de Kommune, zal kunnen nalaten met de grootst mogelijk spoed te besnoeien, totdat een in nieuwe vrije maatschappijtoestanden opgegroeid geslacht in staat zal zijn, zich van de gehele staatsrommel te ontdoen.

De sociaal-demokratische filister *) heeft onlangs weer een heilzame schrik gekregen bij het woord: diktatuur van het proletariaat. Nu goed, mijnheren, wilt gij weten, hoe deze diktatuur er uit ziet? Kijkt dan naar de Parijse Kommune. Dat was de diktatuur van het proletariaat.

Londen, op de twintigste gedenkdag van de Parijse Kommune.

18 Maart 1891.

F. ENGELS.

*) In alle tot 1933 gedrukte teksten stond: „Duitse filister“. Dat was een falsificatie. In het handschrift van Engels, dat zich bevindt in het Marx-Engels-Lenin-Instituut te Moskou, staat: „sociaal-democratische filister“. Het woord „sociaal-democratische“ was echter door iemand (niet door Engels) doorgestreept en er boven was met onbekende hand geschreven: „Duitse“. — Red.

AAN DE LEDEN VAN DE INTERNATIONALE ARBEIDERS-ASSOCIATIE IN EUROPA EN DE VERENIGDE STATEN.

I.

Eerste Adres van de Generale Raad over de Duits—Franse Oorlog.

In het openingsadres van onze Associatie van November 1864, zeiden wij: „Als de bevrijding van de arbeidersklasse de broederlijke vereniging en medewerking der arbeidersklasse veronderstelt, hoe kan zij dan deze grote zending vervullen, zolang een buitenlandse politiek, die misdadige plannen nastreeft, nationale veroordelen tegen elkaar ophitst, en in roofgierige oorlogen goed en bloed van het volk verspilt?” En wij duiden de buitenlandse politiek, waarnaar door de Internationale wordt gestreefd, aan met de woorden: „De eenvoudige wetten der zedelijkheid en gerechtigheid, die de betrekkingen tussen particuliere personen behoren te regelen, moeten ook geldigheid verkrijgen als de hoogste wetten in het verkeer tussen de volken.”

Geen wonder, dat Louis Bonaparte, die zijn macht had geusurpeerd door het uitbuiten van de klassenstrijd in Frankrijk, en ze verlengde door herhaalde oorlogen naar buiten, van de aanvang af de Internationale als een gevaarlijke vijand heeft behandeld. Aan de vooravond van de volkstemming zet hij een campagne op touw tegen de leden der besturende komitees van de Internationale Arbeiders-Associatie te Parijs, Lyon, Rouaan, Marseille, Brest, kortom in gans Frankrijk, onder het voorwendsel, dat de Internationale een geheim genootschap zou zijn en een komplot smeedde om hem te vermoorden, welk voorwendsel al spoedig door zijn eigen rechters als volkomen ongerijmd werd onthuld. Wat was de werkelijke misdaad van de Franse sekties der Internationale? Dat zij luide aan het Franse volk verklaarden: voor het plebisciet stemmen betekent: stemmen voor het despotisme naar binnen en de oorlog naar buiten. En het was inderdaad haar werk, dat in alle grote steden, in alle industriële centra van Frankrijk, de arbeidersklasse zich als één man verhief om het plebisciet te verwerpen. Ongelukkigerwijze werd haar uitspraak overstemd door de plumpe onwetendheid der landelijke distrikten. De effektenbeurzen, de kabinetten, de heersende klassen en de pers van bijna geheel Europa vierden het plebisciet als een schitterende overwin-

ning van den Fransen keizer op de Franse arbeidersklasse; in werkelijkheid was het een signaal voor het vermoorden niet van een enkeling, maar van gehele volken.

Het oorlogskomplot van Juli 1870 is slechts een verbeterde uitgave van de staatsgreep van December 1851. Op het eerste gezicht scheen de zaak zó dwaas, dat Frankrijk aan de werkelijke ernst daarvan niet wilde geloven. Veeleer schonk het geloof aan den afgevaardigde, die in de krijgszuchtige redevoeringen der ministers niets anders dan een beursmanoeuvre zag. Toen op de 15de Juli de oorlog eindelijk aan het wetgevend lichaam officiëel werd meegedeeld, weigerde de geheele oppositie, voor het voorlopig krediet te stemmen; zelfs Thiers brandmerkte de oorlog als „afschuwelijk”; alle onafhankelijke dagbladen van Parijs veroordeelden hem, en, zonderling genoeg, stemde de provinciale pers bijna zonder tegenspraak daarmee in.

Intussen waren de Parijse leden van de Internationale weer aan het werk. In de „Réveil” van de 12de Juli publiceerden zij hun manifest „aan de arbeiders aller naties”, waarin wordt gezegd:

„Opnieuw bedreigt politieke eerezucht de vrede der wereld onder het voorwendsel van het Europese evenwicht en de nationale eer. Franse, Duitse en Spaanse arbeiders! Verenigen wij onze stemmen tot een kreet van afschuw tegen de oorlog... Oorlog om een kwestie van verstoord evenwicht of om een dynastie kan in de ogen der arbeiders niets zijn dan een misdadige dwaasheid. Tegenover de oorlogszuchtige oproepen van hen, die zich van de bloedschatting loskopen en in het openbare ongeluk slechts een bron van nieuwe spekulaties zien, protesteren wij luide, dat wij vrede en arbeid nodig hebben!... Broeders in Duitsland! Onze tweespalt zou slechts de volledige triumpf van het despotisme aan beide zijden van de Rijn ten gevolge hebben... Arbeiders van alle landen! Wat op dit ogenblik ook het resultaat van onze gemeenschappelijke pogingen moge zijn, — wij, de leden der Internationale Arbeiders-Associatie, voor wie er geen grenzen bestaan, wij zenden u, als pand van onverbreekelijke solidariteit, de goede wensen en de groeten van Frankrijks arbeiders”.

Op dit manifest van onze Parijse sekties volgden talrijke Franse adressen, waarvan wij er hier slechts één kunnen aanhalen: de verklaring van Neuilly-sur-Seine, opgenomen in de „Marseillaise” van 22 Juli: —

„Is de oorlog rechtvaardig? Neen! Is de oorlog nationaal? Neen! Hij is uitsluitend dynastiek. In naam der gerechtigheid, der democratie, der ware belangen van Frankrijk, sluiten wij ons volkomen en energiek bij de protesten der Internationale tegen de oorlog aan”.

Deze protesten vertolkten de ware gevoelens der Franse arbeiders, zoals een eigenaardige gebeurtenis al spoedig bewees. Toen de, oorspronkelijk onder het presidentschap van Louis Bonaparte georganiseerde

„bende van de 10de December”, in kielen als arbeiders verkleed, op straat werd losgelaten om daar door Indiaanse krijgsdansen de oorlogskoorts aan te wakkeren, antwoordden de werkelijke arbeiders der voorsteden met zulke overweldigende vredesdemonstraties, dat de politieprefekt Piétri het raadzaam achtte, aan alle verdere straatpolitiek plotse-ling een einde te maken onder het voorwendsel, dat het getrouwe volk van Parijs aan zijn lang ingetoomd patriottisme en zijn overstromende oorlogsgeestdrift voldoende lucht had gegeven.

Wat ook het verloop van Louis Bonaparte's oorlog met Pruisen moge zijn, de doodsklok van het tweede keizerrijk heeft reeds te Parijs geluid. Het zal eindigen, zoals het begonnen was: met een parodie. Maar vergeten wij niet, dat de regeringen en de heersende klassen van Europa het Louis Bonaparte mogelijk maakten, achttien jaar lang de wrede klucht der restauratie van het tweede keizerrijk te spelen.

Van Duitse zijde is de oorlog een verdedigingsoorlog. Maar wie bracht Duitsland in de noodzakelijkheid, zich te moeten verdedigen? Wie maakte het Louis Bonaparte mogelijk, oorlog tegen Duitsland te voeren? Het was Bismarck, die met denzelfden Louis Bonaparte samenspande om een populaire oppositie in eigen land neer te slaan en Duitsland voor de Hohenzollern-dynastie te annexeren. Ware de slag bij Sadowa verloren in plaats van gewonnen, dan hadden Franse bataillons, als bondgenoten van Pruisen, Duitsland overstroomd. Had Pruisen na de overwinning ook maar een ogenblik gedroomd, tegenover het geknechte Frankrijk een vrij Duitsland te stellen? Juist het tegendeel! Het hield angstig de aangeboren schoonheden van zijn oude stelsel in stand en voegde er bovendien alle truks van het tweede keizerrijk aan toe: zijn werkelijk despotisme en zijn schijn-demokratie, zijn politieke ogenverblindingskunst en zijn financiële zwendelarij, zijn hoogdravende frazen en zijn gemene zakkenrollerskunsten. Het Bonapartistische régime, dat tot dusverre slechts aan één kant van de Rijn bloeide, had daarmee aan de andere zijde zijn tegenhanger gekregen. En waar het er zó mee gesteld was, wat kon er dan anders uit voortvloeien dan oorlog?

Wanneer de Duitse arbeidersklasse toelaat, dat de huidige oorlog zijn streng defensief karakter opgeeft en in een oorlog tegen het Franse volk ontaardt, dan wordt overwinning en nederlaag al even rampzalig. Al het onheil, dat op Duitsland neer kwam na de zogenaamde bevrijdingsoorlogen, zal met versterkte hevigheid weer opleven.

De beginselen der Internationale zijn evenwel te ver verbreid en te stevig in de Duitse arbeidersklasse geworteld, dan dat wij voor zulk

een treurige afloop zouden moeten vrezen. De stem der Franse arbeiders heeft in Duitsland een echo gevonden. Een massa-vergadering van arbeiders te Brunswijk heeft op de 16de Juli zich met het Parijse manifest volkomen eens verklaard, elke gedachte van een nationale tegenstelling tegen Frankrijk afgewezen en besluiten genomen, waarin wordt gezegd: —

„Wij zijn tegenstanders van alle oorlogen, maar vooral van dynastieke oorlogen... Met diepe bezorgheid en smart zien we ons in een verdedigingsoorlog gedreven als in een onvermijdelijk kwaad; maar tegelijkertijd roepen wij geheel de denkende arbeidersklasse op, de herhaling van zulk een verschrikkelijke, sociale ramp onmogelijk te maken, door voor de volken zelf de macht op te eisen om over oorlog en vrede te beslissen en zich zó tot meesters van hun eigen lot te maken”.

Te Chemnitz heeft een, 50.000 Saksische arbeiders vertegenwoordigende vergadering van vertrouwensmannen met algemene stemmen het volgende besluit genomen: —

„In naam van de Duitse democratie en met name van de arbeiders van de sociaal-demokratische partij verklaren wij de tegenwoordige oorlog als van uitsluitend dynastieke aard... Met vreugde grijpen wij de, ons door de Franse arbeiders aangeboden broederhand... Gedachtig aan de leuze der Internationale Arbeiders-Associatie „Proletariërs van alle landen, verenigt u!”, zullen wij nooit vergeten, dat de arbeiders van alle landen onze vrienden en de despoten van alle landen onze vijanden zijn”.

De Berlijnse sektie der Internationale antwoordde eveneens op het Parijse manifest: —

„Wij stemmen van ganscher harte met uw protest in... Wij leggen de plechtige gelofte af, dat noch trompetgeschal, noch kanongebulder, noch overwinning, noch nederlaag ons zal afhouden van ons gemeenschappelijk werk der vereniging van de arbeiders in alle landen”.

Op de achtergrond van deze tot zelfvernietiging voerende oorlog loert de sombere gestalte van Rusland. Het is een slecht voorteken, dat het signaal voor de tegenwoordige oorlog juist op het ogenblik werd gegeven, toen de Russische regering haar strategische spoorwegen had voltooid en reeds troepen samentrok in de richting van de Proeth. Op welke sympathiën de Duitsers ook terecht aanspraak mogen maken in een verdedigingsoorlog tegen een Bonapartistische overval, zij zouden die spoedig verliezen, als zij de Duitse regering veroorloofden, de hulp der Kozakken in te roepen, of ook maar aan te nemen. Mogen zij zich herinneren, dat na zijn onafhankelijkheidsoorlog tegen den eersten Napoleon, Duitsland tien jaren lang hulpeloos aan de voeten van den tsaar lag.

De Engelse arbeidersklasse reikt den Franssen, evenals den Duitschen arbeiders broederlijk de hand. Zij is vast overtuigd, dat, hoe ook het einde van deze afschuwelijke oorlog moge zijn, het verbond van de arbeiders van alle landen ten slotte de oorlog zal uitroeien. Terwijl het officiële Frankrijk en het officiële Duitsland zich in een broedermoordende strijd storten, zenden de arbeiders elkander betuigingen van vrede en vriendschap. Dit enkele grote feit, zonder weerga in de geschiedenis van het verleden, opent het uitzicht op een helderder toekomst. Het bewijst, dat, in tegenstelling tot de oude maatschappij met haar economische ellende en haar politieke verstandsverbijstering, een nieuwe maatschappij ontstaat, wier internationaal principe de vrede zal zijn, omdat bij iedere natie hetzelfde principe heerst: — de arbeid! De baanbreekster van deze nieuwe maatschappij is de Internationale Arbeiders-Associatie.

L o n d e n, 23 Juli 1870.

TWEEDE ADRES VAN DE GENERALE RAAD OVER DE FRANS—DUITSE OORLOG.

II.

In ons eerste manifest van 23 Juli zeiden wij: —

„De doodsklok van het tweede keizerrijk heeft reeds te Parijs geluid. Het zal eindigen, zoals het begonnen was: met een parodie. Maar vergeten wij niet, dat de regeringen en de heersende klassen van Europa het Louis Bonaparte mogelijk maakten, achttien jaar lang de wreede klucht der restauratie van het tweede keizerrijk te spelen”.

Dus reeds voor de krijgsoperaties begonnen waren, behandelden wij de Bonapartistische zeepbel als een ding uit het verleden.

Wij hebben ons omtrent de levensvatbaarheid van het tweede keizerrijk niet vergist. Wij hadden ook geen ongelijk, toen wij de vrees uitspraken, dat de Duitse oorlog „zijn streng defensief karakter” zou verliezen en in een oorlog tegen het Franse volk ontaarden. De verdedigingsoorlog eindigde inderdaad met de overgave van Louis Napoleon, de kapitulatie van Sédan en de proklamatie van de republiek te Parijs. Maar reeds lang vóór deze gebeurtenissen, reeds op hetzelfde ogenblik, dat de gehele ontbinding van de Bonapartistische gewapende macht zekerheid werd, besloot de Pruisische militaire kamarilla tot verovering. Koning Wilhelm's eigen proklamatie in het begin van de oorlog stond hun wel-is-waar als een lelijke hinderpaal in de weg. In zijn troonrede voor de Noord-Duitse Rijksdag had hij plechtig verklaard, slechts tegen den keizer der Fransen en niet tegen het Franse volk oorlog te voeren. Op de 11de Augustus had hij een manifest aan de Franse natie uitgevaardigd, waarin hij zeide: —

„Keizer Napoleon heeft de Duitse natie, die gewent heeft, en nog steeds wenst, in vrede met het Franse volk te leven, te water en te land aangevallen; ik heb het bevel over het Duitse leger op mij genomen om deze aanval af te weren, en de militaire gebeurtenissen hebben mij er toe gebracht, de grenzen van Frankrijk te overschrijden”.

Niet tevreden, het „zuiver defensieve karakter” van de oorlog te doen uitkomen door de bewering, dat hij slechts het opperbevel over de Duitse legers op zich had genomen, om „overvallen af te weren”, voegde hij er aan toe, dat hij er slechts „door militaire voorvallen toe was

gebracht", de grenzen van Frankrijk te overschrijden. Een verdedigingsoorlog sluit natuurlijk aanvals-operaties niet uit, door „militaire voorvallen" gedikteerd.

Dientengevolge had zich dus deze godvrezende koning voor Frankrijk en de wereld tot een zuiver defensieve oorlog verplicht. Hoe kon hij van deze plechtige belofte worden bevrijd? De toneel-regisseurs moesten het doen voorkomen, alsof hij tegen zijn wil aan een onweerstaanbaar gebod van de Duitse natie toegaf; zij gaven de liberale Duitse middelklasse met haar professoren, haar kapitalisten, haar gemeentebestuurders, haar journalisten onmiddellijk het wachtwoord. Deze middelklasse, die in haar strijd voor de burgerlijke vrijheid van 1846—1870 een nog nooit vertoond schouwspel van besluiteloosheid, onvermogen en lafheid heeft gegeven, was natuurlijk hoogst verrukt, als brullende leeuw van het Duitse patriotisme op het Europeese toneel te treden. Zij nam de valse schijn van staatsburgerlijke onafhankelijkheid aan, om zich voor te doen als dwong zij de Pruisische regering tot — wat? — tot de geheime plannen juist van deze regering. Zij deed boete voor haar jarenlang, bijna religieus geloof in de onfeilbaarheid van Louis Bonaparte, door luide de verbroekeling van de Franse republiek te eisen. Luisteren wij nu een ogenblik naar de plausibele voorwendsels van deze pittige patriotten!

Zij durven niet beweren, dat het volk van Elzas-Lotharingen naar Duitse omhelzing snakt: juist integendeel. Om zijn Frans patriottisme te tuchtigen, werd Straatsburg, een vesting, beheerst door een zelfstandige citadel, zes dagen lang, doelloos en barbaars met „Duitse" granaten gebombardeerd, in brand geschoten, en werd een groot aantal weerloze inwoners gedood. Zeker! de grond van deze provincie had lange tijd geleden tot het sedert lang gestorven Duitse Rijk behoord. Het schijnt derhalve, dat het aardrijk en de mensen, die daarop zijn opgegroeid, als onverjaarbaar Duits eigendom in beslag moeten worden genomen. Zou de oude kaart van Europa eens naar het historisch recht worden omgewerkt, dan mogen wij in geen geval vergeten, dat de keurvorst van Brandenburg te zijner tijd voor zijn Pruisische bezittingen de vazal der Poolsche republiek was.

De sluwe patriotten verlangden evenwel Elzas en Duits-Lotharingen als een „materiële garantie" tegen Franse overvallen. Daar dit verachtelijk voorwendsel vele zwakzinnige mensen in de war heeft gebracht, voelen wij ons verplicht, hierop nader in te gaan.

Het lijdt geen twijfel, dat de algemene samenstelling van de Elzas,

samen met die van de, daartegenover gelegen Rijn-oever, en de aanwezigheid van een grote vesting als Straatsburg ongeveer halfweg tussen Bazel en Germersheim, een Franse inval in Zuid-Duitsland zeer begunstigt, terwijl zij eigenaardige moeilijkheden biedt voor een inval uit Zuid-Duitsland in Frankrijk. Verder valt er niet aan te twifelen, dat de annexatie van Elzas en Duits-Lotharingen aan Zuid-Duitsland een veel sterkere grens zou geven; het zou dan meester zijn van de kam der Vogezen over haar gehele lengte en over de vestingen, die de noordelijke passen daarvan dekken. Ware Metz ook geannexeerd, dan zou Frankrijk zeker voor het oogenblik van twee der voornaamste operatie-basissen tegen Duitsland zijn beroofd, maar dit zou het niet beletten, nieuwe bij Nancy en Verdun op te richten. Duitsland bezit Koblenz, Mainz, Germersheim, Rastatt en Ulm, louter operatiebasissen tegen Frankrijk, en heeft hiervan in deze oorlog rijkelijk gebruik gemaakt; met welke schijn van rechtvaardiging zou het den Franssen Metz en Straatsburg kunnen misgunnen, de enige twee belangrijke vestingen, die zij in deze streek bezitten?

Bovendien bedreigt Straatsburg Zuid-Duitsland slechts, zolang dit een van Noord-Duitsland gescheiden macht is. Van 1792 tot 1795 werd Zuid-Duitsland nooit van deze kant aangevallen, omdat Pruisen aan de oorlog tegen de Franse revolutie deelnam; maar zodra Pruisen in 1795 zijn afzonderlijke vrede sloot en het Zuiden aan zijn lot overliet, begonnen de aanvallen op Zuid-Duitsland, met Straatsburg als basis, en duurden zij voort tot 1809. In werkelijkheid kan een verenigd Duitsland Straatsburg en ieder Frans leger in de Elzas onschadelijk maken, als het al zijn troepen tussen Saarlouis en Landau samentrekt, zoals in deze oorlog is gebeurd, en oprukt of *een slag aanneemt*, op de weg van Mainz naar Metz. Zolang de hoofdmassa der Duitse troepen daar staat, kan elk, van Straatsburg naar Zuid-Duitsland binnenrukkend leger worden omgetrokken, en wordt het in zijn verbindingen bedreigd. Als de huidige veldtocht iets heeft bewezen, dan is het wel het gemak, waarmee Frankrijk van Duitsland uit kan worden aangevallen.

Maar eerlijk gezegd, — is het in het algemeen niet een ongerijmdheid en een anachronisme, als men militaire overwegingen verheft tot het beginsel, volgens hetwelk de nationale grenzen behoren te worden bepaald? Als we deze regel wilden volgen, had Oostenrijk nog aanspraak op Venetië en de Mincio-linie, en Frankrijk op de Rijn-linie, ter bescherming van Parijs, dat zeker meer aan aanvallen uit het Noord-Oosten, dan Berlijn uit het Zuid-Westen, is blootgesteld. Als de

grenzen door militaire belangen behoren te worden bepaald, zal er aan de aanspraken nooit een einde komen, doordat iedere militaire linie noodzakelijkerwijze gebrekkig is en door annexatie van nog meer gebied verbeterd kan worden en zij bovendien nooit voor goed en rechtvaardig kan worden bepaald, doordat ze steeds door den overwinnaar aan den overwonnene wordt opgelegd en dus reeds de kiem van een nieuwe oorlog in zich draagt.

Dit is de leer van de ganse geschiedenis: het gaat met naties zoals met individuen. Om hun de mogelijkheid van aanvallen te ontnemen, moet men hen van alle verdedigingsmiddelen beroven. Men moet hen niet alleen bij de keel grijpen, maar ook doden. Als ooit een veroveraar „materiële waarborgen” nam om de krachten van een natie te breken, dan was het Napoleon I door zijn verdrag van Tilsit, en de manier, waarop hij dit tegen Pruisen en het overige Duitsland ten uitvoer legde. En niettemin brak enige jaren later zijn reusachtige macht als een verrotte rietstengel tegenover het Duitse volk. Wat zijn de „materiële waarborgen”, die Pruisen in zijn wildste dromen van Frankrijk kan of mag afdwingen, in vergelijking met die, welke Napoleon I het zelf afdwong? De afloop zal ditmaal niet minder ramspoedig zijn. De geschiedenis zal haar vergelding niet afmeten naar de omvang der van Frankrijk afgescheurde vierkante mijlen, maar naar de grootte van de misdaad, dat men in de tweede helft der XIXde eeuw de politiek der veroveringen opnieuw in het leven heeft geroepen.

De woordvoerders van het echt Duitse patriottisme zeggen: maar gij moet niet de Duitsers met de Fransen verwisselen. Wij willen geen roem, maar zekerheid. De Duitsers zijn in het wezen der zaak een vredelievend volk. In hun bezonnen hoede verandert zelfs de verovering als een aanleiding voor een toekomstige oorlog in een pand van de eeuwige vrede. Natuurlijk was het niet Duitsland, dat in 1792 Frankrijk binnen viel met het verheven doel, de revolutie van de XVIIIde eeuw met bajonetten neer te steken! Was het niet Duitsland, dat zijn handen door het onderwerpen van Italië, het onderdrukken van Hongarije en het verbrokkelen van Polen bezoedelde? Zijn huidig militair systeem, dat de gehele krachtige bevolking in twee delen verdeelt, — een staand leger in dienst, en een ander staand leger met verlof, — beiden in gelijke mate tot lijdelijke gehoorzaamheid aan de regeerders bij Gods genade verplicht, zulk een militair systeem is natuurlijk een „materiële waarborg” van de wereldvrede en bovendien het hoogste doel der beschaving! In

Duitsland, zoals overal, vergiftigen hovelingen der bestaande macht de openbare mening door wierook en leugenachtige eigenroem.

Zij schijnen verontwaardigd bij de aanblik van de Franse vestingen Metz en Straatsburg, — deze Duitse patriotten, — maar zij zien geen onrecht in het monsterachtige systeem der Moskowitzsche versterkingen van Warschau, Modlin en Ivangorod. Terwijl zij voor de verschrikkingen van Bonapartische invallen rillen, sluiten zij de ogen voor de schande der tsaristische beschermheerschappij.

Juist zoals in 1865 tussen Louis Bonaparte en Bismarck besprekingen werden gevoerd, gebeurde dit in 1870 tussen Gortsjakow en Bismarck. Juist zoals Louis Napoleon zich vleide, dat de oorlog van 1866 door wederzijdse uitputting van Oostenrijk en Pruisen hem tot oppersten scheidsrechter over Duitsland zou maken, zo vleide zich Alexander, dat de oorlog van 1870 hem door wederzijdse uitputting van Duitsland en Frankrijk tot oppersten scheidsrechter van het Europese Westen zou verheffen. Juist zoals het tweede keizerrijk de Noord-Duitse Bond als onverenigbaar met zijn bestaan beschouwde, juist zo moet het autokratische Rusland zich bedreigd gevoelen door een Duits Rijk onder Pruisische leiding. Dit is de wet van het oude politieke stelsel. Binnen de grenzen van zijn machtsbereik is de winst van den een het verlies van den ander. De overwegende invloed van den tsaar op Europa wortelt in zijn traditionele opperheerschappij over Duitsland. Op het ogenblik, waarop vulkanische sociale krachten in Rusland zelf de diepste grondvesten der autokratie aan het wankelen dreigen te brengen, zou zich dan de tsaar een verzwakking van zijn positie ten aanzien van het buitenland kunnen laten welgevalen? Reeds herhalen de Moskouse bladen dezelfde taal als de Bonapartistische kranten na de oorlog van 1866. Geloven de Duitse patriotten werkelijk, dat Duitsland's vrede en veiligheid verzekerd zijn, als zij Frankrijk dwingen, in de armen van Rusland te vallen? Als het wapengeluk, de overmoed, het sukses en dynastische intrigues Duitsland tot een roof van Frans grondgebied verleiden, blijven er maar twee wegen open. Of het moet, wat daar ook het gevolg van moge zijn, voor aller ogen de knecht van Russische gebiedsuitbreiding worden, òf het moet zich na korte rust op een nieuwe „defensieve” oorlog voorbereiden, niet voor een van die nieuwbakken „gelokaliseerde” oorlogen, maar op een rassenoorlog tegen de verbonden rassen der Slaven en Romanen.

De Duitse arbeidersklasse heeft de oorlog, die zij niet bij machte was te verhinderen, energiek ondersteund, als een oorlog voor Duits-

land's onafhankelijkheid en ter bevrijding van Duitsland en Europa van de verpletterende nachtmerrie van het tweede keizerrijk. Het waren de Duitse industrie-arbeiders, die, samen met de arbeiders van het platteland, de pezen en spieren van heldhaftige legers leverden, terwijl zij hun half-verhongerde gezinnen achterlieten. Gedecimeerd door de veldslagen in het buitenland, zullen zij nogmaals gedecimeerd worden door de ellende thuis. Zij verlangen nu van hun kant „garanties”, garanties, dat hun geweldige offers niet tevergeefs zijn gebracht, dat zij de vrijheid hebben veroverd, dat de overwinningen, die zij op de Bonapartistische legers behaald, niet in een nederlaag van het Duitse volk worden veranderd, zoals in het jaar 1815. En als eerste van deze garanties verlangen zij „een eervolle vrede voor Frankrijk” en „de erkenning van de Franse republiek”.

Het Centraal Komitee der Duitse Sociaal-Demokratische Arbeiderspartij publiceerde op de 5de Oktober een manifest, waarin het energiek op deze garanties aandrong. „Wij”, — zeide het, — „wij protesteren tegen de annexatie van Elzas-Lotharingen. En wij zijn ons bewust, dat wij uit naam van de Duitse arbeidersklasse spreken. In het gemeenschappelijk belang van Frankrijk en Duitsland, in het belang van de vrede en de vrijheid, in het belang van de westerse beschaving tegen Oosterse barbaarsheid, zullen de Duitse arbeiders de annexatie van Elzas-Lotharingen niet geduldig verdragen..... Wij zullen trouw naast onze arbeiders-kameraden van alle landen staan voor de gemeenschappelijke internationale zaak van het proletariaat!”

Ongelukkigerwijze kunnen wij niet op hun direkt sukses rekenen. Als de Franse arbeiders midden in de vrede den aanvaller niet tot staan konden brengen, hebben dan de Duitse arbeiders meer kans om den overwinnaar midden in het wapenrumoer tegen te houden? Het manifest der Duitse arbeiders eist de uitlevering van Louis Bonaparte, als een gewoon misdadiger, aan de Franse republiek. Hun heersers doen hun uiterste best, hem weer de Tuileriën te doen betrekken, als den besten man om Frankrijk te ruïneren. Hoe dit ook moge zijn, de geschiedenis zal tonen, dat de Duitse arbeiders niet van dezelfde buigzame stof zijn gemaakt als de Duitse middenklasse. Zij zullen hun plicht doen.

Evenals zij, begroeten wij de oprichting van de republiek in Frankrijk, maar terzelfdertijd kwellen ons zorgen, die, naar wij hopen, ongegrond zullen blijken. Deze republiek heeft niet de troon omvergeworpen, doch slechts zijn lege plaats ingenomen. Zij is niet als een

sociale verovering geproklameerd, maar als een nationale verdedigingsmaatregel. Zij is in handen van een voorlopige regering, die gedeeltelijk uit bekende Orleanisten, voor een ander deel uit bourgeois-republikeinen is samengesteld, en onder dezen zijn er enigen, op wie de Juni-opstand van 1848 zijn onuitwisbaar brandmerk heeft achtergelaten. De arbeidsdeling onder de leden van die regering schijnt weinig goeds te beloven. De Orleanisten hebben zich van de sterke posities meester gemaakt, — het leger en de politie, — terwijl den zogenaamden republikeinen de klets-baantjes zijn toebedeeld. Enkele hunner eerste handelingen bewijzen tamelijk duidelijk, dat zij van het keizerrijk niet slechts een hoop bouwvallen hebben geërfd, maar ook zijn angst voor de arbeidersklasse. Wanneer thans in mateloze bewoordingen uit naam der republiek onmogelijke dingen worden beloofd, geschiedt dit dan misschien om de roep naar een „mogelijke” regering uit te lokken? Moet soms de republiek in de ogen der bourgeois, die graag haar lijkbezorgers zouden worden, slechts als overgang naar een Orleanistische restauratie dienen?

Zo ziet zich de Franse arbeidersklasse in uiterst moeilijke omstandigheden geplaatst. Iedere poging om de nieuwe regering ten val te brengen, nu de vijand reeds bijna aan de poorten van Parijs klopt, zou een wanhopige dwaasheid zijn. De Franse arbeiders moeten hun plicht als burgers doen; maar zij mogen zich niet laten beheersen door de nationale herinneringen van 1792, zoals de Franse boeren zich lieten bedriegen door de nationale herinneringen van het eerste keizerrijk. Zij moeten niet het verleden herhalen, maar de toekomst opbouwen. Mogen zij rustig en vastbesloten gebruik maken van de middelen, die hun de republikeinse vrijheid geeft, om grondig de organisatie van hun eigen klasse tot stand te brengen. Dit zal hun nieuwe, Herkulische krachten verlenen voor de wedergeboorte van Frankrijk en voor onze gemeenschappelijke taak, — de bevrijding van het proletariaat. Van hun kracht en wijsheid hangt het lot der republiek af.

De Engelse arbeiders hebben reeds stappen gedaan om door een gezonde druk van buiten de tegenzin hunner regering tegen het erkennen van de Franse republiek te breken. Dit huidige talmen der Engelse regering moet waarschijnlijk de anti-Jakobijnen-oorlog van 1792 weer goed maken, evenals de vroegere ongepaste haast, waarmee zij haar goedkeuring aan de staatsgreep hechtte. Bovendien eisen de Engelse arbeiders van hun regering, dat zij zich uit alle macht zal verzetten tegen 't verbrokkelen van Frankrijk, waarnaar een gedeelte der Engelse

pers, schaamteloos genoeg, schreeuwt. Het is dezelfde pers, die twintig jaren lang Louis Bonaparte als de voorzienigheid van Europa heeft verafgoot en de rebellie der Amerikaanse slavenhouders buitensporig heeft toegejuicht. Nu, evenals toen, slooft zij zich voor de slavenhouders uit.

Mogen de sekties der Internationale Arbeiders-Associatie in alle landen de arbeidersklasse tot aktieve beweging oproepen. Vergeten de arbeiders hun plicht, blijven zij passief, dan wordt de huidige vreselijke oorlog slechts de voorloper van nog vreselijker, internationale strijd, en zal hij in ieder land leiden tot nieuwe nederlagen der arbeiders door de heren van de degen, van het grondbezit en van het kapitaal.

Vive la République!

L o n d e n, 9 September 1870.

I.

ADRES VAN DE GENERALE RAAD OVER DE BURGER- OORLOG IN FRANKRIJK — 1871.

Op de 4de September 1870, toen de Parijse arbeiders de republiek proklameerden, die bijna op hetzelfde oogenblik geheel Frankrijk, zonder een enkele stem van tegenspraak toejuichte, — toen nam een kliek van op baantjes beluste advokaten, met Thiers als staatsman en Trochu als generaal, bezit van het Hotel de Ville (stadhuis). Deze lieden waren toen ter tijd doordrongen van een zó fanatiek geloof aan de roeping van Parijs om in alle tijdperken van historische krisis Frankrijk te vertegenwoordigen, dat het hun, om hun onrechtmatig verkregen titel van regent van Frankrijk te rechtvaardigen, voldoende toescheen, hun vervallen mandaten als afgevaardigden van Parijs te tonen. In ons tweede adres over de laatste oorlog, vijf dagen na het omhoog komen van deze lieden, zeiden wij u, wie zij waren. En toch — in de storm der overrompeling, met de werkelijke leiders der arbeiders nog in Bonaparte's gevangenissen en met de Pruisen reeds in volle opmars naar Parijs, duldde Parijs, dat zij zich van de staatsmacht meester maakten; doch slechts onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat deze staatsmacht enkel en alleen voor het doel der nationale verdediging zou dienen. Parijs was evenwel niet te verdedigen zonder zijn arbeidersklasse te wapenen, haar in een bruikbare krijgsmacht te veranderen en haar gelederen door de oorlog zelf te scholen. Maar Parijs in wapens, dat was de revolutie in wapens. Een overwinning van Parijs op de Pruisische aanvallers ware een overwinning geweest van de Franse arbeiders op de Franse kapitalisten en hun staatsparasieten. In deze tweestrijd tussen nationale plicht en klassebelang aarzelde de regering der nationale verdediging geen oogenblik: — zij veranderde in een regering van het nationale verraad.

Het eerste, wat zij deed, was: Thiers langs alle hoven van Europa op een rondreis uit te zenden, om hier bemiddeling af te bedelen met het aanbod, de republiek voor een koning om te ruilen. Vier maanden na het begin van het beleg, toen het oogenblik gekomen scheen om het eerste woord over kapitulatie te laten vallen, sprak Trochu, in tegenwoordigheid van Jules Favre en andere leden der regering, de vergaderde maires (distriktsburgemeesters) van Parijs als volgt toe:

„De eerste vraag, die mij door mijn kollega's nog op dezelfde avond van de 4de September werd voorgelegd, was: Kan Parijs met enig uitzicht op sukses een beleg door het Pruisische leger uithouden? Ik aarzelde niet dit te **ontkennen**. Verscheidenen van mijn hier aanwezige kollega's zullen voor de waarheid mijner woorden, en voor mijn vasthouden aan deze mening instaan. Ik zei hun, in deze zelfde woorden, dat het, zooals de zaken stonden, een dwaasheid zou zijn te pogen, Parijs tegen een Pruisisch beleg te houden. Ongetwijfeld, voegde ik er aan toe, een heroïsche dwaasheid; maar dat zou ook alles zijn... De gebeurtenissen (die hij zelf leidde) hebben mijn profetische blik niet gelogenstraft”.

Dit fraaie toespraakje van Trochu werd later door één van de aanwezige burgemeesters, den heer Corbon, gepubliceerd.

Dus: op dezelfde avond, waarop de republiek werd geproklameerd, was het den kollega's van Trochu bekend, dat het „plan” van Trochu in de kapitulatie van Parijs bestond. Ware de nationale verdediging meer geweest dan een bloot voorwendsel voor de persoonlijke heerschappij van Thiers, Favre & Co., dan hadden de parvenu's van de 4de September op de 5de hun ontslag genomen, dan hadden zij het Parijse volk ingewijd in het „plan” van Trochu, en hadden zij het opgeroepen, of om onmiddellijk te kapituleren, of zijn eigen lot in eigen handen te nemen. Inplaats hiervan besloten evenwel de eerloze bedriegers, de „heroïsche dwaasheid” van Parijs door behandeling met honger en bloedige koppen te kureren, en het middelerwijl met snoevende manifesten voor den gek te houden, zoals b.v.: — „Trochu, de goeverneur van Parijs, zal nooit kapituleren!” en Jules Favre, de minister van buitenlandse zaken, „zal geen duimbreed van ons gebied en geen steen van onze vestingen afstaan”. In een brief aan Gambetta bekent dezelfde Jules Favre, dat zij zich niet tegen de Pruisische soldaten „verdedigden”, maar tegen de **Parijse arbeiders**. Gedurende het gehele beleg maakten de Bonapartistische keelafsnijders, aan wie Trochu wijselijk het bevel over het Parijse leger had toevertrouwd, in hun vertrouwelijke brieven gemene grappen over de welbegrepen hoon der verdediging. Men zie b.v. de korrespondentie van Alphonse Simon God, opperbevelhebber over de artillerie van het Parijse leger (grootkruis van het legioen van eer), aan Suzanne, divisie-generaal der artillerie, welke korrespondentie door de Kommune werd gepubliceerd. Eindelijk, op de 28ste Januari 1871, lieten zij hun bedriegelijk masker vallen. Met al de heldenmoed der uiterste zelfvernederings trad de regering der nationale verdediging bij de kapitulatie van Parijs te voorschijn als de regering van Frankrijk door Bismarck's **gevangenen**, — een rol van zulk een laagheid, dat zelfs Louis Napoleon te Sédan er voor was teruggeschrokken. Na de 18de Maart lieten de

„capitulards”, in hun wilde vlucht naar Versailles, de officiële bewijsstukken van hun verraad te Parijs achter. Om die te vernietigen, — zegt de Kommune in een van haar manifesten aan de provincie, — „zullen deze lieden er niet voor terugdeinzen, Parijs te veranderen in een puinhoop, omspoeld door een zee van bloed”.

Maar om zulk een uitkomst te verkrijgen, hadden verschillende der voornaamste leden der verdedigings-regering bovendien nog heel bijzondere persoonlijke redenen.

Kort na het sluiten van de wapenstilstand publiceerde Milliére, afgevaardigde voor Parijs in de Nationale Vergadering, thans op uitdrukkelijk bevel van Jules Favre doodgeschoten, een reeks van authentieke gerechtelijke dokumenten, ten bewijze, dat Jules Favre, die in vrij huwelijk leefde met de vrouw van een, in Algiers gevestigden dronkaard, door een uiterst brutale aaneenschakeling van zich over een lange rij van jaren uitstrekkende vervalsingen, in naam van de kinderen uit zijn echtbreuk een grote erfenis had verduisterd en zich daardoor tot een rijk man gemaakt; en dat hij in een, door de rechtmatige erfgenamen ondernomen proces slechts aan een ontmaskering ontsnapte, dank zij de bijzondere gunst der Bonapartistische rechtbanken. Daar het niet mogelijk was, deze droge, gerechtelijke bescheiden te weerleggen, al was het ook met nog zoveel rhetorische paardenkrachten, hield Jules Favre voor de eerste maal van zijn leven zijn mond, terwijl hij in alle stilte het uitbreken van de burgeroorlog afwachtte om dan het Parijse volk woedend te belasteren als een bende van losgebroke tuchthuisboeven, in volslagen oproer tegen familie, religie, orde en eigendom. En deze zelfde vervalscher was nauwelijks aan de heerschappij gekomen, toen hij, dadelijk na de 4de September, Pic en Taillefer uit sympathie in vrijheid stelde, die beiden, nog wel onder het keizerrijk, bij de schandaalgeschiedenis met het blad „L'Etendard” wegens vervalsing waren veroordeeld. Een van deze edelen, Taillefer, had de brutaliteit, onder de Kommune Parijs binnen te komen en werd onmiddellijk weer gevangen gezet; en daarop riep Jules Favre van de tribune der Nationale Vergadering, ten aanhore van de gehele wereld uit, dat de Parijzenaars al hun tuchthuisboeven vrij lieten.

Ernest Picard, de Karl Vogt van de regering der nationale verdediging, die zich zelf tot minister van binnenlandse zaken der Republiek benoemde, nadat hij tevergeefs zijn best had gedaan om minister van binnenlandse zaken van het keizerrijk te worden, — is de broer van een zeker Arthur Picard, die als zwendelaar van de Parijse beurs werd

gedrongen (mededeling van de Parijse politie-prefektuur van 13 Juli 1867) en op eigen bekentenis schuldig werd verklaard aan een diefstal van 300.000 Francs, door hem als directeur van een filiaal der Société Générale, Rue Palestro Nr. 5 (mededeling der politieprefektuur van de 11de December 1868) gepleegd. Deze Arthur Picard werd door Ernest Picard als redakteur van zijn blad „L'Electeur Libre” benoemd. Terwijl de gewone soort van beurslui door de officiële leugens van dit ministeriële blad werden misleid, liep Arthur Picard tussen het ministerie en de beurs heen en weer en veranderde hier de nederlagen der Franse legers in zuivere winst. De gehele zaken-korrespondentie van dit rechtschapen broederpaar viel in handen der Kommune.

Jules Ferry, voor de 4de September een brodeloze advocaat, speelde het klaar, als burgemeester van Parijs gedurende het beleg uit de hongersnood een vermogen voor zichzelf bij elkaar te zwendelen. De dag, waarop hij zich wegens zijn wanbeheer zal hebben te verantwoorden, zal ook de dag van zijn veroordeling zijn.

Deze mannen nu konden hun tickets of leave *) slechts in de puinhopen van Parijs vinden; ze waren juist de mensen, die Bismarck nodig had. Een beetje gegoochel en Thiers, tot dusverre de geheime aanbrengrer van de regering, verscheen nu als stille verklikker met de ticket-of-leave-mannen als ministers.

Thiers, dit dwergachtig misbaksel, heeft de Franse bourgeoisie meer dan een halve eeuw lang betoverd, doordat hij de meest volmaakte geestelijke uitdrukking van haar eigen klasse-verdorvenheid is. Vóór hij staatsman werd, had hij reeds als geschiedschrijver zijn kracht in het liegen doen blijken. De kroniek van zijn publiek leven is de geschiedenis van Frankrijks rampen. Vóór 1830 met de republikeinen verbonden, stal hij onder Louis Philippe een minister-portefeuille, door zijn beschermer Pierre Laffite te verraden. Den koning wist hij voor zich te winnen door het aanstoken van relletjes van het gepeupel tegen de geestelijkheid, waarbij de kerk Saint-Germain l'Auxerrois en het paleis van den aartsbisschop geplunderd werden, en door zijn gedrag tegenover de hertogin van Berri, bij wie hij tegelijkertijd den minister-spion en den gevangenisvroedmeester speelde. Zijn werk was het neersabelen van de republikeinen in de Rue Transnonain; zijn werk de daarop volgende schandelijke Sep-

*) In Engeland geeft men aan gewone misdadigers, nadat zij het grootste gedeelte van hun gevangenschap hebben doorgebracht, dikwijls een verlofpas, waarmee zij de gevangenis verlaten en onder politietoezicht worden geplaatst. Deze passen heten tickets of leave en de bezitters ticket-of-leave men.

tember-wetten tegen pers en verenigingsrecht. In 1840, toen hij weer opdook als minister-president, sloeg hij Frankrijk met verbazing door zijn plan, Parijs als vesting te versterken. De republikeinen, die dit plan als een arglistig complot tegen de vrijheid van Parijs aanklaagden, gaf hij in de Kamer der Gedeputeerden ten antwoord:

„Hoe? Gij verbeeldt U, dat vestingwerken ooit de vrijheid in gevaar kunnen brengen? Vóór alles lastert gij iedere mogelijke regering, als gij veronderstelt, dat zij zich ooit door een bombardement van Parijs staande zou trachten te houden,... zulk een regering ware na haar zegepraal honderdmaal onmogelijker dan te voren”.

Inderdaad, geen regering zou het ooit hebben gewaagd, Parijs van uit de forten te bombarderen, behalve de regering, die deze zelfde forten aan de Pruisen had uitgeleverd.

Toen koning Bomba in Januari 1848 zijn krachten op Palermo beproefde, stond Thiers, die toen al lang geen minister meer was, opnieuw in de Kamer op: —

„Gij weet, mijnheren, wat te Palermo gebeurt. Gij allen trilt van afschuw (in parlementaire zin), als gij hoort, dat achtenveertig uren lang een grote stad is geborbardeerd, — door wien? Door een vreemde vijand, die van het oorlogsrecht gebruik maakt? Neen, mijnheren, door haar eigen regering. En waarom? Omdat de ongelukkige stad haar rechten opeiste. En voor het eisen van haar rechten ontving zij achtenveertig uren bombardement... Veroorloof mij, een beroep op de opinie van Europa te doen. Men bewijst de menselijkheid een dienst, als men opstaat en van wellicht de grootste tribune van Europa enige woorden (jawel, woorden) van verontwaardiging over zulke daden laat weerklinken. Toen de regent Espartero, die zijn land diensten had bewezen (en dat was meer, dan Thiers ooit had gedaan), van plan was, Barcelona te bombarderen, teneinde een opstand te onderdrukken, toen verhief zich aan alle einden der wereld een algemene kreet der verontwaardiging.”

Achttien maanden later bevond Thiers zich onder de woedendste verdedigers van het bombardement van Rome door een Frans leger. De fout van koning Bomba schijnt inderdaad slechts hierin te hebben bestaan, dat hij zijn bombardement tot achtenveertig uren beperkte.

Weinige dagen vóór de Februari-revolutie verklaarde Thiers, verstoord over de lange verbanning uit ambt en dieverij, waartoe Guizot hem had veroordeeld, en in de lucht het naderen van een volksbeweging ruikend, in de valse heldenstijl, die hem de bijnaam van Mirabeau-Mouche (Mirabeau-Vlieg) bezorgde, in de Kamer der Gedeputeerden: —

„Ik behoor tot de partij der revolutie, niet alleen in Frankrijk, maar in Europa. Ik wens, dat de regering der revolutie in handen van gematigde mannen moge blijven... maar zou deze regering in handen van hefti-

ger mensen vallen, zelfs in die van radikalen, dan zou ik daarom toch mijn zaak niet in de steek laten. Ik zal altijd tot de partij der revolutie behoren."

De Februari-revolutie kwam. Inplaats van het ministerie Guizot door het ministerie Thiers te vervangen, zoals het mannetje gedroomd had, verdrong ze Louis Philippe door de republiek. Op de eerste dag der overwinning hield hij zich zorgvuldig verborgen, vergetend, dat de verachting der arbeiders hem tegen hun haat beschermde. Toch hield hij zich, met zijn van ouds bekende moed, van het openbare toneel verwijderd, totdat de Juni-slachting het voor zijn soort van aktie had schoon geveegd. Toen werd hij de leidende kop van de „partij der orde” met haar parlementaire republiek, dat anonyme tussenrijk, waarin al de verschillende frakties van de heersende klasse met elkaar samenzwoeren ter onderdrukking van het volk, en tegen elkaar, elk tot herstel van haar eigen monarchie.

Toen klaagde Thiers, evenals nu, de republikeinen aan als de enige hinderpaal voor het stevig vestigen van de republiek; zowel toen als nu sprak hij tot de republiek, als de beul tot Don Carlos: „Ik zal je vermoorden, maar tot je eigen bestwil”. Thans zal hij, evenals toen, op de dag na zijn overwinning moeten uitroepen: „L'Empire est fait!” — het keizerrijk is gereed. Trots zijn huichelachtige preken van „noodzakelijke vrijheden” en zijn persoonlijke boosheid tegen Louis Bonaparte, die hem had gebruikt en het parlementarisme buiten de deur had gezet, — en buiten de gekunstelde atmosfeer van het parlementarisme, schrompelt het mannetje, zoals hij zelf wel weet, tot niets in elkaar, — trots dit alles had Thiers zijn hand in al de schandelijkheden van het tweede keizerrijk, van de bezetting van Rome door Franse troepen af, tot aan de oorlog tegen Pruisen, waartoe hij door zijn heftige uitvallen tegen de Duitse eenheid ophitste, — niet als dekmantel voor het Pruisische despotisme, maar als inbreuk op het overgeërfde recht van Frankrijk op de Duitse onenigheid. Terwijl zijn dwergenarmen voor het aangezicht van Europa gaarne het zwaard van den eersten Napoleon, wiens historische schoenpoetser hij geworden was, heen en weer zwaaide, liep zijn buitenlandse politiek steeds uit op de uiterste vernedering van Frankrijk, van de Londense Konventie van 1841 af, tot aan de Parijse kapitulatie van 1871 en tot de huidige burgeroorlog, waarin hij, met hoog verloop van Bismarck's overheid, de gevangenen van Sedan en Metz tegen Parijs ophitste. Trots de bewegelijkheid van zijn talent en de veranderlijkheid van zijn doeleinden in deze man zijn gehele leven lang aan de meest

versteende routine geketend geweest. Het is duidelijk, dat hem de dieper liggende stromingen van de moderne maatschappij eeuwig verborgen moesten blijven; maar zelfs de meest tastbare veranderingen aan de maatschappelijke oppervlakte weerstreefde een brein, welks gehele levenskracht in de tong was gevluht. Zo werd hij nooit moe, iedere afwijking van het verouderde Franse systeem van beschermende rechten als heiligschennis aan te klagen. Als minister van Louis Philippe trachtte hij de spoorwegen als een waanzinnige zinsbegocheling weg te schreeuwen; in de oppositie onder Louis Bonaparte brandmerkte hij iedere poging tot hervorming van het verrotte Franse legerstelsel als een ont-heiliging. Geen enkele keer in zijn lange politieke loopbaan heeft hij zich aan een enkele, ook maar de geringste maatregel van praktisch nut schuldig gemaakt. Thiers was slechts konsekwent in zijn zucht naar rijkdom en in zijn haat tegen de lieden, die de rijkdom voortbrengen. Toen hij in zijn eerste ministerie onder Louis Philippe optrad, was hij arm als Job; hij verliet het als millionair. Toen zijn laatste ministerie onder den zelfden koning (van 1 Maart 1840) hem in de Kamer openlijke beschuldigingen wegens verduistering bezorgde, vergenoegde hij zich, door onder tranen te antwoorden, — waarin hij even gemakkelijk „doet” als Jules Favre of onverschillig welke andere krokodil. Te Bordeaux was zijn eerste stap tot redding van Frankrijk voor de aanstormende financiële ruïne, deze, dat hij zich zelf een toelage van drie millioen franks per jaar gaf; dit was het eerste en het laatste woord van de „zuinige republiek”, die hij zijn Parijse kiezers in 1869 in uitzicht had gesteld. Een van zijn vroegere kollega's uit de Kamer van 1830, zelf een kapitalist, — hetgeen hem niet belette, een offervaardig lid van de Parijse Kommune te zijn, — de heer Beslay, zei onlangs in een muurplakaat tot Thiers: —

„De knechting van de arbeid door het kapitaal is te allen tijde de hoeksteen van uw politiek geweest, en sedert gij gezien hebt, dat de republiek van de arbeid in het stadhuis van Parijs is binnen getrokken, hebt gij zonder ophouden Frankrijk toegeroepen: „Ziet die misdadigers!”

Een meester in kleine staatsschurkerijen, een virtuos in meined en verraad, uitgeslapen in al de lage krijgsliden, verraderlijke knepen en gemene trouweloosheid van de parlementaire partijstrijd; steeds bereid om, als hij uit het ambt was verdrongen, een revolutie aan te wakkeren, — en ze in bloed te verstikken, zodra hij weer het roer van de staat in handen had; met klassevooroordelen inplaats van ideën; met ijdelheid inplaats van een hart; zijn partikulier leven even schandelijk als zijn publiek leven laag was, — kan hij niet nalaten, zelfs thans, nu hij

de rol van een Franse Sulla speelt, de afschuwelijkheden van zijn daden te verhogen door de belachelijkheid van zijn grootdoenerij.

De kapitulatie van Parijs, die aan de Pruisen niet alleen Parijs, maar geheel Frankrijk uitleverde, was het slot van de langdurige intrigues met den vijand, die de usurpatoren van de 4de September, zoals Trochu zelf had gezegd, reeds diezelfde dag waren begonnen. Anderzijds was ze het begin van de burgeroorlog, die zij thans, met Pruisische ondersteuning, tegen de republiek en Parijs moesten voeren. Reeds in de bewoordingen der kapitulatie zelf was de val gezet. Toentertijd was meer dan een derde van het land in handen van den vijand; de hoofdstad was van de provincies afgesneden; alle verkeersmiddelen waren in wanorde. Het was onmogelijk, onder zulke omstandigheden een werkelijke vertegenwoordiging van Frankrijk te kiezen, wanneer niet overvloedig tijd voor de voorbereiding werd gegeven. *Juist daarom* bedong de kapitulatie, dat een Nationale Vergadering binnen acht dagen moest worden gekozen, zodat in vele delen van Frankrijk de kennisgeving voor het houden van de verkiezingen eerst een dag te voren aankwam. Verder zou de Vergadering volgens een nadrukkelijk artikel der kapitulatie gekozen worden voor het enkele doel, over oorlog en vrede te beslissen en eventueel een vredesverdrag te sluiten. Het volk moest voelen, dat de voorwaarden van de wapenstilstand het voortzetten van de oorlog onmogelijk maakten, en dat, om de, door Bismarck opgedwongen vrede te bevestigen, de slechtste mensen van Frankrijk juist de beste waren. Maar, niet tevreden met al deze voorzichtigheidsmaatregelen, had Thiers, nog vóór het geheim van de wapenstilstand aan de Parijzenaars was medegedeeld, zich op een verkiezingstocht door de provincies begeven, om daar de legitimistische partij weer tot leven te galvaniseren, die thans samen met de Orleanisten de plaats van de, voor dit ogenblik onmogelijk geworden Bonapartisten moest innemen. Voor hen koesterde hij geen vrees. Onmogelijk als regeringspartij van het moderne Frankrijk, en daarom verachtelijk als mededinger, — welke partij leverde een meer welkom werktuig der reactie dan de partij, wier aktie, volgens de woorden van Thiers zelf (Kamer der Gedeputeerden, 5 Januari 1833) „zich steeds had beperkt tot de drie hulpbronnen: buitenlandse invasie, burgeroorlog en anarchie”? Maar zij, de legitimisten, geloofden in waarheid aan de komst van hun achterwaarts gericht duizendjarig rijk. Daar waren de gevolgen van buitenlandse invasie, die Frankrijk vertrapten, daar was de val van een keizerrijk en de gevangenschap van een Bonaparte; en daar waren zij zelf weer. Het rad der geschiedenis was zichtbaar

teruggedraaid tot aan de *Chambre introuvable* (de Kamer van landraden en jonkers) van 1816. In de Vergaderingen der republiek, van 1848 tot 1851, waren zij door hun beschaafde en geschoolde parlementaire leiders vertegenwoordigd geweest; maar thans drongen de gewone soldaten der partij zich naar voren, — alle *Pourceaugnacs* van Frankrijk.

Zodra deze Vergadering van *Rureaux* (landjonkers) te *Bordeaux* was geopend, maakte *Thiers* hun duidelijk, dat zij de vredes-preliminairen onmiddellijk moesten aannemen, zelfs zonder het eerbetoon van een parlementair debat, als enige voorwaarde, waarop *Pruisen* hun zou veroorloven, tegen de republiek en haar vaste burcht, *Parijs*, de oorlog te beginnen. De kontra-revolutie had inderdaad geen tijd te verliezen. Het tweede keizerrijk had de staatsschuld verdubbeld en veroorzaakt, dat de grote steden onder een zware plaatselijke schuldenlast gebukt gingen. De oorlog had de eisen, aan de natie gesteld, schrikbarend verhoogd en haar hulpbronnen meedogenloos verwoest. Daar stond, om de ruïne te voltooien, de *Pruisische Shylock* met zijn wissel voor het onderhoud van een half miljoen zijner soldaten op Franse bodem, voor een schadeloosstelling van vijf milliarden en vijf procent rente op de nog onbetaalde termijnen daarvan. Wie moest de rekening betalen? Slechts door op gewelddadige wijze de republiek ten val te brengen, konden degenen, die zich de rijkdom hadden toegeëigend, hopen, dat zij de kosten van een, door hen zelf veroorzaakte oorlog op de schouders der voortbrengers van deze rijkdom konden afwentelen. En zo spoorde juist de onmetelijke ruïne van Frankrijk deze patriottische vertegenwoordigers van grondbezit en kapitaal aan om, onder de ogen en de hoge protektie van den vreemden veroveraar, de buitenlandse oorlog aan te vullen met een burgeroorlog, een slavenhouders-rebellie.

Aan deze samenzwering stond een grote hinderpaal in de weg: — *Parijs*. Het ontwapenen van *Parijs* was de eerste voorwaarde van het sukses. *Thiers* eiste derhalve van *Parijs*, dat het zijn wapens zou neerleggen. Daarop werd *Parijs* opgehitst door de dolle anti-republikeinse demonstraties der Landjonkers-Vergadering en door *Thiers'* eigen, dubbelzinnige uitspraken over het juridisch bestand der republiek; door de bedreiging, dat men *Parijs* zou onthoofden en onthoofdstedelijken (*decapiter et décapitaliser*); het benoemen van *Orleanistische* gezanten; *Dufaure's* wetten op de vervallen wissels en de huishuren, die de handel en de industrie van *Parijs* met de ondergang bedreigden; *Pouyer-Quertier's* belasting van twee centimes op elk exemplaar van elk mogelijk gedrukt stuk; de doodvonnissen tegen *Blanqui* en *Flourens*; het onderdrukken van

de republikeinse bladen; het verleggen van de Nationale Vergadering naar Versailles; het vernieuwen van de, door Palikao afgekondigde en door de 4de September vernietigde staat van beleg; het benoemen van den December-held Vinoy tot gouverneur, van den gendarm Valentin tot politie-prefekt, en van den Jezuïeten-generaal d'Aurelles de Paladine tot opperbevelhebber der Nationale Garde van Parijs.

En nu moeten wij tot den heer Thiers en tot de heren der Nationale Verdediging, zijn bedienden, een vraag richten. Het is bekend, dat Thiers door zijn minister van financiën, den heer Pouyer-Quertier, een lening van twee milliard, direkt te betalen, had voorgesteld. Is het nu waar of niet: —

1. dat deze zaak zo werd vereffend, dat een provisie van verscheiden honderde millioenen in de partikuliere zakken van Thiers, Jules Favre Ernest Picard, Pouyer-Quertier en Jules Simon vloeide, en
2. dat geen betaling zou geschieden tot na de „pacificatie” van Parijs?

In ieder geval moet de zaak zeer dringend zijn geweest, want Thiers en Jules Favre verzochten zonder enige schaamte, in naam van de Vergadering van Bordeaux, om bezetting van Parijs door de Pruissische troepen. Dit paste evenwel niet in Bismarck's spel, zoals hij spottend en volkomen openlijk, aan de bewonderende Frankforter droogstoppels bij zijn terugkeer naar Duitsland vertelde.

II.

Parijs was de enige ernstige hinderpaal op de weg der kontra-revolutionaire samenzwering. Parijs moest dus worden ontwapend. Met betrekking tot dit punt was de Vergadering te Bordeaux de oprechtheid zelf. Mocht het razende gebrul van haar landjonkers niet hoorbaar genoeg zijn geweest, het feit, dat Thiers Parijs uitleverde in de handen van het driemanschap, — Vinoy, den December-moordenaar, Valentin, den Bonapartistischen gendarm, en Aurelles de Paladine, den Jezuïten-generaal, — zou ook de laatste twijfel onmogelijk hebben gemaakt. Maar terwijl de samenzweerdere het ware doel der ontwapening brutaal ten toon spreidden, spoorden zij Parijs aan tot het neerleggen van de wapens, onder een voorwendsel, dat de meest schreeuwende, meest schaamteloze leugen was. Het geschut der Nationale Garde, zei Thiers, behoort aan de staat en moet weer aan de staat worden afgegeven. Het feit was: — Vanaf de dag der kapitulatie, toen Bismarck's gevangene Parijs aan Bismarck had uitgeleverd, maar voor zich zelf een talrijke lijfwacht had bedongen met het uitdrukkelijkdoel, Parijs onder de duim te houden, — vanaf die dag stond Parijs op wacht. De Nationale Garde reorganiseerde zich en vertrouwde de opperste leiding toe aan een Centraal Komitee, dat door de garde in haar geheel, met uitzondering van enkele der oude, Bonapartistische afdelingen, was gekozen. Op de vóóravond van de intocht der Pruisen in Parijs zorgde het Centraal Komitee er voor, dat de kanonnen en mitrailleurs, door de capitularde verraderlijk in en bij de door de Pruisen te bezetten stadsgedeelten waren achtergelaten, naar Montmartre, La Villette en Belleville werden vervoerd. Dit geschut was door de bijdragen der Nationale Garde zelf aangeschaft. Het was officiëel als hun eigendom erkend in de kapitulatie van de 28ste Januari, en in deze bijzondere hoedanigheid uitgezonderd van de algemene uitlevering aan den overwinnaar van de wapens, die aan de staat toebehoorden. En Thiers was zo door-en-door gespeend van elk, ook het meest doorzichtige voorwendsel om de oorlog met Parijs in te leiden, dat hij bleef aangewezen op de platte leugen: het geschut der Nationale Garde is staatseigendom!

Het in beslag nemen van het geschut moest slechts dienen als voorspel tot de algemene ontwapening van Parijs en daarmee tot de ont-

wapening van de revolutie van de 4de September. Maar deze revolutie was de wettelijke toestand van Frankrijk geworden. De republiek, haar werk, was in de tekst der kapitulatie door den overwinnaar erkend. Na de kapitulatie was ze erkend door alle vreemde mogendheden; in haar naam was de Vergadering bij-een geroepen. De Parijse arbeiders-revolutie van de 4de September was de enige rechtsgrond van de Nationale Vergadering te Bordeaux en van haar uitvoerende macht. Zonder de 4de September had de Nationale Vergadering onmiddellijk voor het, in 1869 onder Franse en niet onder Pruisische heerschappij gekozen en gewelddadig door de revolutie uit elkaar gejaagde wetgevendelichaam plaats moeten maken. Thiers en zijn tickets-of-leave mensen hadden moeten onderhandelen om een geleide-biljet, door Louis Bonaparte ondertekend, te verkrijgen, ten einde een reis naar Cayenne te ontgaan. De Nationale Vergadering, met haar volmacht, de vrede met Pruisen te regelen, was slechts een afzonderlijk incident in die revolutie, welke ware belichaming nog steeds het gewapende Parijs was; hetzelfde Parijs, dat deze revolutie had gemaakt, dat om harentwil een beleg van vijf maanden met zijn verschrikking van de hongersnood had doorstaan, en dat in zijn, ten spijt van Trochu's „plan" verlengde verzet de grondslag van een hardnekkige verdedigingsoorlog in de provincie had gelegd. En Parijs moest òf zijn wapens neerleggen op het beledigend bevel van de rebellerende slavenhouders van Bordeaux, en erkennen, dat zijn revolutie van de 4de September slechts de eenvoudige overdracht van de staatsmacht van Louis Bonaparte aan zijn koninklijken mededinger betekende, — òf het moest naar voren treden als de zelfopofferende vóórvechter van Frankrijk, welks redding van de ondergang en welks wedergeboorte onmogelijk waren zonder de revolutionaire omwenteling van de politieke en economische voorwaarden, die het tweede keizerrijk hadden voortgebracht en die onder zijn beschermend toezicht tot de uiterste verrotting waren gerijpt. Parijs, nog uitgeteerd door een vijf maanden lange uithongering, aarzelde geen ogenblik. Heldhaftig besloot het, alle gevaren van het verzet tegen de Franse samenzweerders het hoofd te bieden, niettegenstaande nog steeds de monden van Pruisische kanonnen van zijn eigen forten dreigend op de stad waren gericht. Intussen volhardde het Centraal Komitee, in zijn afschuw van de burgeroorlog, waarin Parijs moest worden gedreven, daarbij in een verdedigende houding, ondanks het sarren van de Vergadering, het ingrijpen van de uitvoerende macht en de dreigende samentrekking van troepen in en om Parijs.

Thiers begon dus zelf de burgeroorlog door Vinoy aan het hoofd van

een bende politie-brigadiers en enige linie-regimenten op een nachtelijke rooftocht tegen Montmartre uit te zenden, teneinde daar bij verrassing het geschut der Nationale Garde weg te nemen. Het is bekend, hoe deze poging schipbreuk leed op de tegenstand der Nationale Garde en op de verbroedering van de troepen met het volk. Aurelles de Paladine had reeds van te voren zijn overwinningsbericht laten drukken, en Thiers hield zijn muurplakaten gereed, die zijn staatsgreep-maatregelen moesten afkondigen. Beiden moesten thans vervangen worden door oproepen, waarin Thiers zijn grootmoedig besluit bekend maakte, dat de Nationale Garde haar wapenen mocht behouden; hij twijfelde er niet aan, — zeide hij, — dat zij er gebruik van zou maken om zich tegen de rebellen bij de regering aan te sluiten. Onder al de 300.000 leden der Nationale Garde handelden er slechts 300 overeenkomstig deze oproep van den kleinen Thiers om zich, tegen zich zelf, bij hem aan te sluiten. De roemrijke arbeidersrevolutie van de 18de Maart nam zonder tegenstand bezit van Parijs. Het Centraal Komitee was haar voorlopige regering. Europa scheen een ogenblik in twijfel te trekken, of zijn jongste wonderbaarlijke hoofd-, staats- en krijgsverrichtingen enigerlei werkelijkheid bezaten, of dat zij de dromen van een, sedert lang verdwenen verleden waren.

Van de 18de Maart tot het binnendringen der Versaillaanse troepen in Parijs bleef de proletarische revolutie zó rein van alle gewelddadigheden, waarvan de revoluties, en nog meer de kontra-revoluties der „hogere klassen” vol zijn, dat de tegenstanders geen ander houvast voor hun verontwaardiging vinden dan de executie van de generaals Lecomte en Clément Thomas, en de botsing op de Place Vendôme.

Een der Bonapartistische officieren, die bij de nachtelijke overval op Montmartre een rol speelde, Generaal Lecomte, had vier keer aan het 81ste linieregiment bevel gegeven, op een ongewapende samenschooling op de Place Pigale te schieten; toen de troepen dit weigerden, schold hij hen woedend uit. In plaats van vrouwen en kinderen dood te schieten, schoten zijn eigen mensen hem zelf dood. De ingewortelde gewoonten, die den soldaten onder de tucht der vijanden van de arbeiders worden bijgebracht, gaan natuurlijk niet verloren op hetzelfde ogenblik, waarop deze soldaten naar de arbeiders overlopen. Dezelfde mensen stelden ook Clément Thomas terecht.

„Generaal” Clément Thomas, een ontevreden ex-wachtmeester, had zich in de laatste tijd van Louis Philippe bij de redactie van het republikeinse blad „Le National” laten aanwerven, waar hij tegelijkertijd de post van verantwoordelijk stroman (gérant responsable, die het uit-

zitten van de gevangenisstraffen op zich nam) en van duellist bij dit strijdlustige blad vervulde. Toen na de Februari-revolutie de heren van de „Nationaal” aan het roer kwamen, veranderden zij dezen ouden wachtmeester in een generaal. Dit gebeurde aan de vooravond der Junislachting, die hij, evenals Jules Favre, mede op touw had gezet, en waarbij hij een van de laagste beulsrollen op zich nam. Daarna was hij, met zijn generaalschap, een tijd lang verdwenen om op de 1ste November 1870 weer op te duiken. De dag tevoren had de „regering der verdediging” in het stadhuis aan Blanqui, Flourens en andere vertegenwoordigers der arbeiders haar plechtigste verzekering gegeven, dat zij haar geïsurpeerde macht in de handen van een vrij gekozen Parijse Kommune zou neerleggen. In plaats van woord te houden, liet ze de Bretons van Trochu op Parijs los, die thans de Korsikanen van Bonaparte vervingen. Alleen generaal Tamisier weigerde, zijn naam met zulk een woordbreuk te bezoedelen en legde zijn post als opperbevelhebber der Nationale Garde neer. In zijn plaats werd nu Clément Thomas weer generaal. Gedurende de ganse tijd van zijn opperbevel voerde hij oorlog, niet tegen de Pruisen, maar tegen de Parijse Nationale Garde. Hij verhinderde haar algemene bewapening, hitste de bourgeois-bataillons tegen de arbeiders-bataillons op, ontsloeg officieren, die vijandig stonden tegenover het „plan” van Trochu, en ontbond, onder het brandmerk der lafheid, dezelfde proletarische bataillons, wier heldenmoed thans hun bitterste vijanden bewondering heeft afgedwongen. Clément Thomas was er buitengewoon trots op, zijn oude Juni-rang als persoonlijke vijand van het Parijse proletariaat weer veroverd te hebben. Nog enkele dagen vóór de 18de Maart diende hij bij den minister van oorlog Leflo een eigen plan in, voor het „uitroeien van de bloem van het Parijse canaille”. Na Vinoy's nederlaag kon hij niet nalaten, als partikulier spion op het gevechtsterrein te verschijnen. Het Centraal Komitee en de Parijse arbeiders droegen evenveel verantwoordelijkheid voor het doodschieten van Clément Thomas en Lecomte, als de prinses van Wales voor het lot der mensen, die bij haar intocht in Londen in het gedrang werden doodgedrukt.

De beweerde slachting van ongewapende burgers op de Place Vendôme is een sprookje, waarover Thiers en de landjonkers in de Vergadering hardnekkig hebben gezwegen, en welks verspreiding zij uitsluitend aan de bedienden-kamer der Europeese dagbladpers toevertrouwd.

De „mannen der orde”, de reaktionairen van Parijs, sidderden bij de

overwinning van de 18de Maart. Voor hen was ze het voortteeken van de eindelijk losbarstende volkswraak. De spoken der onder hun handen vermoorde offers, van de Junidagen in 1848 tot de 22ste Januari 1871, doemden voor hun ogen op. Hun angst was hun enige straf. Zelfs de politie-brigadiers, in plaats van, zoals het behoorde, ontwapend en gevangen gezet te worden, vonden de poorten van Parijs wijd open om in veiligheid naar Versailles te ontkomen. Niet alleen gebeurde den ordemensen niets, maar men veroorloofde hun zelfs, zich weer te verzamelen en midden in Parijs meer dan één sterke post te bezetten. Deze toegevendheid van het Centraal Komitee, deze grootmoedigheid der gewapende arbeiders, zo zonderling in strijd met de gewoonten der ordepartij, werden door deze partij verkeerdelijk als teken van bewuste zwakte uitgelegd. Vandaar hun dwaas plan om onder de dekmantel van een ongewapende demonstratie nog eens te beproeven, hetgeen Vinoy met zijn kanonnen en mitrailleurs niet had kunnen bereiken. Op de 22ste Maart zette zich van uit de wijken van het leven van genot een optocht van „fijne heren” in beweging; alle fatten bevonden zich in haar rijen en aan hun hoofd de welbekende stamgasten van het keizerrijk, de Heeckeren's, Coëtlogon's, Henri de Pène enz. Onder het laffe voorwendsel van een vreedzame demonstratie, maar in het geheim voorzien met de wapens van de sluipmoord, stelde deze troep zich op, ontwapende en mishandelde de posten en patrouilles der Nationale Garde, die hun optocht ontmoette, en, voortstuwend uit de Rue de la Paix op de Place Vendôme, trachtte zij, onder het geroep van: „Weg met het Centraal Komitee! Weg met de moordenaars! Leve de Nationale Vergadering!” door de, daar geplaatste wacht heen te breken en zo het daarachter gelegen hoofdkwartier der Nationale Garde te overrompelen. Als antwoord op hun revolvergeschoten werden zij op regelmatige, wettelijke wijze gesommeerd; toen dit zonder resultaat bleef, kommandeerde de generaal der Nationale Garde vuur. Eén salvo verstrooide de dwaze fatten, die verwacht hadden, dat reeds de vertoning van hun „fatsoenlijk gezelschap” op de Parijse revolutie zou werken als Jozua's trompetten op de muren van Jericho, in een wilde vlucht. Zij lieten twee gedode Nationale Gardisten, en negen zwaar gewonden (onder wie een lid van het Centraal Komitee) achter, en het gehele toneel van hun heldendaad bezaaid met revolvers, dolken en degenstokken, ter getuigenis van het „ongewapende” karakter van hun „vreedzame” demonstratie. Toen op de 13de Juni 1849 de Parijse Nationale Garde een werkelijk vreedzame demonstratie hield om tegen de roofzuchtige aanval van Franse

troepen op Rome te protesteren, — toen werd Changarnier, toentertijd generaal der ordepartij, door de Nationale Vergadering en in het bijzonder door Thiers als de redder der maatschappij uitgeroepen, omdat hij zijn troepen van alle kanten op deze ongewapende mensen had losgelaten, om hen neer te schieten, neer te sabelen en onder de hoeven hunner paarden te vertrappen. Toentertijd werd Parijs in staat van beleg verklaard; Dufaure joeg nieuwe onderdrukkingswetten door de Vergadering; nieuwe arrestaties, nieuwe verbanningen, een nieuw schrikbewind werden ingevoerd. Maar de „lagere klassen” doen dit anders. Het Centraal Komitee van 1871 liet de helden der „vreedzame” demonstratie eenvoudig lopen, en zo waren zij reeds twee dagen later in staat, onder admiraal Saisset bijeen te komen voor die gewapende demonstratie, die met de tevoren beraamde vlucht naar Versailles eindigde. In zijn tegenzin om de, door Thiers’ nachtelijke inbraak in Montmartre geopende burgeroorlog te aanvaarden, maakte het Centraal Komitee zich ditmaal aan een besliste fout schuldig, door niet onmiddellijk tegen het toen volkomen hulpeloze Versailles op te rukken en daardoor aan de samenzweringen van Thiers en zijn landjonkers een einde te maken. In plaats daarvan veroorloofde men aan de ordepartij, nogmaals haar kracht aan de stembus te beproeven, toen op de 26ste Maart de Kommune werd gekozen. Op deze dag wisselden de mannen der orde in de distriktsmairies welwillende woorden van verzoening met hun al te grootmoedige overwinnaars, terwijl zij tegelijkertijd in hun harten plechtige beloften gromden, te zijner tijd bloedige wraak te nemen.

En aanschouwt nu de keerzijde van de medaille! Thiers opende zijn tweede veldtocht tegen Parijs in het begin van April. De eerste kolonne van Parijse gevangenen, die naar Versailles kwam, werd weezinwekkend behandeld, terwijl Ernest Picard, met de handen in de broekzakken, rondsloenterde en hen hoonde, en de vrouwen van Thiers en Favre, te midden van haar ere(?)dames, van het hoge balkon af de schandelijkheden van het Versaillaanse gepeupel met applaus begroetten. De gevangen linie-soldaten werden eenvoudig neergeschoten; onze dappere vriend, generaal Duval, de ijzergieter, werd zonder vorm van proces vermoord. Gallifet, de souteneur van zijn vrouw, zo berucht door het schaamteloze tentoonstellen van haar lichaam bij de gelagen van het tweede keizerrijk, Gallifet snoefde in een proklamatie, dat hij de moord op enige, door zijn ruiters verraste en ontwapende Nationale Gardisten, te zamen met hun kapitein en luitenant, had bevolen. Vinoy, de deserteur, werd door Thiers tot het grootkruis van het legioen van eer benoemd,

om zijn dagorder, waarin hij voorschreef, dat iedere, bij de Kommune-mannen gevangen genomen linie-soldaat moest worden doodgeschoten. Desmarêt, de gendarm, werd gedekoreerd, omdat hij de edele en ridderlijke Flourens verraderlijk op slagersmanier in stukken had gekapt, — Flourens, die op de 31ste Oktober 1870 de hoofden der regering van de Nationale Verdediging had gered. De „opbeurende bijzonderheden” van zijn moord werden door Thiers in de Nationale Vergadering met behagen breeduit meegedeeld. Met de opgeblazen ijdelheid van een parlementair Klein-Duimpje, wien men veroorlooft, de rol van een Tamerlan te spelen, weigerde hij aan de rebellen elk recht van beschaafd oorlogvoeren tegen zijn nietigheid, zelfs de neutraliteit van hun ambulances. Niets afschuwelijkers dan deze aap, van wien Voltaire reeds een voorgevoel had, die voor een korte tijd zijn beestachtige lusten de vrije loop kan laten.

Nadat de Kommune (dekreet van 7 April) vergeldingsmaatregelen had bevolen en het als haar plicht had verklaard, „Parijs tegen de kannibaalse daden der Versaillaanse bandieten te beschermen en oog om oog, tand om tand te eisen”, — maakte Thiers nog geen einde aan de wrede behandeling der gevangenen; hij beledigde hen bovendien nog in zijn berichten als volgt: „Nooit is het bedroefde oog van eerlijke mensen op zulk onteerde gezichten van een onteerde democratie gevallen”, — eerlijke mensen als Thiers zelf en zijn ticket-of-leave-mannen. Niettemin werd het doodschieten van de gevangenen enige tijd lang gestaakt. Maar nauwelijks hadden Thiers en zijn December-generaal bevonden, dat het vergeldings-dekreet slechts een lege bedreiging was, dat zelfs hun gendarmerie-spionnen, die te Parijs, als Nationale Gardisten verkleed, waren gevangen genomen, — dat zelfs politie-brigadiers, dragers van brandgranaten, verschoond bleven, — of het massaal doodschieten van gevangenen begon op nieuw en werd tot het einde toe volgehouden. Huizen, waarin Nationale Gardisten waren gevlucht, werden door gendarmes omsingeld, met petroleum (dat hier voor de eerste maal voorkomt) overgoten en in brand gestoken; de halfverbrande lijken werden later door de ambulance der pers (te Les Ternes) voor de dag gehaald. Vier Nationale Gardisten, die zich op de 25ste April bij Belle Epine aan enige bereden jagers hadden overgegeven, werden later de een na den ander door den ritmeester, een waardigen knecht van Gallifet, neergeschoten. Een van de vier, Scheffer, voor dood achtergelaten, kroop naar de Parijse voorposten en legde gerechtelijk getuigenis af van het feit voor een kommissie der Kommune. Toen Tolain den minister van

oorlog over het verslag van deze kommissie interpelleerde, verstikte het geschreeuw der landjonkers zijn stem; zij verboden Leflô te antwoorden. Het ware een belediging voor hun „roemrijk” leger, over zijn daden... te spreken. De onverschillige toon, waarop de verslagen van Thiers de slachting der bij Moulin Saquet in hun slaap verraste Nationale Gardisten en de massa-fusillades te Clamant mededeelden, wondde zelfs de zenuwen van de waarachtig niet overgevoelige Londense „Times”. Maar het zou belachelijk zijn, de slechts inleidende afschuwelijkheden te willen opsommen, die door de bombardiers van Parijs en de ophitsers tot een slavenhouders-rebellie onder de bescherming van den vreemden veroveraar werden begaan. Te midden van al deze verschrikking vergeet Thiers zijn parlementaire jammer wegens de vreselijke verantwoordelijkheid, die op zijn dwergenschouders drukt, pocht, dat „l'Assemblée siège paisiblement” (de Vergadering in vrede haar zitting voortzet) en bewijst door zijn onafgebroken feestmalen, vandaag met de Decembergeneraals, morgen met Duitse prinsen, dat zijn spijsvertering niet in het geringst is verstoord, — niet eens door de geesten van Lecomte en Clément Thomas.

III.

In de ochtend van de 18de Maart 1871 werd Parijs gewekt door de donderende kreet: „Leve de Kommune”. — Wat is die Kommune, deze sphinx, die het bourgeois-verstand op zulk een harde proef stelt?

„De proletariërs van Parijs”, — zeide het Centraal Komitee in zijn manifest van de 18de Maart, — hebben te midden van de nederlagen en het verraad der heersende klassen begrepen, dat het uur heeft geslagen, waarop zij de toestand moeten redden, door de leiding van de openbare zaken in hun eigen handen te nemen... Zij hebben begrepen, dat het hun hoogste plicht en hun absoluut recht is, zich tot meesters van hun eigen lot te maken en de regeringsmacht te grijpen.”

Maar de arbeidersklasse kan de kant-en-klare staatsmachinerie niet eenvoudig in bezit nemen en deze voor haar eigen doeleinden in beweging zetten.

De gecentraliseerde staatsmacht, met haar alom tegenwoordige organen, — staand leger, politie, burokratie, geestelijkheid, rechterlijke stand, — organen, naar het plan van een stelselmatige hiërarchische deling van de arbeid geschapen, — is afkomstig uit de tijden der absolute monarchie, waarin zij de opkomende bourgeoisie als een machtig wapen in haar strijd tegen het feodalisme diende. Toch bleef haar ontwikkeling belemmerd door allerlei middeleeuws puin, voorrechten van landheren en adel, plaatselijke privilegies, stedelijke en gilde-monopolies en provinciale keuren. De reusachtige bezem van de Franse revolutie der achttiende eeuw veegde al die bouwvallen uit vervlogen tijden weg en reinigde op deze wijze tegelijkertijd de maatschappelijke bodem van de laatste hinderpalen, die de bovenbouw van het moderne staatsgebouw in de weg hadden gestaan. Dit moderne staatsgebouw verhief zich onder het eerste keizerrijk, dat op zijn beurt was voortgebracht door de koalitie-oorlogen van het oude half-feodale Europa tegen het moderne Frankrijk. Gedurende de daarop volgende heerschappij-vorm werd de regering onder parlementaire ontrôle geplaatst, d.w.z. onder de direkte kontrôle der bezittende klassen. Enerzijds ontwikkelde ze zich thans tot een broeikas voor reusachtige staatsschulden en drukkende belastingen, en werd krachtens de onweerstaanbare aantrekkingskracht van haar ambtelijke macht, haar inkomsten en haar beschikking over betrekkingen, de twist-appel voor de

konkurrerende frakties en avonturiers der heersende klassen, — anderzijds wijzigde zich haar politiek karakter gelijktijdig met de economische veranderingen der maatschappij. Naarmate de vooruitgang der moderne industrie de klassentegenstelling tussen kapitaal en arbeid ontwikkelde, vergrootte, verdiepte, in dezelfde mate kreeg de staatsmacht meer en meer het karakter van een openbare macht ter onderdrukking van de arbeidersklasse, een machine der klassenheerschappij. Na elke revolutie, die een stap vooruit in de klassenstrijd betekent, treedt het zuiver onderdrukkende karakter van de staatsmacht meer en meer openlijk te voorschijn. De revolutie van 1830 droeg de regering van de grondbezitters aan de kapitalisten over en daardoor van de meer verwijderde op de meer direkte tegenstanders der arbeiders. De bourgeois-republikeinen, die in naam der Februari-revolutie het roer van de staat in handen namen, gebruikten het voor het tot stand brengen van de Juni-slachting, om de arbeidersklasse te bewijzen, dat de „sociale” republiek verder niets betekende dan haar sociale onderdrukking door de republiek; en om de koningsgezinde massa der bourgeois en grondbezitters te bewijzen, dat zij de zorgen en de geldelijke voordelen der regering rustig aan de bourgeois-republikeinen konden overlaten. Na deze, hun enige heldendaad van Juni restte den bourgeois-republikeinen nog slechts, uit het voorste gelid terug te treden in het laatste gelid van de „partij der orde”, — een coalitie, gevormd uit alle konkurrerende frakties en fraktietjes der uitbuitende klassen in haar, thans openlijk verklaarde tegenstelling tot de voortbrengende klassen. De passende vorm voor haar gezamenlijke regering was de parlementaire republiek met Louis Bonaparte als president; een regering van het onverhulde klasse-terrorisme en de opzettelijke belediging van de „vile multitude” (de sjofele menigte). Wanneer, zoals Thiers zeide, de parlementaire republiek de staatsvorm was, die de frakties der heersende klasse het minst van elkaar scheidde, zo opende zij daarentegen een afgrond tussen deze klasse en geheel het, buiten haar dun gezaaide rijen levende maatschappelijk lichaam. De beperkingen, die onder vroegere regeringen de innerlijke verscheurdheid van die klasse nog aan de staatsmacht had opgelegd, waren door haar vereniging thans weggevallen. Ten overstaan van de dreigende opstand van het proletariaat maakte de verenigde bezittende klasse thans meedogenloos en brutaal gebruik van de staatsmacht als het nationale oorlogsinstrument van het kapitaal tegen de arbeid. Maar haar onafgebroken kruistocht tegen de producerende massa dwong haar niet alleen het uitvoerende bewind met een steeds toenemende onderdrukkingsmacht uit te

rusten, — hij dwong haar ook, haar eigen parlementaire citadel, — de Nationale Vergadering, — allengs van alle verdedigingsmiddelen tegen de uitvoerende macht te ontbloten. De uitvoerende macht, in de persoon van Louis Bonaparte, zette haar buiten de deur. De lijfelijke nakomeling der republiek van de „partij der orde” was het tweede keizerrijk.

Het keizerrijk, met de staatsgreep als geboorteakte, het algemeen kiesrecht als bekrachtiging en de sabel als scepter, gaf voor, dat het op de boeren steunde, — op die grote massa van producenten, die niet rechtstreeks in de strijd tussen kapitaal en arbeid waren gewikkeld. Het gaf voor, dat het de arbeidersklasse zou redden door het parlementarisme te breken en daarmee de onverbloemde onderworpenheid der regering aan de bezittende klassen. Het gaf voor, dat het de bezittende klassen zou redden door haar economisch zeggingschap over de arbeidersklasse in stand te houden; en ten slotte gaf het voor, dat het alle klassen zou verenigen door de herleving van het waanbeeld van de nationale roem. In werkelijkheid was het de enig mogelijke regeringsvorm in een tijd, dat de bourgeoisie het vermogen, de natie te beheersen, reeds had verloren, en dat de arbeidersklasse dit vermogen nog niet had verworven. De gehele wereld juichte het toe als de redder der maatschappij. Onder zijn heerschappij bereikte de bourgeois-maatschappij, van alle politieke zorgen ontheven, een door haar zelf nooit vermoede ontwikkeling. Haar industrie, haar handel breidde zich tot onmetelijke verhoudingen uit; de financiers-zwendel vierde kosmopolitische orgiën; de ellende der massa's stak schril af tegenover de schaamteloze praal van een fonkelende, overladen en schofterig riekende luxe. De staatsmacht, die hoog boven de maatschappij scheen te zweven, was niettemin zelf het meest schandaalverwekkende schandaal dezer maatschappij en tegelijkertijd de broedplaats van al haar verrotting. Haar eigen ontbinding en de ontbinding van de door haar geredde maatschappij, werd blootgelegd door de bajonetten van Pruisen, dat zelf brandde van begeerte, het zwaartepunt van dit regiem van Parijs naar Berlijn te verleggen. Het imperialisme *) is de meest geprostitueerde en tegelijk de uiteindelijke vorm van die staatsmacht, die door de opkomende burgerlijke maatschappij in het leven was geroepen, als het werktuig van haar eigen bevrijding van het feodalisme, en die de volkomen ontwikkelde bourgeois-maatschappij had veranderd in een werktuig voor het onderdrukken van de arbeid door het kapitaal.

De direkte tegenstelling van het keizerrijk was de Kommune. De kreet

*) Imperialisme — in de betekenis van Caesarisme. — Vert.

der „sociale republiek”, waarmee het Parijse proletariaat de Februari-revolutie inleidde, gaf slechts uiting aan het vage verlangen naar een republiek, die niet alleen de monarchistische vorm der klasseheerschappij moest afschaffen, maar de klasseheerschappij zelf. De Kommune was de bepaalde vorm van deze republiek.

Parijs, het middelpunt en de zetel der oude regeringsmacht, en tegelijkertijd het maatschappelijk zwaartepunt der Franse arbeidersklasse, — Parijs was gewapenderhand in opstand gekomen tegen de poging van Thiers en zijn landjonkers om hun van het keizerrijk overgenomen oude regeringsmacht te herstellen en te vereeuwigen. Parijs kon slechts tegenstand bieden, doordat het tengevolge van het beleg het leger was kwijt geraakt, in welks plaats het een, hoofdzakelijk uit arbeiders bestaande Nationale Garde had opgericht. Thans kwam het er op aan, dit feit in een blijvende instelling te veranderen. Het eerste dekreet der Kommune bepaalde dus het afschaffen van het staande leger en zijn vervanging door het gewapende volk.

De Kommune bestond uit de gemeenteraadsleden, die door het algemeen kiesrecht in de verschillende distrikten van Parijs waren gekozen. Zij waren verantwoordelijk en te allen tijde afzetbaar. Voor het merendeel waren zij natuurlijk arbeiders of erkende vertegenwoordigers der arbeidersklasse. De Kommune zou geen parlementair, maar een werkend lichaam zijn, tegelijkertijd uitvoerend en wetgevend. De politie, tot dusverre werktuig der staatsregering, werd onmiddellijk van al haar politieke eigenschappen ontdaan en in een verantwoordelijk en te allen tijde afzetbaar werktuig der Kommune veranderd. Evenzo de beambten van alle andere takken van bestuur. Vanaf de leden der Kommune moest de openbare dienst tegen *arbeidersloon* worden verricht. De verworven rechten en de representatiegelden der hoge staatswaardigheidsbekleders verdwenen met deze waardigheidsbekleders zelf. De openbare ambten hielden op privaateigendom van de handlangers der centrale regering te zijn. Niet slechts het stedelijk bestuur, maar ook het gehele, tot dusverre door de staat uitgeoefende initiatief werd in handen der Kommune gelegd.

Toen het staande leger en de politie, de werktuigen van de materiële macht der oude regering, eenmaal waren afgeschaft, ging de Kommune er terstond toe over, het geestelijke onderdrukkingswerktuig, de papenmacht, te breken; zij dekreeteerde de ontbinding en de onteigening van alle kerken, voor zover zij bezittende lichamen waren. De papen werden in de stilte van het partikuliere leven teruggezonden om zich daar naar

het voorbeeld hunner voorlopers, de apostelen, van de aalmoezen der gelovigen te voeden. Al de inrichtingen van onderwijs werden kosteloos voor het volk opengesteld en tegelijkertijd van elke inmenging van de staat en de kerk gezuiverd. Daardoor was niet alleen het schoolondericht voor iedereen toegankelijk gemaakt, maar ook de wetenschap zelf bevrijd van de banden, haar door het klassevooordeel en de regeringsmacht opgelegd.

De rechterlijke ambtenaren verloren die schijnbare onafhankelijkheid, die slechts gediend had ter bemanteling van hun onderdanigheid aan alle, elkaar opvolgende regeringen, aan wie zij, de een na de ander, de eed van trouw hadden gezworen en gebroken. Als alle andere openbare dienaren zouden zij voortaan gekozen worden, verantwoordelijk en afzetbaar zijn.

De Parijse Kommune moest natuurlijk aan alle grote industriële middelpunten ten voorbeeld strekken. Zodra de Kommune-orde eenmaal in Parijs en in de middelpunten van de tweede rang was ingevoerd, zou de oude gecentraliseerde regering ook in de provincies voor de zelfregering der producenten hebben moeten wijken. In een korte schets der nationale organisatie, die de Kommune uit gebrek aan tijd niet verder kon uitwerken, heet het nadrukkelijk, dat de Kommune de politieke vorm zelfs van het kleinste dorp moest zijn, en dat het staande leger op het platteland door een volks-militie met uiterst korte dienstdienst moest worden vervangen. De landelijke gemeenten van elk distrikt moesten hun gemeenschappelijke aangelegenheden door een vergadering van afgevaardigden in de distrikts-hoofdstad besturen, en deze distrikts-vergaderingen weer afgevaardigden naar de nationale delegatie te Parijs sturen; de afgevaardigden moesten te allen tijde afzetbaar en aan de bepaalde instructies van hun kiezers gebonden zijn. De weinige, maar belangrijke functies, die dan nog voor een centrale regering overbleven, moesten niet, zoals met opzet valselijk is voorgesteld, worden afgeschaft, maar aan kommunale, d.w.z. streng verantwoordelijke ambtenaren worden overgedragen. De eenheid der natie moest niet worden verbroken, maar integendeel door de Kommune-inrichting georganiseerd, ze moest werkelijkheid worden door de vernietiging van die staatsmacht, die zich voor de belichaming van deze eenheid uitgaf, maar onafhankelijk en de meerdere wilde zijn tegenover de natie, aan welker lichaam zij evenwel slechts een parasitaire uitwas vormde. Terwijl het er op aankwam, de enkel maar onderdrukken- de organen van de oude regeringsmacht af te snijden, moesten de rechtmatige functies van de macht, die er aanspraak op maakte, boven de

maatschappij te staan, haar worden ontrukkt en aan de verantwoordelijke dienaren der maatschappij worden teruggegeven. In plaats van één keer in de drie of zes jaren te beslissen, welk lid der heersende klasse het volk in het parlement zou vertegenwoordigen en vertrappen („ver- und zertreten”), moest het algemeen kiesrecht het, in de Kommunes gekonstitueerde volk dienen op de wijze, zoals het individuële kiesrecht elk ander werkgever dient om arbeiders, opzichters en boekhouders voor zijn zaak uit te zoeken. En het is bekend genoeg, dat maatschappijen even goed als enkelingen in dingen, het werkelijke zakenleven betreffend, gewoonlijk den juisten man weten te vinden en, als zij zich al een keer vergissen, dit spoedig weer weten goed te maken. Aan de andere kant kon evenwel niets verder van de geest der Kommune verwijderd zijn dan het algemeen kiesrecht door een hiërarchische investituur te vervangen.

Het is het gewone noodlot van nieuwe historische scheppingen, voor het pendant van oudere en zelfs van afgeleefde vormen van het maatschappelijk leven, waarop zij enigermate gelijken, te worden gehouden. Zo werd deze nieuwe Kommune, die de moderne staatsmacht breekt, gehouden voor een herleving van de middeleeuwse kommunes, die eerst de voorloopsters waren van die staatsmacht en daarna haar grondslag werden. Het Kommune-bewind werd voor een poging gehouden om een bond van kleine staten, waarvan Montesquieu en Girondijnen droomden, in de plaats te zetten van die eenheid van grote volken, die, hoewel aanvankelijk door geweld tot stand gebracht, thans echter een machtige faktor der maatschappelijke produktie is geworden. — De tegenstelling der Kommune ten opzichte van de staatsmacht werd gehouden voor een overdreven vorm van de oude strijd tegen de ten top gevoerde centralisatie. Bijzondere historische omstandigheden mogen de klassieke ontwikkeling van de bourgeois-regeringsvorm, zoals dit in Frankrijk heeft plaats gevonden, in andere landen hebben verhinderd, en hebben toegelaten, dat, zoals in Engeland, de grote centrale staatsorganen zich aanvullen door korrupte parochie-bijeenkomsten (vestries), geldsjacherende wethouders en van woede snuivende armenbestuurders in de steden, en door feitelijk erfelijke vrederechters op het platteland. De Kommunale grondwet zou integendeel aan het maatschappelijk lichaam al die krachten hebben teruggegeven, die tot dusverre de parasitaire uitwas „staat”, die op de maatschappij teert en haar vrije beweging belemmert, heeft verbruikt. Door deze daad alleen zou zij de wedergeboorte van Frankrijk op gang hebben gebracht. — De middelklasse der provinciesteden zag in de Kommune een poging tot herstel der heerschappij, die zij onder Louis Philippe

over het land had uitgeoefend en die onder Louis Bonaparte werd verdrongen door de zogenaamde heerschappij van het land over de steden. Doch in werkelijkheid zou de kommunale grondwet de landelijke producenten onder de geestelijke leiding der distriktshoofdsteden hebben gebracht en hun daar in de stedelijke arbeiders de natuurlijke vertegenwoordigers van hun belangen hebben verzekerd. — Alleen reeds het bestaan van de Kommune bracht als iets, dat van zelf sprak, de plaatselijke zelfregering met zich mee, maar nu niet mee rals tegenwicht tegen de, thans overbodig gemaakte staatsmacht. Alleen een Bismarck, die, wanneer hij niet door zijn bloed-en-ijzer-intrigues in beslag wordt genomen, gaarne tot zijn oud, aan zijn geestelijk kaliber zo zeer beantwoordend handwerk als medewerker aan de „Kladderadatsch” terugkeert, — alleen zulk een kop kon op de gedachte komen, aan de Parijse Kommune een vurig verlangen toe te dichten naar die karrikatuur der oude Franse stedenkonstitutie van 1791, de Pruisische stedenverordening, die de stedelijke besturen tot niets dan ondergeschikte raderen in de Pruisische staatsmachine vernedert. — De Kommune maakte het wachtwoord van alle burgerlijke revoluties, — goedkope regering, — tot waarheid, door de twee grootste bronnen van uitgaven, het leger en het ambtenarendom, op te heffen. Haar bestaan alleen veronderstelde het niet-bestaan der monarchie, die, althans in Europa, regelrechte ballast en de onontbeerlijkste dekmantel der klasseheerschappij is. Zij verschafte de republiek de grondslag van werkelijk democratische instellingen. Maar noch de „goedkope regering”, noch de „ware republiek” was haar einddoel; beiden ontstonden als bijkomstigheid en vanzelf.

De menigvuldigheid der uitleggingen, waarvan de Kommune het voorwerp was, en de menigvuldigheid der belangen, die in haar tot uitdrukking kwamen, bewijzen, dat zij een in alle opzichten voor uitbreiding vatbare politieke vorm was, terwijl alle vroegere regeringsvormen in wezen onderdrukkend waren geweest. Haar waar geheim was dit: zij was in wezen een regering der arbeidersklasse, het resultaat van de strijd der voortbrengende tegen de toeëigenende klasse, de eindelijk ontdekte politieke vorm, waaronder de economische bevrijding van de arbeid zich kon voltrekken.

Zonder deze laatste voorwaarde was de kommunale inrichting een onmogelijkheid en een misleiding. De politieke heerschappij van den producent kan niet bestaan naast de vereeuwiging van zijn maatschappelijke knechtschap. De Kommune moest daarom dienen als hefboom, om de economische grondslagen omver te werpen, waarop het bestaan der

klassen en daarmee dat van de klasseheerschappij berust. Is eenmaal de arbeid geëmancipeerd, dan wordt ieder mens een arbeider, en de produktieve arbeid houdt op, een klasse-eigenschap te zijn.

Het is een bijzonder kenmerkend feit: trots al het gepraat en de onmetelijke literatuur van de laatste zestig jaren over de emancipatie der arbeiders, — nauwelijks nemen de arbeiders ergens de zaak in hun eigen handen, of terstond weerklinken weer de apologetische praatjes van de pleitbezorgers der huidige maatschappij met haar beide polen: kapitaal en loonslavernij (de grondbezitter is thans nog maar de stille vennoot van den kapitalist), als leefde de kapitalistische maatschappij nog in de staat der reinste maagdelijke onschuld, — al haar beginselen nog onontwikkeld, al haar zelfmisleidingen nog niet ontsluitend, al haar geprostitueerde werkelijkheid nog niet bloot gelegd! De Kommune, — roepen zij uit, — wil de eigendom, de grondslag van alle beschaving, afschaffen. Jawel, mijne heren, de Kommune wilde die klasseneigendom afschaffen, die de arbeid van velen in de rijkdom der weinigen verandert. Ze stelde zich het onteigenen van de onteigenaars ten doel. Zij wilde de individuele eigendom tot een waarheid maken, door de produktiemiddelen, de grond en het kapitaal, — thans vóór alles de middelen tot knechting en uitbuiting van de arbeid, — tot louter werktuigen van de vrije en geassocieerde arbeid te maken. — Maar dit is het kommunisme, het „onmogelijke” kommunisme! Nu, de lieden uit de heersende klassen, die verstandig genoeg zijn om de onmogelijkheid van het voortduren van het huidige systeem in te zien, — en zulken zijn er velen, — hebben zich tot opdringerige en rumoerige apostels der koöperatieve produktie opgeworpen. Maar wanneer de koöperatieve produktie niet slechts schijn en zwendel zal blijven, wanneer zij het kapitalistische stelsel moet verdringen, wanneer alle koöperaties te-zamen de nationale produktie volgens een gemeenschappelijk plan moeten regelen, ze aldus onder haar eigen leiding nemen en een einde maken aan de bestendige anarchie en de periodiek terugkerende konvulsies, die het onvermijdelijk lot der kapitalistische produktie zijn, — wat zou dit dan anders zijn, mijne heren, dan het kommunisme, het „mogelijke” kommunisme?

De arbeidersklasse eiste geen wonderen van de Kommune. Zij behoeft geen kant-en-klare utopieën bij volksbesluit in te voeren. Zij weet, dat zij, om haar eigen bevrijding en daarmee die hogere levensvorm, die de huidige maatschappij door haar eigen economische ontwikkeling onweersstaanbaar tegemoet gaat, te voorschijn te brengen, — dat zij, de arbeidersklasse, een langdurige strijd, een ganse reeks van historische processen

moet doormaken, waardoor de mensen evenals de toestanden volkomen anders zullen worden gemaakt. Zij behoeft geen idealen te verwezenlijken; zij moet slechts de elementen der nieuwe maatschappij vrij maken, die zich reeds in de schoot der ineenslopende bourgeois-maatschappij hebben ontwikkeld. In het volle bewustzijn van haar historische zending en van het heldhaftig besluit, harer waardig te handelen, kan de arbeidersklasse zich bepalen tot een glimlach over het plumpe schelden der lakeien van de pers, zoowel als over de schoolmeesterachtige protektie van welmenende bourgeois-doktrinairen, die hun onwetende gemeenplaatsen en sektarische grillen in de orakeltoon der wetenschappelijke onfeilbaarheid voorpreken.

met
Toen de Parijse Kommune de leiding van de revolutie in haar eigen hand nam, — toen eenvoudige arbeiders voor de eerste maal waagden, het regeringsprivilegie van hun „natuurlijke overheid”, de bezitters, aan te tasten en, onder omstandigheden van weergaloze moeilijkheden, hun werk bescheiden, nauwgezet en ijverig te verrichten, — te verrichten tegen salarissen, waarvan het hoogste nauwelijks een vijfde gedeelte was van wat, volgens een hooggeplaatst wetenschappelijk zegsman (Professor Huxley), het laagste is voor een sekretaris van de Londen- se schoolraad, toen kromde zich de oude wereld in krampachtige woede bij het aanschouwen van de rode vaan, die, als het symbool van de republiek van de arbeid, boven het stadhuis wapperde.

En toch was dit de eerste revolutie, waarin de arbeidersklasse openlijk werd erkend als de enige klasse, die nog tot maatschappelijk initiatief in staat was; erkend zelfs door de grote massa der Parijse middelklasse, — kleinhandelaren, handwerkers, kooplieden, — alleen met uitzondering van de rijke kapitalisten. De Kommune had hen gered door een wijze afdoening van die steeds terugkerende oorzaak van twist in de middelklasse zelf, van de kwestie tussen schuldenaars en schuldeisers. Hetzelfde deel der middelklasse had in 1848 aan het onderdrukken van de arbeidersopstand in Juni deelgenomen; en terstond daarop was het door de Konstituerende Vergadering zonder enige omslag aan zijn schuldeisers ten offer gebracht. Maar dit was niet de enige reden, waarom het zich thans bij de arbeiders aansloot. Het gevoelde, dat er nog maar één keus was: — de Kommune of het keizerrijk, onverschillig onder welke naam. Het keizerrijk had deze middelklasse economisch te gronde gericht door zijn verkwisting van de openbare rijkdom, door de financiers-zwendel, die het had opgekweekt, door zijn hulpverlening bij de kunstmatig verhaaste centralisatie van

het kapitaal en de daardoor bepaalde onteigening van een groot gedeelte dezer middelklasse. Het had haar politiek onderdrukt, haar zedelijke verontwaardiging gewekt door zijn orgiën; het had haar Voltairianisme beledigd door de opvoeding van haar kinderen aan de „onwetende broedertjes” uit te leveren; het had haar nationaal gevoel als Fransen in opstand gebracht, door haar hals over kop in een oorlog te storten, welke voor al de verwoesting, die hij aanrichtte, slechts één vergoeding liet: — de vernietiging van het keizerrijk. Inderdaad: na de verhuizing van de hoge Bonapartistische en kapitalistische zigeunerbende uit Parijs trad de ware orde-partij der middelklasse naar voren als de „Union Républicaine”, schaarde zich onder de vanen der Kommune en verdedigde haar tegen de opzettelijke vervalsingen van Thiers. Of de dankbaarheid dezer grote massa der middelklasse de huidige zware beproevingen zal bestaan, moet nog worden afgewacht.

De Kommune had volkomen gelijk, toen zij den boeren toeriep: — „Onze overwinning is uw hoop”. Van al de leugens, die te Versailles werden uitgebreed en door de met roem bedekte Europese perszouaven uitgebazuind, was een van de monsterachtigste, dat de landjonkers der Nationale Vergadering de vertegenwoordigers der Franse boeren zouden zijn. Men denke zich slechts de liefde van den Fransen boer voor de mensen, aan wie hij, na 1815, een milliard schadevergoeding moest betalen! In de ogen van den Fransen boer is immers reeds het bestaan alleen van een groot-grondbezitter een inbreuk op zijn veroveringen van 1789. De bourgeois had in 1848 het lapje grond van den boer met 45 opcenten belast, maar hij deed het in naam der revolutie; thans had hij een burgeroorlog tegen de revolutie ontketend om de grootste last der aan Pruisen toegekende vijf milliard schadevergoeding op de boeren te laden. Daarentegen verklaarde de Kommune onmiddellijk in een van haar eerste proklamaties, dat de werkelijke veroorzakers van de oorlog ook de kosten daarvan moesten dragen. De Kommune zou den boer de bloedbelasting hebben afgenomen, hem een goedkope regering hebben gegeven, en zijn bloedzuigers, den notaris, den advocaat, den deurwaarder en andere gerechtelijke vampyrs, in bezoldigde Kommune-beambten, door hem zelf gekozen en aan hem verantwoordelijk, hebben veranderd. Zij zou hem hebben bevrijd van de willekeur-heerschappij van den veldwachter, den gendarm en den prefekt; ze zou in plaats van de verdomming door de papen, de verheldering door den onderwijzer hebben gebracht. En vóór alles is de Franse boer een man, die rekent. Hij zou het uiterst verstandig hebben

gevonden, dat de betaling van den priester, in plaats van door den belastinggaarder te worden ingevorderd, slechts afhankelijk zou zijn van het vrijwillige resultaat van de hang naar vroomheid zijner gemeente. Dit waren de grote direkte weldaden, die de heerschappij der Kommune, — en zij alleen, — den Franssen boeren in het vooruitzicht stelde.

Het is dus geheel overbodig, hier nader in te gaan op de ingewikkelde werkelijke levenskwesaties, die de Kommune alléén in staat, en tegelijkertijd gedwongen was, ten voordele van den boer op te lossen: — de hypotheekschuld, die als een zware last op zijn lapje grond drukte, — het landelijke proletariaat, dat dagelijks daarop aangroeide, — en zijn eigen onteigening van dit lapje, welke met steeds toenemende snelheid plaats vond als gevolg van de ontwikkeling van het moderne landbouwbedrijf en de konkurrentie der kapitalistische bodemkultuur.

De Franse boer had Louis Bonaparte tot president der republiek gekozen, maar de partij der orde schiep het tweede keizerrijk. Wat de Franse boer werkelijk nodig heeft, begon hij in 1849 en '50 te tonen, toen hij overal zijn burgemeester tegenover den regeringsprefekt, zijn onderwijzer tegenover den regeringspaap en zelfs tegenover den regeringsgendarme plaatste. Alle wetten, door de partij der orde in Januari en Februari 1850 uitgevaardigd, waren erkende dwangmaatregelen tegen de boeren. De boer was Bonapartist, omdat de Grote Revolutie, met al de voordelen voor hem, in zijn ogen in Napoleon was belichaamd. Deze vergissing, die onder het tweede keizerrijk bezig was, snel in elkaar te storten (zij was overeenkomstig haar gehele aard vijandig aan de landjonkers), dit vooroordeel van het verleden, — hoe zou het hebben kunnen standhouden tegenover het beroep der Kommune op de levende belangen en dringende behoeften der boeren?

De landjonkers, — dit was inderdaad hun voornaamste angst, — wisten, dat drie maanden van vrij verkeer tussen het Parijs der Kommune en de provincies een algemene boerenopstand te weeg zou brengen. Vandaar hun angstige haast om Parijs met een politie-blokkade te omringen en de verbreiding van de runderpest tegen te houden.

Wanneer aldus de Kommune de ware vertegenwoordigster van alle gezonde elementen der Franse maatschappij was, en daarom de werkelijk nationale regering, zij was tegelijkertijd, als een arbeidersregering, als de stoutmoedige voorvechter van de bevrijding van de arbeid, in de volle zin van het woord internationaal. Onder de ogen van het Pruisische leger, dat twee Franse provincies aan Duitsland

had geannexeerd, annexeerde de Kommune de arbeiders der gehele wereld aan Frankrijk.

Het tweede keizerrijk was het jubelfeest der kosmopolitische knevelarij geweest; de zwendelaars van alle landen waren op zijn roep toegesnel om aan zijn orgiën en aan de uitplundering van het Franse volk deel te nemen. Zelfs op dit oogenblik nog is Thiers' rechterhand Ganesco, de Walachijse schoft, en zijn linkerhand Markowski, de Russische spion. De Kommune liet alle vreemdelingen toe tot de eer, voor een onsterfelijke zaak te vallen. — Tussen de, door hun verraad verloren buitenlandse oorlog en de, door hun samenzwering met de vreemde veroveraars ontbrande burgeroorlog had de bourgeoisie tijd gevonden, haar patriotisme door de organisatie van politiejachten op de Duitsers in Frankrijk bot te vieren. De Kommune maakte een Duitser tot haar minister van arbeid. — Thiers, de bourgeoisie, het tweede keizerrijk, hadden Polen voortdurend door luide beloften van deelname misleid, terwijl zij het in werkelijkheid aan Rusland verrieden en Rusland's vuile werk opknapten. De Kommune eerde Polen's heldenzonen door hen aan de spits der verdedigings van Parijs te plaatsen. En om geheel onmiskenbaar het nieuwe historische tijdperk, dat zij welbewust inleidde, te kenmerken, haalde de Kommune onder de ogen, hier van den zegevierenden Pruis, daar van het, door Bonapartistische generaals geleide Bonapartistische leger, het kolossale symbool van de krijgsroem, de Vendôme-zuil omver. —

De grote sociale maatregel der Kommune was haar eigen arbeidend bestaan. Haar bijzondere maatregelen konden slechts de richting aanwijzen, waarin zich een regering van het volk door het volk beweegt. Daartoe behoren de afschaffing van de nachtarbeid voor de bakkersgezellen; het verbod, onder strafbedreiging, van de bij de werkgevers gebruikelijke praktijk, het loon te drukken door de arbeiders onder allerlei voorwendsels boeten op te leggen, — een wijze van handelen, waarbij de werkgever in één persoon wetgever, rechter en uitvoerder is en bovendien het geld in zijn zak steekt. Een andere maatregel van deze aard was het overgeven van alle gesloten werkplaatsen en fabrieken aan arbeiders-koöperaties, onder voorbehoud van schadeloosstelling, onverschillig of de betrokken kapitalist was gevlucht of er zelfs de voorkeur aan gaf, het werk te laten stilstaan.

De financiële maatregelen der Kommune, uitmuntend door hun inzicht en gematigdheid, konden zich slechts beperken tot zulke, die met de toestand ener belegerde stad waren te rijmen. Met het oog op de

reusachtige diefstallen, aan de stad Parijs begaan door de grote financiers-maatschappijen en bouwondernemers onder Hauszmann's heerschappij, zou de Kommune een veel groter recht hebben gehad om hun eigendom verbeurd te verklaren dan Louis Napoleon het eigendom van de familie Orleans. De Hohenzollern en de Engelse oligarchen, die beiden een flink stuk van hun bezittingen van geroofd kerken-eigendom afleiden, waren natuurlijk hoogst verontwaardigd over de Kommune, die uit de sekularisatie slechts 8000 Frank voordeel trok.

Terwijl de regering te Versailles, zodra zij weer enigszins moed en kracht had verzameld, de gewelddadigste middelen tegen de Kommune gebruikte; — terwijl zij de vrijheid van meningsuiting over geheel Frankrijk onderdrukte en zelfs vergaderingen van gedelegeerden der grote steden verbood; — terwijl zij Versailles en het overige Frankrijk aan een spionage, veel erger dan die van het tweede keizerrijk, onderwierp; — terwijl zij door haar gendarmen-inkwisiteurs alle in Parijs gedrukte kranten verbrandde en alle brieven van en naar Parijs openbrak, — terwijl in de Nationale Vergadering de schuchtere pogingen, een woord ten gunste van Parijs te doen horen, werden neergeschreeuwd op een, zelfs in de Jonker-kamer van 1816 ongehoorde manier; gedurende de bloeddorstige wijze van oorlogvoeren der Versaillanen buiten, en haar pogingen tot omkoperij en samenzwering binnen Parijs, — zou dan de Kommune haar positie niet smadelijk hebben verraden, als zij alle beleefdheidsvormen van het liberalisme, als in tijden van de meest volkomen vrede, had in acht genomen? Ware de regering der Kommune aan die van den heer Thiers verwant geweest, dan zou er even weinig aanleiding toe hebben bestaan, om bladen der partij van de orde in Parijs, als Kommune-bladen in Versailles te onderdrukken.

Inderdaad was het ergerlijk voor de landjonkers, dat juist omstreeks de tijd, dat zij de terugkeer tot de kerk als enig middel tot de redding van Frankrijk verklaarden, de ongelovige Kommune, de eigenaardige geheimen van het nonnenklooster Picpus en de kerk St.-Laurent blootlegde. Het was een satire op Thiers, dat, terwijl hij grootkruisen op de Bonapartistische generaals liet regenen voor hun meesterschap in het verliezen van veldslagen, het ondertekenen van kapitulaties en het sigaretten draaien te Wilhelmshöhe, de Kommune haar generaals afzette en gevangen nam, zodra zij van het verwaarlozen van hun dienst verdacht werden. Het uitstoten en arresteren van een lid, dat onder valse naam was binnen geslopen en vroeger te Lyon zes dagen

gevangenis wegens eenvoudig bankroet had ondergaan, — was dit niet een voorbedachte belediging, in het gezicht geslingerd van den vervalser Jules Favre, die toen nog altijd Frankrijks minister van buitenlandse zaken was, nog steeds Frankrijk aan Bismarck verkocht, nog altijd bevelen dikteerde van die onvergelykelijke Belgische regering? Maar inderdaad, de Kommune maakte geen aanspraak op onfeilbaarheid, zoals zonder uitzondering al de oude regeringen doen. Zij publiceerde alle redevoeringen en handelingen; zij wijdde het publiek in in al haar onvolkomenheden.

In iedere revolutie dringen zich, naast haar werkelijke vertegenwoordigers, mensen van een ander slag op de voorgrond. Enkelen zijn de overlevenden van vroegere revoluties, waarmee zij zijn saamgegroeid; zonder inzicht in de huidige beweging, maar toch in het bezit van grote invloed op het volk door hun bekende moed en hun karakter, of ook door traditie alleen. Anderen zijn alleen maar schreeuwers, die jarenlang steeds dezelfde deklamaties tegen de regering van de dag herhalen en zich zo de reputatie van revolutionairen van het zuiverste water hebben aangematigd. Ook na de 18de Maart kwamen zulke lieden te voorschijn en speelden zelfs in enkele gevallen een voorname rol. Zover hun macht ging, hinderden zij de werkelijke aktie der arbeidersklasse, zoals zij de volledige ontwikkeling van iedere vroegere revolutie hebben gehinderd. Zij zijn een onvermijdelijk kwaad; mettertijd schudt men hen van zich af; maar juist die tijd werd de Kommune niet gelaten. —

Wonderlijk was inderdaad de verandering, die de Kommune in Parijs had teweeggebracht! Geen spoor meer van het boelerende Parijs van het tweede keizerrijk. Parijs was niet langer doe verzamelpplaats van Britse grondbezitters, Ierse absentees, Amerikaanse ex-slavenhouders en parvenu's, Russische ex-lijfeigenen-bezitters en Walachijse bojaren. Geen lijken meer in de Morgue, geen nachtelijke inbraken en bijna geen diefstallen meer; sedert de Februari-dagen van 1848 waren de straten van Parijs werkelijk weer eens veilig en dit alles zonder enigerlei politie. „Wij horen nu”, — zeide een lid der Kommune, — „niets meer van moord, roof en aanranding van personen; het schijnt inderdaad alsof de politie al haar konservatieve vrienden naar Versailles heeft meegesleept”. De cocottes hadden het spoor van hun beschermers weergevonden, — de voortvluchtige mannen van het gezin, de godsdienst en vooral van de eigendom. In haar plaats kwamen de werkelijke vrouwen van Parijs weer op straat, — heldhaftig, edelmoedig

en opofferingsgezind als de vrouwen in de oudheid. Parijs, werkend, denkend, strijdend, bloedend, — door de voorbereiding van een nieuwe maatschappij de kannibalen voor de poorten bijna vergetend, stralend in de geestdrift van zijn historisch initiatief.

En ziet nu, tegenover deze nieuwe wereld in Parijs, de oude in Versailles, — deze verzameling van „Ghuls” van alle vroegere regeringsstelsels, — legitimisten en Orleanisten, begerig, te azen op het kadaver der natie met een sleep van voorwereldlijke republikeinen, die door hun tegenwoordigheid in de vergadering toestemming gaven tot de opstand der slavenhouders, die het behoud van hun parlementaire republiek hoopten te verkrijgen van de ijdelheid van den bejaarden hansworst aan het hoofd der regering, en die het jaar 1789 tot karikatuur maakten door hun spookachtige vergaderingen in de „Jeu de Paume”. *) Daar zat zij, die vergadering, de vertegenwoordigster van al wat afgestorven was in Frankrijk, in haar pose van schijnbaar leven steunend op niets dan de sabels der generaals van Louis Bonaparte. Parijs geheel waarheid, Versailles geheel leugen, en die leugen verkondigd door de mond van Thiers.

Thiers zei aan een deputatie van burgemeesters van het departement Seine-et-Oise: „Gij kunt u verlaten op mijn woord, dat ik nooit heb gebroken! De vergadering zelf”, — zei hij, — „is de vrijst gekozen en liberaalste vergadering, die Frankrijk ooit heeft gehad”; zijn bonte verzameling van soldaten „de bewondering der wereld en het schoonste leger, dat Frankrijk ooit heeft bezeten”; aan de provincies vertelde hij, dat het bombardement van Parijs een sprookje was: „als er enkele kanonschoten zijn gevallen, dan geschiedde dit niet door het leger van Versailles, maar door enige opstandelingen, die willen doen geloven, dat zij slag leveren, ofschoon zij zich toch nergens durven vertonen”. Dan weer maakt hij de provincies wijs: „De artillerie van Versailles bombardeert Parijs niet, zij kanonneert slechts”. Aan den aartsbisschop van Parijs zegt hij, dat de exekuties en repressailles, die de troepen van Versailles worden aangewreven (!) louter leugens zijn. Hij verkondigt Parijs, dat hij slechts van plan is, „het te bevrijden van de afschuwelijke tyrannen, die het onderdrukken”, en dat het Parijs der Kommune inderdaad „slechts een handvol misdadigers” is.

Het Parijs van Thiers was niet het werkelijke Parijs der „schamele

*) Zaal te Versailles, waar de Derde Stand de belangrijke besluiten gedurende de revolutie van 1789 nam. — Vert.

menigte", maar een Parijs der fantasie, het Parijs der francfileurs, het Parijs der boulevards, mannelijk zowel als vrouwelijk, het rijke, het kapitalistische, het vergulde, het niets-doende Parijs, dat zich nu met zijn lakeien, zijn oplichters, zijn literaire zigeunerbende en zijn cocotte's te Versailles, Sant-Denis, Rueil en Saint-Germain verdrong, — voor wie de burgeroorlog slechts een aangenaam tussenspel was; — dat de strijd door een verreijker bekeek, de kanonschoten telde en bij zijn eigen eer en die van zijn hoeren zwoer, dat dit schouwtoneel oneindig veel beter was gearrangeerd dan ooit in het theater der Porte Saint-Martin. De gevallen waren werkelijk dood, de kreten der gewonden waren niet maar vertoning en dan, — hoe wereld-historisch was niet die hele zaak!

Dit is het Parijs van den heer Thiers, geheel en al zoals de emigratie van Koblenz het Frankrijk van den Heer de Calonne was.

IV.

De eerste poging van de slavenhouders-samenzwering tot onderwerping van Parijs, volgens welke de Pruisen het zouden bezetten, leed schipbreuk op Bismarck's weigering. De tweede poging, op de 18de Maart, eindigde met de nederlaag van het leger en de vlucht der regering naar Versailles, waarheen haar de gehele bestuurs-machinerie moest volgen. Door voorspiegeling van vredesonderhandelingen won Thiers thans tijd om de oorlog tegen Parijs voor te bereiden. Maar waar moest hij een leger vandaan halen? De overblijfselen van de linie-regimenten waren zwak in aantal en onzeker van stemming. Zijn dringende oproepen aan de provincies om Versailles met hun nationale gardes en vrijwilligers te hulp te komen, stuitten af op een openlijke weigering. Slechts Bretagne zond een handjevol chouans, die onder het witte vaandel vochten, elk met het hart van Jezus in wit linnen op de borst, en wier strijdkreet was: Vive le roi! (Leve de Koning!) Thiers bleef er dus wel op aangewezen, in allerijl een bende bijeen te trommelen: matrozen, mariniers, pauselijke zouaven, Valentin's gendarmen, Pietri's stedelijke politie-agenten en mouchards (spionnen). Dit leger zou echter tot in het belachelijke onvoldoende zijn geweest, wanneer niet langzamerhand de keizerlijke krijgsgevangenen, die Bismarck op bepaalde termijnen los liet, waren teruggekeerd, — voldoende aan de ene kant om de burgeroorlog aan de gang — en aan de andere kant om Versailles in kruipende onderdanigheid aan Pruisen te houden. Gedurende deze oorlog zelf moest de politie van Versailles op het leger van Versailles passen, terwijl de gendarmen dit leger met zich mee moesten slepen, door zich zelfs overal op de gevaarlijke posten het eerst bloot te geven. De forten, welke vielen, werden niet genomen, maar gekocht. De heldenmoed der Kommunards overtuigde Thiers, dat de tegenstand van Parijs door zijn eigen strategisch genie en de bajonetten, waarover hij had te beschikken, niet kon worden gebroken.

Tegelijkertijd werden zijn betrekkingen tot de provincies steeds moeilijker. Geen enkel adres van goedkeuring kwam in om Thiers en zijn landjonkers op te vrolijken. Juist integendeel. Van alle kanten stroomden deputaties en adressen binnen en eisten op geenszins eerbie-

dige toon verzoening met Parijs op de grondslag van de ondubbeltzinnige erkenning van de republiek, het bevestigen der gemeentelijke vrijheden en het ontbinden van de Nationale Vergadering, wier mandaat was vervallen. Zij kwamen in zulk een massa binnen, dat Dufaure, Thiers' minister van justitie, de staatsprokureurs in een circulaire van 23 April beval, de „kreet om verzoening” als misdad te behandelen! Met het oog evenwel op het hopeloze vooruitzicht, dat zijn campagne hem bood, besloot Thiers, zijn taktiek te veranderen en schreef hij voor het gehele land gemeenteraads-verkiezingen tegen de 30ste April uit, op grond van de nieuwe gemeentewet, die hij de Nationale Vergadering had gedikteerd. Met de intrigues van zijn prefekten hier, met de vreesaanjaging van zijn politie dáár, verwachtte hij met het grootste vertrouwen, door de uitspraak der provincies aan de Nationale Vergadering de morele macht te geven, die zij nooit had bezeten, en van de provincies de materiële macht te verkrijgen, die hij nodig had om Parijs te overwinnen.

Reeds onmiddellijk in het begin had Thiers het nodig geoordeeld, zijn roversoerlog tegen Parijs, in zijn eigen bulletins verheerlijkt, en de pogingen van zijn ministers om in geheel Frankrijk een nieuw schrikbewind in te voeren, aan te vullen met een kleine verzoenings-komedie, die voor meer dan één doel moest dienen. Zij moest de provincies misleiden, de middelklasse te Parijs verleiden en vooral aan de zogenaamde republikeinen in de Nationale Vergadering de gelegenheid geven om hun verraad jegens Parijs achter hun geloof aan Thiers te verbergen. Op de 21ste Maart, toen hij nog geen leger bezat, had hij aan de Vergadering verklaard: „er mag gebeuren wat wil, maar ik zal geen leger naar Parijs sturen”. Op de 27ste Maart stond hij weer op: „Ik heb de republiek als voldongen feit aangetroffen, en ik ben vast besloten, haar in stand te houden”. In werkelijkheid onderdrukte hij in naam der republiek, de revolutie in Lyon en Marseille, terwijl in Versailles het noemen alleen van deze naam in het gebrul van zijn landjonkers verloren ging. Na deze heldendaad verzachte hij het voldongen feit tot een verondersteld feit. De prins van Orleans, die hij voorzichtig uit Bordeaux had laten vertrekken, konden thans, onder openlijke verkrachting van de wet in Dreux vrijelijk intrigeren. De koncessies, die Thiers bij zijn eindeloze bijeenkomsten met de afgevaardigden van Parijs en de provincies in uitzicht stelde, — hoe zeer zij ook voortdurend van toon en kleur wisselden, — kwamen tenslotte altijd hier op neer, dat zijn wraak zich waarschijnlijk tot het

„handjevol misdadigers, die aan de moord op Clément Thomas en Lecomte” deel hadden genomen, zou beperken, — wel te verstaan op voorwaarde, dat Parijs en Frankrijk den heer Thiers zelf zonder voorbehoud als den besten republikein zouden erkennen, juist zoals hij in 1830 Louis Philippe had erkend. En zelfs de koncessies, — niet alleen, dat hij zorg droeg, ze twijfelachtig te maken door de officiële toelichtingen, die zijn ministers in de Nationale Vergadering daarbij gaven, — neen, hij had ook zijn Dufaure om te handelen. Dufaure, deze oude Orleanistische advokaat, was te allen tijde de hoogste rechter van de staat van beleg geweest, — zowel in 1839 onder Louis Philippe en in 1849 onder Louis Bonaparte's presidentschap, als nu, in 1871, onder Thiers. Wanneer hij geen minister was, verrijkte hij zich, door te pleiten voor de Parijse kapitalisten, en sloeg uit de politiek kapitaal, door te pleiten tegen de wetten, die hij zelf had ingevoerd. Thans, — niet voldaan door een reeks van onderdrukingswetten door de Nationale Vergadering te jagen, die, na de val van Parijs, daar de laatste overblijfselen van de republikeinse vrijheid moesten uitroeien, — wees hij zelf het lot van Parijs van te voren aan door de, hem nog te langzame procedure der krijgsraden te verkorten en een nieuwbakken, drakonische verbanningswet in te dienen. De revolutie van 1848, die de doodstraf voor politieke misdadigers afschafte, had deze door deportatie vervangen. Louis Napoleon waagde het niet, de heerschappij der guillotine te herstellen, tenminste niet, dit openlijk uit te spreken. De jonkersvergadering, nog niet stoutmoedig genoeg om zelfs maar aan te duiden, dat de Parijzenaars geen rebellen, maar moordenaars waren, moet derhalve haar, voor haar reeds vaststaande wraak tegen Parijs tot Dufaure's nieuwe deportatiewet beperken. Onder al deze omstandigheden zou Thiers zijn verzoeningskomenie onmogelijk zo lang opgevoerd hebben als zij niet, wat hij juist wilde, het woedende gehuil van de landjonkers had opgewekt, wier-herkauwers-verstand geen begrip had noch van het spel, noch van de noodzakelijkheid van zijn huichelarij, valsheid en achterbaksheid.

Met het oog op de naderende gemeenteraads-verkiezingen van de 30ste April, voerde Thiers op de 29ste een van zijn grote verzoenings-scènes op. Midden in een stortvloed van sentimentele rederijkerij riep hij van de tribune der Nationale Vergadering uit: „De enige samenzwering tegen de republiek, die er bestaat, is die van Parijs, die ons dwingt, Frans bloed te vergieten. Ik herhaal het nog eens en nog eens: laat deze snode wapenen vallen uit de handen van hen, die ze

hanteren, en de straf zal onmiddellijk geschorst worden door een vredesdaad, die slechts het kleine aantal misdadigers uitsluit". Op de heftige onderbrekingen der landjonkers antwoordde hij: „Zegt gij mij, mijne heren, — ik verzoek het u uiterst dringend, — heb ik ongelijk? Spijt het u werkelijk, dat ik de waarheid kon zeggen, dat er slechts een handjevol misdadigers is? Is het niet een geluk te midden van al ons ongeluk, dat de mensen, die in staat waren om het bloed van Clément Thomas en generaal Lecomte te vergieten, slechts zeldzame uitzonderingen zijn?"

Maar Frankrijk bleef doof voor de redevoeringen van Thiers, waarin hij zich vleide, een parlementaire sirenen-zang te hebben geleverd. Uit al de 700.000 gemeenteraadsleden, gekozen in de 35.000, nog aan Frankrijk gebleven gemeenten, konden de verenigde legitimisten, Orleanisten en Bonapartisten er slechts 8000 bezetten. De daarop volgende herstemmingen en aanvullende verkiezingen vielen nog vijandiger uit. In plaats dat de Nationale Vergadering uit de provincies de zo zeer benodigde materiële macht ontving, verloor ze zelfs de laatste aanspraak op morele macht: n.l. de uitdrukking te zijn van het algemeen kiesrecht in Frankrijk. En om de nederlaag te voltooien, bedreigden de nieuw gekozen gemeenteraadsleden van alle Franse steden de usurpatoren-vergadering in Versailles met een tegenvergadering in Bordeaux.

Daarmee was het lang verwachte ogenblik voor het beslissende optreden voor Bismarck gekomen. Op heerserstoon gaf hij Thiers bevel, onverwijld gevolmachtigden voor het definitieve sluiten van de vrede naar Frankfort te zenden. In deemoedige gehoorzaamheid aan de roep van zijn heer en meester, haastte zich Thiers, zijn beproefden Jules Favre, gesteund door Pouyer-Quertier, te zenden. Pouyer-Quertier, een „vooraanstaand" katoenspinner uit Rouaan, een vurig en zelfs slaafs aanhanger van het tweede keizerrijk, had daaraan nooit iets verkeerd ontdekt, behalve het handelsverdrag met Engeland, dat zijn eigen fabrikanten-belang benadeelde. Nauwelijks te Bordeaux tot minister van financiën van Thiers benoemd, klaagde hij ook reeds dit „onheilige" verdrag aan, gaf te verstaan, dat het spoedig afgeschaft zou worden, en had zelfs de onbeschaamdheid, zij het ook tevergeefs (daar hij zijn rekening buiten Bismarck had gemaakt), een poging te wagen om de oude beschermende rechten tegen de Elzas onmiddellijk weer in te voeren, omdat daartegen, naar hij zeide, geen nog geldige internationale verdragen in de weg stonden. — Deze man, die de

kontra-revolutie voor een middel hield om het arbeidsloon te Rouaan naar beneden te drukken, en het afstaan van Franse provincies als een middel om de prijs zijner waren in Frankrijk op te schroeven, — was hij niet reeds van te voren aangewezen als de waardige maat van Jules Favre, in zijn laatste, zijn gehele werk bekronend verraad?

Toen dit voortreffelijke paar gevolmachtigden in Frankfort kwam, snauwde Bismarck hun onmiddellijk het bevel toe: òf herstel van het keizerrijk, òf zonder tegenspraak mijn eigen vredesvoorwaarden aannemen! Deze voorwaarden omvatten een verkorting van de betalingstermijnen voor de oorlogsschadeloosstelling benevens de voortdurende bezetting van de Parijse forten door Pruisische troepen, totdat Bismarck zich met de stand van zaken in Frankrijk tevreden verklaarde, — zodat Pruisen als hoogste scheidsrechter in de binnenlandse aangelegenheden van Frankrijk werd erkend! Daartegenover was hij bereid, ter uitroeiing van Parijs het gevangen genomen Bonapartistische leger los te laten en hun de direkte ondersteuning van de troepen van keizer Wilhelm te verlenen. Als waarborg voor zijn eerlijkheid maakte hij de betaling van de eerste schadevergoedingstermijn afhankelijk van de „pacifikatie” van Parijs. Zulk een lokaas werd natuurlijk door Thiers en zijn gevolmachtigden gretig verslonden. Zij ondertekenden het verdrag op de 10de Mei en zorgden ervoor, dat het reeds op de 21ste door de Nationale Vergadering werd bekrachtigd.

In de tijd tussen het sluiten van de vrede en de aankomst der Bonapartistische gevangenen, gevoelde Thiers zich des te meer verplicht tot het hervatten van zijn verzoeningskomedie, daar zijn republikeinse handlangers uitermate behoefte hadden aan een voorwendsel om bij de voorbereiding van het Parijse bloedbad een oog toe te doen. Nog op de 8ste Mei antwoordde hij aan een deputatie van verzoeningsgezinde burgers uit de middelklasse: „Zodra de opstandelingen tot kapitulatie besluiten, zullen de poorten van Parijs een week lang voor allen wijd open blijven staan, behalve voor de moordenaars der generaals Clément Thomas en Lecomte.”

Enige dagen daarna door de landjonkers wegens deze belofte heftig ter verantwoording geroepen, weigerde hij elke opheldering, maar voegde er de veelzeggende wenk aan toe: „Ik zeg u, er bevinden zich ongeduldigen onder u, die te veel haast hebben. Dezen moeten nog acht dagen wachten; aan het einde van deze acht dagen zal het gevaar zijn geweken en de taak zal dan beantwoorden aan hun moed en hun bekwaamheden”. Zodra MacMahon in staat was te beloven, dat hij

spoedig Paris binnen zou kunnen rukken, verklaarde Thiers aan de Nationale Vergadering, dat hij „Parijs zou binnen trekken met de wet in de hand en volledige boete zou verlangen van de ellendelingen, die het leven van soldaten hadden geofferd en openbare gedenktekenen hadden verwoest”. Toen het ogenblik der beslissing naderde, zei hij tot de Nationale Vergadering: „Ik zal zonder barmhartigheid zijn”; — tot Parijs, „dat zijn vonnis was geveld”; en tot zijn Bonapartistische bandieten, dat zij van staatswege verlof hadden om naar hartelust hun wraak op Parijs te koelen. Eindelijk, toen verraad de poorten van Parijs voor generaal Douay had geopend, onthulde Thiers op de 22ste aan zijn landjonkers het „doel” van zijn verzoeningskomedie, die zij zo hardnekkig hadden misverstaan. „Enige dagen geleden heb ik u gezegd, dat wij ons doel naderden; vandaag kom ik u zeggen: het doel is bereikt. De zege der orde, gerechtigheid en beschaving is eindelijk behaald”.

En dat was ze. De beschaving en gerechtigheid der bourgeois-orde treedt te voorschijn in haar waar, van onweer zwanger licht, zodra de slaven in deze orde tegen hun heren in opstand komen. Dan vertoont de beschaving en gerechtigheid zich als onverholen woestheid en wetteloze wraak. Elke nieuwe crisis in de klassenstrijd tussen den toeëigenaar en den voortbrenger van de rijkdom brengt dit feit feller aan het licht. Zelfs de afschuwelijkheden der bourgeoisie van Juni 1848 verdwijnen in het niet voor de onuitsprekelijke laagheid van 1871. De zelfopofferende heldenmoed, waarmee het Parijse volk, — mannen, vrouwen en kinderen, — acht dagen lang, na het binnenrukken der Versaillanen, de strijd voortzette, weerkaatst even zeer de grootheid van hun zaak, als de helse daden der soldateska de ingeboren geest weerkaatsen van de beschaving, wier gehuurde voorvechters en wrekers zij zijn. Inderdaad: een roemruchte beschaving, wier levenskwestie hierin bestaat: hoe moeten de stapels lijken van hen, die na de strijd door haar werden vermoord, worden weggeruimd!

Om een tegenhanger voor het gedrag van Thiers en zijn bloedhonden te vinden, moeten wij teruggaan tot de tijden van Sulla en van de twee Romeinse driemanschappen. Dezelfde massaslachting in koele bloede; bij het moorden dezelfde minachting voor leeftijd en geslacht; hetzelfde systeem van marteling der gevangenen; dezelfde vogelvrijverklaringen, maar thans tegen een gehele klasse; dezelfde woeste jacht naar de verborgen gehouden leiders, omdat er ook niet één zou ontkomen; dezelfde denunciaties tegen politieke en persoonlijke vijan-

den; dezelfde onverschilligheid bij het neersabelen van volkomen buiten de strijd staande mensen. Slechts dit ene onderscheid is er, dat de Romeinen nog geen mitrailleurs hadden om de vogelvrij verklaarden bij hopen te gelijk neer te leggen, en dat zij niet „in hun handen de wet” droegen, noch op hun lippen de kreet der „beschaving”.

En nu, na deze schanddadens, de andere, nog weerzinwekkender kant dezer bourgeois-beschaving, door haar eigen pers beschreven!

„Terwijl”, — schrijft de Parijse korrespondent van een Londens Tory-blad, — „terwijl in de verte nog enige schoten weerklinken en onverzorgde gewonden tussen de grafstenen van Père la Chaise liggen te sterven, — terwijl 6000 verschrikte opstandelingen in de doodstrijd der wanhoop in de doolhof der katakomben zijn verdwaald, en men nog ongelukkigen door de straten ziet drijven om in troepen door de mitrailleurs te worden neergeschoten, — is het ergerlijk, de café's gevuld te zien met absynth-drinkers, billard- en domino-spelers; te zien, hoe vrouwelijke verworpenheid langs de boulevards loopt te pronken, en te horen, hoe het luide geschreeuw der zwelgerij uit de gesloten kamertjes der deftige restaurants de nachtrust stoort”.

De heer Eduard Hervé schrijft in het „Journal de Paris”, een door de Kommune onderdrukt Versaillaans dagblad:

„De manier, waarop de Parijse bevolking(!) gisteren haar bevrediging aan de dag legde, was inderdaad meer dan lichtzinnig, en wij vrezen, dat het mettertijd erger zal worden. Parijs ziet er thans feestelijk uit, hetgeen zeker niet te pas komt, en als we niet „de Parijzenaars van het verval” genoemd willen worden, moet daar een einde aan worden gemaakt.”

En dan citeert hij de plaats van Tacitus: —

„En toch, de morgen na die vreeselijke strijd, en zelfs vóór hij geheel was uitgevochten, begon Rome, verlaagd en verdorven, opnieuw zich te wentelen in die poel van wellust, die zijn lichaam vernielde en zijn ziel bevlekte: — alibi proelia et vulnera, alibi balnea popinaeque (hier gevechten en wonden, daar baden en restaurants)”.

De heer Hervé vergeet alleen, dat de „Parijse bevolking”, waarvan hij spreekt, slechts de bevolking van het Parijs van Thiers is, de franc-fileurs, die in drommen uit Versailles, Saint-Denis, Rueil en Saint-Germain terugkeren, — inderdaad het „Parijs van het verval”.

In elk van haar bloedige triomfen op de, zich zelf offerende voorvechters ener nieuwe en betere maatschappij, overstemt deze, op de knechtschap van de arbeid gegrondveste, verachtelijke beschaving het gehuil van haar slachtoffers door een ophitsend lasterlijk geschreeuw, dat door een wereldwijde echo wordt weerkaatst. Het vrolijke arbeiders-Parijs der Kommune verandert plotseling, onder de handen van

de bloedhonden der „orde“, in een pandemonium. En wat bewijst deze geweldige verandering aan het bourgeois-verstand van alle landen? Niets, dan dat de Kommune de beschaving in de ban had gedaan. Het Parijse volk offert zich met geestdrift voor de Kommune; het aantal zijner doden werd nog door geen enkele vroegere slag bereikt. Wat bewijst dit? Niets, dan dat de Kommune niet de eigen regering van het volk, maar de gewelddaad van een handvol misdadigers was. De vrouwen van Parijs laten blijmoedig hun leven op de barrikaden en ook op de plaats der terechtstelling. Wat bewijst dit? Niets dan dat de demon der Kommune haar in Megaera's en Hekate's heeft veranderd. De bezadigdheid der Kommune gedurende twee maanden van onbetwistbare heerschappij vond haar weerga slechts in de heldenmoed van haar verdediging. Wat bewijst dit? Niets, dan dat de Kommune twee maanden lang onder het masker der gematigdheid en menselijkheid de bloeddorst van haar duivelse lusten zorgvuldig hield verborgen om daaraan in het uur van haar doodstrijd de vrije loop te laten.

Het Parijs der arbeiders heeft in de daad zijner heldhaftige zelfopoffering gebouwen en monumenten mee in vlammen doen opgaan. Als de beheersers van het proletariaat zijn levend lijf in stukken scheuren, mogen zij er niet langer op rekenen, dat zij tromferend in de onaangetaste muren van hun woonsteden zullen terugkeren. De Versaillaanse regering schreeuwt: brandstichting! en fluistert dit wachtwoord al haar handlangers in de oren, tot in het verst verwijderde dorp, om overal jacht te maken op haar tegenstanders, die nu verdacht worden, brandstichters van beroep te zijn. De bourgeoisie der ganse wereld ziet met welgevallen op de massaslachting na de slag, maar zij is ontzet over de ontwijding van huis en have.

Als regeringen aan hun oorlogsvloten van staatswege een vrijbrief geven om „te doden, te verbranden en te verwoesten“, is dit een vrijbrief voor brandstichting. Toen de Britse troepen moedwillig het Kapitoel te Washington en het Zomerpaleis van den keizer van China verbrandden, was dit toen brandstichting? Toen Thiers zes weken lang Parijs bombardeerde, onder het voorwendsel, dat hij alleen zulke huizen in brand wilde steken, waarin mensen waren, was dit brandstichting? In de oorlog is vuur een volmaakt rechtmatig wapen. Gebouwen, die door den vijand zijn bezet, bombardeert men om ze in brand te steken. Moeten de verdedigers ze verlaten, dan steken zij ze zelf in brand, opdat de aanvallers zich daarin niet kunnen vastzetten. Verbrand worden, was steeds het onvermijdelijke lot van alle

in het gevechtsfront van alle geregelde legers der wereld gelegen gebouwen. Maar in de oorlog der onderdrukten tegen hun onderdrukkers, de enige rechtmatige oorlog in de geschiedenis, daarin zou dit in geen enkel geval mogen gelden! De Kommune heeft het vuur, in de strengste zin van het woord, als verdedigingsmiddel gebruikt. Zij paste het toe, om voor de Versaillaanse troepen die lange, rechte straten te versperren, die Haussmann opzettelijk zo open voor het artillerievuur heeft aangelegd; ze maakte er gebruik van om haar terugtocht te dekken, juist zoals de Versaillanen bij hun oprukken gebruik maakten van hun granaten, die op zijn minst evenveel huizen vernielden als het vuur der Kommune. Nu nog is het een vraag, welke gebouwen door de verdedigers en welke door de aanvallers in brand zijn gestoken. En de verdedigers namen eerst hun toevlucht tot het vuur, toen de troepen van Versailles reeds met hun massaal afslachten van gevangenen waren begonnen. — Bovendien had de Kommune reeds lang van te voren openlijk aangekondigd, dat zij zich, als zij tot het uiterste werd gedreven, onder de puinhopen van Parijs zou begraven en van Parijs een tweede Moskau zou maken, zoals de verdedigingsregering dit, wil-is-waar slechts als dekmantel van haar verraad, eveneens had beloofd. Juist voor dit doel had Trochu de nodige petroleum laten komen. De Kommune wist, dat hun tegenstanders zich niet om het leven van het Parijse volk, maar zeer veel om haar eigen Parijse gebouwen bekommerde. En Thiers had zijnerzijds verklaard, dat hij in zijn wraak onverbiddelijk zou zijn. Zodra hij eerst zijn leger slagvaardig had aan de ene kant, en aan de andere de Pruisen de aftocht versperden, riep hij uit: „Ik zal zonder erbarmen zijn! De boete zal volkomen zijn en streng de justitie”. Als de daden der Parijse arbeiders vandalisme zijn, dan waren zij het vandalisme der wanhopige verdediging, niet het vandalisme der triomf, waaraan de christenen zich schuldig maakten ten opzichte van de werkelijk onschatbare kunstwerken der heidense oudheid; en zelfs dit vandalisme is door den gescheidschrijver gerechtvaardigd als een onvermijdelijk en betrekkelijk onbeduidend voorval in de reuzenstrijd tussen een nieuwe, opkomende, en een oude, in elkaar stortende maatschappij. Nog minder was het het vandalisme van Haussmann, die het historische Parijs wegveegde, om voor het Parijs der lanterfanters plaats te verschaffen.

Maar de terechtstelling door de Kommune van de vier-en-zestig gijzelaars, in de eerste plaats van den aartsbisschop van Parijs! —

De bourgeoisie en haar leger hadden in Juni 1848 een sedert lang uit de oorlogvoering verdwenen gebruik weer ingevoerd: — het doodschieten van haar weerloze gevangenen. Dit brute gebruik is sinds die tijd in meerdere of in mindere mate toegepast bij iedere onderdrukking van een volksopstand in Europa en Indië, waarmee bewezen is, dat het een werkelijke „vooruitgang der beschaving” was! Aan de andere kant hadden de Pruisen in Frankrijk weer de gewoonte ingevoerd, gijzelaars te nemen, — onschuldige mensen, die met hun leven borg stonden voor de daden van anderen. Toen Thiers, zoals wij zagen, reeds bij het begin van de strijd het menselijke gebruik van het doodschieten der kommunistische gevangenen van kracht maakte, bleef voor de Kommune niets over, dan, ter bescherming van het leven dezer gevangenen, tot de Pruisische gewoonte haar toevlucht te nemen en gijzelaars te nemen. Het leven der gijzelaars was dubbel en dwars verbeurd door het aanhoudend neerschieten van gevangenen door de Versaillanen. Hoe had men hen nog langer kunnen sparen na het bloedbad, waarmee MacMahon's pretorianen hun intocht in Parijs vierden? Moest ook het laatste tegenwicht tegen de niets ontziende woestheid der bourgeois-regeringen — het nemen van gijzelaars — tot louter spotternij worden? De werkelijke moordenaar van den aartsbisschop Darboy is Thiers. De Kommune had steeds en steeds weer aangeboden, den aartsbisschop en een heel stel papen op de koop toe, tegen den enkelen Blanqui, die door Thiers werd vastgehouden, uit te wisselen. Thiers weigerde hardnekkig. Hij wist, dat hij met Blanqui aan de Kommune een hoofd zou geven, terwijl de aartsbisschop zijn doel het best zou dienen als..... lijk. Thiers volgde in dit opzicht Cavaignac na. Welk een geschreeuw van ontzetting hieven niet in Juni 1848 Cavaignac en zijn mannen der orde aan, toen zij de opstandelingen als moordenaars van den aartsbisschop Affre brandmerkten! En toch wisten zij heel goed, dat de aartsbisschop door de soldaten der orde was doodgeschoten. Jacquemet, de vicaris-generaal van den aartsbisschop, had bij hem onmiddellijk na de daad een daartoe strekkend getuigenis ingediend.

Dit hele koor van laster, dat de partij der orde bij haar bloedfeesten nooit tegen haar slachtoffers verzuimt aan te heffen, bewijst alleen, dat de huidige bourgeoisie zich beschouwt als de rechtmatige opvolgster van den gewezen feodalen heer, die elk wapen in zijn hand tegenover den plebejer geoorloofd achtte, terwijl welk wapen

dan ook in de hand van den plebejer al van te voren een misdaad was.

De samenzwering der heersende klasse tot omverwerping van de revolutie door een, onder de bescherming van den vreemden veroveraar gevoerden burgeroorlog, — een samenzwering, welke sporen wij gevolgd hebben van September tot de intocht van MacMahon's pretorianen door de poort van Saint-Cloud toe, — bereikte haar hoogtepunt in het bloedbad van Parijs. Bismarck zag verheugd van zin neer op de puinhopen van Parijs, waarin hij wellicht de „eerste termijn” zag van die algemene verwoesting der grote steden, waarom hij reeds had gesmeekt, toen hij nog een eenvoudige jonker was in de Pruisische Chambre Introuvable van 1849. Hij ziet met tevredenheid naar de lijken van het Parijse proletariaat. Voor hem is dit niet slechts het verdelen van de revolutie, maar terzelfdertijd het verdelen van Frankrijk, dat nu in werkelijkheid is onthoofd, en nog wel door de Franse regering. Met de oppervlakkigheid, die alle sukses-hebbende staatslieden eigen is, ziet hij slechts de buitenkant van deze geweldige historische gebeurtenis. Waar heeft ooit te voren de geschiedenis het schouwspel vertoond van een overwinnaar, die zijn overwinning bekroont door zich niet alleen er toe te lenen als gendarm, maar zelfs als gehuurde bravo van de overwonnen regering op te treden? Tussen Pruisen en de Kommune van Parijs bestond geen staat van oorlog. Integendeel: de Kommune had de vredes-preliminairen aangenomen en Pruisen had zich neutraal verklaard. Pruisen was dus geen oorlogvoerende partij. Het handelde als bravo, als laffe bravo, omdat het zich zelf niet in gevaar begaf; als gehuurde bravo, omdat het vooraf de betaling van zijn bloedgeld van 500 millioen afhankelijk stelde van de val van Parijs. En zo trad van 500 millioen afhankelijk stelde van de val van Parijs. En zo trad dan eindelijk het ware karakter van die oorlog aan het licht, waartoe de voorzienigheid bevel had gegeven tot tuchtiging van het goddeloze en liederlijke Frankrijk door het vrome en zedelijke Duitsland! En deze ongehoorde verkrachting van het volkenrecht, zelfs zoals het door de juristen der oude wereld werd begrepen, — inplaats van de „geciviliseerde” regeringen van Europa wakker te schudden, om over dit recht-verkrachtende Pruisen, niets anders dan het werktuig van het Petersburgse kabinet, de ban der volkeren uit te spreken, drijft hen slechts tot de overweging, of de weinige slachtoffers, die door de dubbele keten van posten om Parijs ontsnappen, ook niet aan de Versaillaanse beulen moeten worden uitgeleverd!

Dat na de geweldigste oorlog van de nieuwere tijd het overwinnend

en het overwonnen leger zich met elkaar verbinden om gemeenschappelijk het proletariaat af te slachten, — een zo ongehoorde gebeurtenis bewijst niet, zoals Bismarck gelooft, dat de zich naar boven worstelende nieuwe maatschappij definitief wordt onderdrukt, maar dat de oude bourgeois-maatschappij volslagen verbreekt. De hoogste heroïsche verheffing, waartoe deze oude maatschappij nog in staat was, is de nationale oorlog, en deze blijkt thans louter regerings-zwendel te zijn, die geen ander doel heeft dan de klassenstrijd, en die verdwijnt, zodra de klassenstrijd in de burgeroorlog oplaait. De klasseheerschappij is niet langer meer in staat om zich in een nationale uniform te verbergen; de nationale regeringen vormen tegenover het proletariaat een eenheid!

Na Pinkster-zondag van 1871 kan er geen vrede en geen wapenstilstand tussen de arbeiders van Frankrijk en de onteigenaars van hun arbeidsvoortbrengselen meer bestaan. De ijzeren hand van een gehuurde soldateska kan misschien beide klassen een tijd lang in gemeenschappelijke onderdrukking onder de duim houden. Maar de strijd moet steeds weer opnieuw uitbreken, in steeds toenemende omvang en er kan niet aan getwijfeld worden, wie ten slotte de overwinnaar zal zijn — de weinige onteigenaars, of de geweldige, arbeidende meerderheid. En de Franse arbeiders vormen slechts de voorhoede van het gehele moderne proletariaat.

Terwijl de Europese regering zo, voor Parijs, het internationale karakter van de klasseheerschappij door de daad bevestigen, schreeuwen zij moord en brand over de Internationale Arbeiders-Associatie, — de internationale tegen-organisatie van de arbeid tegen de wereldburgerlijke samenzwering van het kapitaal, — als de voornaamste bron van al dit onheil. Thiers klaagde haar aan als de despoot van de arbeid, die zich voor zijn bevrijder uitgeeft. Picard beval, alle verbinding der Franse internationalen met die van het buitenland af te snijden; graaf Jaubert, de oude, tot mummie geworden medeplichtige van Thiers in 1835, verklaarde het als de voornaamste taak van alle regeringen, om haar uit te roeien. De landjonkers der Nationale Vergadering heffen tegen haar een gehuil aan en de gehele Europese pers stemt met het koor in. Een achtenswaardig Frans schrijver, die volstrekt niets met onze Associatie heeft te maken, uit zich als volgt: — „De leden van het Centraal Komitee der Nationale Garde zijn, evenals het grootste deel van de leden der Kommune, de werkzaamste, helderste en energiekste koppen van de Internationale Arbeiders-Associatie..... mensen, die

volstrekt eerlijk zijn, oprecht, vol begrip en toewijding, zuiver en fanatiek in de goede zin van het woord". Het politioneel-getinte bourgeois-verstand stelt zich natuurlijk de Internationale Arbeiders-Associatie voor als een soort van geheime samenzwering, wier centraal gezag van tijd tot tijd opstanden in verschillende landen beveelt. Onze Associatie is evenwel inderdaad slechts de internationale band, die de meest vooruitstrevende arbeiders in de verschillende landen van de beschaafde wereld verenigt. Onverschillig waar, en in welke vorm, en onder welke omstandigheden de klassenstrijd enigerlei betekenis krijgt, daar spreekt het ook vanzelf, dat leden van onze Associatie op de voorgrond staan. De grond, waaruit zij opgroeit, is de moderne maatschappij zelf. Zij kan niet worden doodgetrapt, al wordt er ook nog zoveel bloed vergoten. Om ze dood te trappen, zouden de regeringen vóór alles de dwingelandij van het kapitalisme over de arbeid moeten doodtrappen, — dus de voorwaarde van haar eigen parasietenbestaan.

Het Parijs der arbeiders, met zijn Kommune, zal eeuwig worden gevierd als de roemrijke voorbode van een nieuwe maatschappij. Zijn martelaren tronen in het grote hart van de arbeidersklasse. Zijn verdelgers heeft de geschiedenis reeds thans aan de schandpaal genageld, en alle gebeden van hun papen zijn niet bij machte om hen daarvan te verlossen.

De Generale Raad:

M. T. Boon, Fred. Bradnick, G. H. Buttery, Caihill, William Hales, Kolb, Fred. Lessner, G. Milner, Thomas Mottershead, Charles Murray, Pfänder, Roach, Rühl, Sarler, Cowell Stepney, Alf. Taylor, W. Townshend.

Korresponderende sekretarissen:

Eugène Dupont, voor Frankrijk; Karl Marx, voor Duitsland en Holland; Friedrich Engels, voor België en Spanje; Hermann Jung, voor Zwitserland; P. Giovacchini, voor Italië; Zévy Moritz, voor Hongarije; Anton Zabicki, voor Polen; J. Cohen, voor Denemarken; J. G. Eccarius, voor de Verenigde Staten.

Hermann Jung, voorzitter; John Weston, penningmeester; Georg Harris, sekretaris voor de financiën; John Hales, algemeen sekretaris.
256, High Holborn, Londen. W.C., 30 Mei 1871.

HET VANDALISME VAN DE „BESCHERMERS DER BESCHAVING”.

Uittreksels uit de dagbladpers.

1. „De kolonne van gevangenen hield halt in de Avenue Uhrig en werd in vier of vijf gelederen op het trottoir opgesteld, met het front naar de straat. Generaal Markies De Gallifet en zijn staf stegen van hun paarden en inspekteerden de linie, bij de linker vleugel beginnend. De generaal liep langzaam de gelederen langs en bekeek de rijen; hier en daar hield hij stil, tikte een man op de schouder of wenkte iemand uit de achterste gelederen om naar voren te komen. De zo uitgezochte mensen werden, meestal zonder verdere vorm van proces, midden in de straat opgesteld, waar zij weldra een kleine afzonderlijke kolonne vormden... Het was duidelijk, dat hier grote ruimte voor vergissingen werd gelaten. Een bereden officier maakte den generaal opmerkzaam op een man en een vrouw, wegens de een of andere bijzondere misdaad. De vrouw ijldde uit de rijen naar voren, viel op de knieën en bezwoer heftig, met opgeheven handen, haar onschuld. De generaal wachtte een oogenblik en zei toen met een volkomen rustig gelaat en in onbewogen houding: — Mevrouw, ik heb alle theaters van Parijs bezocht; het loont de moeite niet, komedie te spelen (*il ne vaut pas la peine de jouer la comédie*)... Het was die dag een kwaad ding voor iemand, in het oog loopend, groter, vuiler, schoner, ouder of lelijker te zijn dan de mensen, die naast hem stonden. Van één man viel het mij in het bijzonder op, dat hij zijn spoedige verlossing uit dit aardse tranendal alleen had te danken aan zijn ingeslagen neus..... Meer dan honderd personen werden op die wijze uitgezocht; een peleton soldaten werd gekommandeerd om hen te fusileren; de rest van de kolonne marcheerde verder, terwijl de anderen achterbleven. Enige minuten later begon achter ons het vuren, dat — met enige onderbrekingen — meer dan een kwartier aanhield. Het was de terechtstelling van deze en bloc veroordeelde ongelukkigen.” (Aldus de Parijse korrespondent in de „Daily News” van 8 Juni 1871.)

Deze Gallifet, „de Louis van zijn vrouw”, zo genoemd om de schaamteloze tentoonstelling van haar lijf bij de gelagen van het

tweede keizerrijk, was gedurende de oorlog bekend onder de naam van de „Franse vaandrig pistool”.

2. De „Temps”, een voorzichtig blad, dat volstrekt niet op sensatie uit is, vertelt een gruwelijke geschiedenis van mensen, die half waren doodgeschoten en vóór hun dood begraven. „Een groot aantal werd begraven op het plein bij St. Jacques-la-Bouchière, velen hunner werden slechts met een dunne laag aarde bedekt. Overdag overstemde het straatlawaaï alles, maar in de stilte van de nacht werden de bewoners van de omliggende huizen wakker door het kreunen in de verte en 's morgens zag men een gebalde vuist uit de grond steken. Dientengevolge werd bevel gegeven, de lijken op te graven..... Dat vele gewonden levend zijn begraven, daaraan kan ik niet in het minst twijfelen. Voor één geval kan ik instaan. Toen Brunel en zijn beminde de 24ste Mei in de tuin van een huis aan de Place Vendôme waren gefusileerd, liet men beiden tot in de middag van de 27ste liggen. Toen men eindelijk kwam om de lijken weg te halen, vond men de vrouw nog in leven en nam men haar mee naar een verbandplaats. Hoewel getroffen door vier kogels, is zij nu buiten gevaar.” (Parijse korrespondent, „Evening Standard” van 8 Juni 1871.

Bekende Marx-publiek
1875

DRIE BRIEVEN VAN KARL MARX AAN DR. KUGELMANN.

I.

Londen, 12 April 1871.

Waarde Kugelman,

...Wanneer je het laatste hoofdstuk van mijn „Achtste Brumaire” naleest, zul je vinden, dat ik als eerstvolgende poging van de Franse revolutie verwacht, dat niet meer als vroeger zal worden getracht, de burokratisch-militaire machine van de ene hand in de andere over te dragen, maar haar te breken, want dit is de eerste voorwaarde voor een werkelijke volksrevolutie op het vasteland.

Dit is ook de poging onzer heldhaftige Parijse partijgenoten. Welk een veerkracht, welke een historisch initiatief, welk een opofferingsgezindheid in die Parijzenaars! Na zes maanden uithongering en ondergang in ellende, nog meer door verraad van binnen dan door den buitenlandsen vijand, komen zij onder de Pruisische bajonetten in opstand, alsof er nooit een oorlog tussen Frankrijk en Duitsland had bestaan, en alsof de vijand niet nog voor de poorten van Parijs stond. De geschiedenis kent geen dergelijk voorbeeld van gelijksoortige grootheid! Wanneer zij worden verslagen, is dit alleen te wijten aan hun „zachtmoedigheid”. Men had onmiddellijk naar Versailles moeten optrekken, nadat eerst Vinoy en vervolgens het reaktionaire deel der Nationale Garde het veld had geruimd. Uit gewetensbezwaren lieten zij het goede ogenblik voorbij gaan. Men wilde de burgeroorlog niet beginnen, alsof de „mischievous avorton” **), Thiers de burgeroorlog niet reeds was begonnen met zijn poging tot ontwapening van Parijs!

II Tweede fout: — het Centraal Komitee gaf zijn macht te vroeg uit handen, om voor de Kommune plaats te maken. Alweer uit al te „eerwaardige” nauwgezetheid van geweten. Hoe het ook zij, de huidige opstand in Parijs, — al moet hij ook bezwijken tegen de wolven, de zwijnen en de gemene honden van de oude maatschappij, — is de roemrijkste daad onzer partij sedert de Juni-opstand.

_____ = arbeiderspartij?
**) Misdadig misgeboorte. — Red.

Vergelijk eens met deze hemelbestormers van Parijs de hemelslaven van het Duitsch-Pruisische heilige Roomse Rijk, met zijn posthume maskerades, riekende naar kazerne, kerk, kooljonkers en vooral naar filisterdom.

A propos. In de officiële publikatie der direkt uit L. Bonaparte's kas gesubsidiëerden is een aantekening gevonden, dat Vogt in Augustus 1859 40.000 Franks heeft ontvangen! Ik heb dit feit aan Liebknecht meegedeeld om er verder gebruik van te maken.

Je

K. M.

II.

17 April 1871.

Waarde Kugelman,

Hoe je kleinburgerlijke demonstraties à la 13 Juni 1849 met de tegenwoordige strijd te Parijs kunt vergelijken, is mij totaal onbegrijpelijk. *)

De wereldgeschiedenis ware zeker al zeer gemakkelijk te maken, als de strijd slechts onder de voorwaarde van onfeilbaar gunstige kansen kon worden opgenomen. Anderzijds zou zij een zeer mystiek karakter hebben, als „toevalligheden” geen rol speelden. Deze toevalligheden zijn er natuurlijk in de algemene gang der ontwikkeling altijd, maar zij worden door andere toevalligheden weder gekompenseerd. Versnelling en vertraging in de beweging der geschiedenis hangt van deze „toevalligheden” af, waaronder ook het „toeval” van het karakter der personen, die het eerst aan de spits der beweging staan, figureert.

Het doorslag gevende ongunstige „toeval” is ditmaal in geen geval te zoeken in de algemene voorwaarden van de Franse maatschappij, maar in de aanwezigheid der Pruisen in Frankrijk en in hun stelling vlak voor Parijs. Dat wisten echter ook de burgerlijke canailles van Versailles en juist daarom stelden zij de Parijzenaars voor het alternatief, de strijd op te nemen of zonder strijd de nederlaag te lijden.

*) Op 13 Juni 1849 had te Parijs een demonstratie der Bergpartij plaats om te protesteren tegen de gewelddadige onderwerping der Republiek te Rome door Franse troepen. Deze demonstratie werd zonder de minste moeite uit elkaar geslagen; zij bezegelde het bankroet der kleinburgerlijke revolutionaire democratie in Frankrijk. — Red.

In het laatste geval zou de demoralisatie der arbeidersklasse een veel groter ongeluk zijn geweest dan de ondergang van een willekeurig aantal „leiders”.

De strijd van de arbeidersklasse met de kapitalistische klasse en haar staat is door de Parijse strijd in een nieuwe fase getreden. Hoe de zaak ook nu zal lopen, een nieuw uitgangspunt van wereld-historische betekenis is gewonnen.

Adio,

K. M.

III.

Londen, 18 Juni 1871.

Waarde Kugelmann,

...Je weet, dat ik tijdens de gehele Parijse revolutie voortdurend als de „grand chef de l'Internationale” door de bladen van Versailles (met medewerking van Stieber *) en „par répercussion” door de bladen hier, gedenunciëerd ben geworden. Nu nog iets over het adres (n.l. het adres van de Algemeene Raad over de Burgeroorlog in Frankrijk), dat je ontvangen zult hebben! Het veroorzaakt een duivels rumoer en ik heb de eer, at this moment the best calumniated and the most menaced man of London *) te zijn. Dat doet iemand waarlijk goed, na een zeer vervelend-eentonige, twintigjarige moeras-idylle.

Het blad van de regering, — de „Observer” — dreigt met gerech-
telijke vervolging. Qu'ils osent! Je me moque bien de ces canailles là.**)
Ik voeg hierbij een uitknipsel van de „Eastern Post”, omdat daarin ons antwoord is op het rondschrijven van Jules Favre. Oorspronkelijk verscheen dit antwoord in de „Times” van 13 Juni. Dit blad van eer heeft voor deze onbescheidenheid een lelijke uitbrander gekregen van den heer Bob Low (kanselier der schatkist en lid der kommissie van toezicht op de „Times”).

Je

KARL MARX.

*) Leider van de Pruisische politieke politie. — Red.

*) Op dit oogenblik de man van Londen te zijn, die het meest wordt belasterd en bedreigd. — Red.

***) Laten zij het maar wagen. Ik heb maling aan dit canaille. — Red.

*Internationale werd opheldert
de Internationale Arbeiders-Associatie?*

DE INTERNATIONALE ARBEIDERS-ASSOCIATIE TEGEN DE LASTER VAN JULES FAVRE.

(Uit de Londensche „Times” van 13 Juni 1871.)

Aan den redakteur der „Times” —

Geachte Heer!

Op de 6de Juni 1871 heeft de heer Jules Favre een rondschriften aan alle Europese mogendheden gezonden, waarin hij ze aanspoort, de „Internationale Arbeiders-Associatie” zolang te vervolgen, tot zij dood is. Enige opmerkingen zullen voldoende zijn om dit dokument te kenmerken.

Reeds in de Inleiding tot onze Statuten is aangegeven, dat de Internationale op 28 September 1864 op een openbare vergadering in St. Martin's Hall, Longacre, Londen, werd opgericht. Om aan hem zelf het best bekende redenen verlegt Jules Favre de datum van haar oorsprong nog vóór het jaar 1862.

Ter toelichting van onze beginselen, beweert hij, een gedrukt stuk van haar (de Internationale) van 25 Maart 1869 aan te halen. En wat haalt hij aan? Een vlugschrift van een vereniging, welke niet de Internationale is. Tot dit soort van manoeuvres heeft hij reeds vroeger zijn toevlucht genomen, toen hij, betrekkelijk nog een jong advokaat, de „National”, een blad, dat door Cabet wegens laster was aangeklaagd, moest verdedigen. Hij gaf toen voor, uittreksels uit Cabet's vlugschriften voor te lezen, terwijl hij door hem zelf ingeschoven tussen-zinnen voorlas, een gochelkunstje, dat nog gedurende de verhandeling zelf werd ontmaskerd, en dat, ware Cabet niet zo toegevend geweest, het uitstoten van Jules Favre uit de Parijse advokatuur ten gevolge zou hebben gehad. Van alle dokumenten, die hij als dokumenten der Internationale aanhaalt, is er dan ook niet één van de Internationale. Zo zegt hij: „De Alliantie verklaart zich atheïstisch, zegt de generale raad, te Londen in Juli 1869 gekonstitueerd”. De Generale Raad heeft nooit zulk een dokument uitgegeven. Integendeel: het gaf een dokument in het licht, dat de oorspronkelijke statuten der „Alliantie” — „L'Allian-

ce de la Démocratie Socialiste te Genève, — die Jules Favre aanhaalt, annuleerde.

In zijn gehele rondschrijven, dat gedeeltelijk voorgeeft, ook tegen het keizerrijk te zijn gericht, herhaalt Jules Favre tegen de Internationale slechts de politie-sprookjes der staatsprokureurs van het keizerrijk, die zelfs voor de gerechtshoven van datzelfde keizerrijk, in hun ellendig niets wegsmolten.

Het is bekend, dat de Generale Raad der Internationale in zijn beide Adressen (van Juli en September 1870) over de toenmalige oorlog de Pruisische veroveringsplannen tegen Frankrijk aanklaagde. Later richtte zich de heer Reitlinger, Jules Favre's particuliere sekretaris, natuurlijk tevergeefs, tot enige leden van de Generale Raad, opdat de Generale Raad een tegen Bismarck gerichte massa-demonstratie ten gunste van de regering der nationale verdediging zou organiseren; in het bijzonder werd verzocht, daarbij met geen woord over de republiek te spreken. Er werden voorbereidselen op touw gezet voor een massa-demonstratie ter gelegenheid van de verwachte aankomst van Jules Favre in Londen, — zeker met het beste doel — tegen de wil van de Generale Raad, die in zijn Adres van de 9de September de Parijse arbeiders nadrukkelijk en van te voren tegen Jules Favre en zijn kollega's had gewaarschuwd.

Wat zou Jules Favre zeggen, als enerzijds de Generale Raad der Internationale een rondschrijven over Jules Favre aan alle Europese kabinetten uitzond, om hun bijzondere aandacht te vestigen op de dokumenten, door wijlen den heer Millièrre te Parijs gepubliceerd?

Ik ben, mijnheer, uw dienstwillige

JOHN HALES,

Sekretaris v. d. Alg. Raad der Internationale
Arbeiders-Associatie.

256 High Holborn, W.C., Londen. — Londen, 12 Juni 1871.

* * *

In een artikel over de „Internationale Associatie en haar doeleinden“ citeert de Londense „Spectator“, als vroom aanklager, tussen andere dergelijke kunstgrepen, en nog vollediger dan Jules Favre het deed, het bovenstaande stuk der „Alliance“ als het werk der Internationale en nog wel elf dagen na het verschijnen van bovenstaande weerlegging in de „Times“. Dit kan ons niet verwonderen. Reeds Frederik de Grote placht te zeggen, dat van alle Jezuïten de protestanse de ergste zijn.

LIJST VAN EIGENNAMEN.

- Affre, Denis Auguste** (1793—1848), — aartsbisschop van Parijs, als „vredesbemiddelaar” tussen de opstandelingen en de kontrarevolutionaire troepen op de barrikaden op 25 Juni 1848 dodelijk gewond.
- Alliance de la Démocratie Socialiste** (Alliantie der Socialistische Demokratie), — een anarchistische fraktie in de Iste Internationale, door Bakoenin gesticht, om van binnen uit scheuring te brengen in de Internationale.
- Aurelles des Paladine**, — opperbevelhebber van het eerste (Franse) leger in de Frans-Duitse oorlog; † 1877.
- Belle Epine**, — voorstad van Parijs.
- Belleville**, — arbeiderswijk van Parijs, waar de verdedigers der Kommune de laatste slag tegen de Versaillaanse troepen leverden.
- Blanqui, Auguste** (1805—1881), — Frans revolutionair en socialist. Hij bracht meer dan 30 jaren van zijn leven in Franse gevangnissen door. Als revolutionaire methode verdedigde hij het vormen van hecht georganiseerde en gedisciplineerde groepen van revolutionairen, die, zonder verbinding met de massa, de politieke macht moesten veroveren en dan door hun verdere aktie de massa der bevolking moesten meeslepen. Op 14 Aug. 1870 deed zijn organisatie een poging om de regering van Napoleon III, en op 31 Okt. 1870 om de regering der nationale verdediging ten val te brengen. Als gevolg van de mislukking werd hij tot levenslange tuchthuisstraf veroordeeld, zodat hij persoonlijk niet aan de Kommune kon deelnemen.
- Bomba**, — bijnaam voor Koning Ferdinand II van Napels en Sicilië, aarts-reaktionair.
- Calonne, Charles-Alexandre de** (1734—1802), — Franse politikus, controleur-generaal der financiën onder Lodewijk XVI (in 1785);

- hij speelde in de „emigratie” na de grote Franse revolutie een beruchte rol onder de uitgeweken reaktionairen.
- Cabet, Etienne** (1788—1856), — beroemd Frans utopist, schrijver van het werk „Reis naar Ikarië”. (1840).
- Cavaignac, Louis-Eugène** (1802—1857), — Frans generaal, lid van de Konstituerende en de Wetgevende Vergadering, in 1848 minister van oorlog, verantwoordelijk voor het bloedbad in de straten van Parijs bij het neerslaan van de opstand der arbeiders, kandidaat voor het presidentschap tegenover Louis Napoleon.
- Cayenne**, — hoofdstad van de gelijknamige Franse kolonie aan de Noordkust van Zuid-Amerika, berucht om zijn moordend klimaat; straf-kolonie.
- Chambre introuvable**, — de „onvindbare kamer”, het „onovertreffelijke parlement” (7-X-1815 tot 5-X-1816).
- Changarnier, Nicolas** (1793—1877), — Frans generaal, lid van de Konstituante en de Wetgevende Vergadering, bevelhebber der Parijse Nationale Garde, Orléanist, in 1851 gevangen genomen en verbannen, doch in 1870 weer te Parijs toegelaten.
- Chouans**, — kontra-revolutionaire boeren-benden, in het Westen van Frankrijk, die in 1793 en later onder leiding van priesters en adellijken tegen de Franse republiek vochten.
- Coëtlogon, Alain-Emanuel** (1646—1730), — Frans admiraal en marschalk.
- Darboy, Georges** (1813—1871), — aartsbisschop van Parijs, door de Kommune dood geschoten.
- Don Carlos**, — Kroonprins van Spanje, zoon van Philips II.
- Douay, Felix** (1816—1879), — Frans generaal, vocht o.m. bij Sedan.
- Dufaure, Armand-Jules-Stanislas** (1798—1881), — minister van publieke werken van 1839—1840, — van binnenlandse zaken in 1848—1849, in de regering voor nationale verdediging minister van justitie.
- Duval, Emile-Victor** (1841—1871), — lid van de militaire kommissie der Kommune, generaal der Nationale Garde, arbeider, door de Versaillaanse troepen nog vóór de val der Kommune gevangen genomen en doodgeschoten.
- Emser dépêche**, — het beroemde telegram, dat **A b e k e n** op 13 Juli 1870 aan Bismarck zond met een verslag van de konferentie van den Frans gezant Benedetti en koning Wilhelm van Pruisen inzake de aanspraken der Hohenzollern op de Spaanse troon; Bismarck

„redigeerde” het verslag van Wilhelm's antwoord op zulk een wijze, dat de publikatie van het verslag een uitdaging aan Frankrijk en de aanleiding tot de Frans-Duitse oorlog werd.

Esparterro, Baldomero (1792—1879), — Spaans generaal, regent van Spanje in 1841—1843.

Favre, Jules (1809—1880), — Frans advocaat, politikus, in 1870 minister.

Ferry, Jules (1832—1893), — Frans politikus, een der heftigste voorstanders van het Franse kolonialisme, herhaaldelijk minister, in 1880 minister-president.

Flourens, Gustav (1839—1871), — een der leiders der Kommune, door de kontra-revolutie vermoord.

Gallifet, Gaston-Alexandre-Auguste de (1830-1909), — Frans generaal, de „bloedhond” der Kommune, in 1901 lid van hetzelfde ministerie als de „socialist” Millerand.

Gambetta, Léon (1838—1882), — Frans advocaat en politikus, in 1870 lid van de regering der nationale verdediging, in 1879 president van de Kamer, in 1881 minister-president.

Generale Raad, — de Exekutieve der Iste Internationale, gekozen door de jaarlijkse kongressen der Internationale, bestaande uit een voorzitter, algemeen sekretaris, penningmeester en de korrespondenten met de diverse sekties in de verschillende landen.

Gironde, — partij der grote bourgeoisie in de grote Franse revolutie. De naam is ontleend aan het departement, waardoor de rivier Gironde stroomt, en waaruit enige leden en de leider der fraktie afkomstig waren.

Gortsjakow, Alexandre, Vorst (1798—1883), — Russisch diplomaat en onder Tsaar Alexander II minister van buitenlandse zaken; het befaamde Kongres van Berlijn, ter likwidering van de Russisch-Turkse oorlog, sloot zijn weinig succesvolle politiek af.

Guizot, François (1787—1874), — Franse geschiedschrijver en politikus, tot de Februari-revolutie herhaaldelijk minister.

Hausmann, Eugène-Georges (1809—1891), — prefekt van het departement der Seine onder Napoleon III, beroemd door zijn aanleg van brede, rechte straten in Parijs, die de barrikaden-strijd moesten bemoeilijken.

Heeckeren, — Bonapartist, tijdens de revolutie van 1848 lid van de Franse Konstituerende en Wetgevende Vergadering.

Hekate, — godin der onderwereld, tovenarij enz. in de oude Griekse godenleer.

Huxley, Thomas, — beroemd Engels natuurvorser, aanhanger van Darwin's afstammingsleer; † 1895.

Jaubert (1789—1874), — Frans grondbezitter en industriëel, Orléanist, tijdens de Juli-monarchie minister van publieke werken; in 1871 lid der Nationale Vergadering.

Internationale Arbeiders-Associatie, — zie: „associatie” (in „Lijst van vreemde woorden”).

„**Kladderadatsch**”, — Duits, humoristisch tijdschrift, in 1848 door de radikale bourgeoisie gesticht.

Kugelman, L., (1828—1902), — geneesheer te Hannover, vriend van Marx, lid der Iste Internationale.

Laffitte, Jacques (1767—1844), — bankier, politikus; speelde een belangrijke rol in de revolutie van 1830, die de handels- en geld-bourgeoisie onder de regering van Louis Philippe (van Orleans) aan het roer bracht; minister-president en minister van financiën.

La Villette, — arbeiderswijk van Parijs.

Lecomte, — zie: „Thomas”.

Le Flô, Adolphe-Charles (1804—1887), — Frans generaal, diplomaat, parlamentslid, als tegenstander van Louis Napoleon uit Frankrijk verbannen. In 1870 minister van oorlog.

Louis Bonaparte (1808—1873), — zoon van Louis (broeder van Napoleon I), koning van Holland; trachtte zich in 1836 en 1840 van de regering in Frankrijk meester te maken, doch zonder sukses, leefde een tijd lang in ballingschap, keerde na de Februari-revolutie terug en werd in 1849 gekozen als president der republiek. Op 2 Dec. 1851 („18de Brumaire” — Marx) maakte hij zich door een staatsgreep van het oppergezag meester en liet zich op 2 Dec. 1852 als keizer (Napoleon III) uitroepen. Na de slag van Sedan (2 Sept. 1870) gevangen genomen. Op 4 September werd de republiek afgekondigd.

Mac-Mahon, Maurice de (1808—1893), — Frans maarschalk, in 1870 bij Sedan gevangen genomen, in 1871 vrijgelaten om de Kommune neer te slaan. Van 1873—1879 president der Franse Republiek.

Megera, — kwaadaardige vrouw.

Millière, — burgerlijk lid der Kommune; hij beschuldigde Jules Ferry van verduistering en werd na de val der Kommune op bevel van Ferry vermoord.

- Montesquieu, Charles de** (1689—1755, — voorloper van de Franse „verlichters” (materialisten) der XVIIIde eeuw; ijverde voor een konstitutie in Frankrijk. Grondslag van zijn staatstheorie was de deling der openbare macht in drie, onderling onafhankelijke delen (wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht).
- Montmartre**, — arbeiderswijk van Parijs.
- Orleanisten**, — aanhangers van de Orleans-dynastie en haar „Juli-monarchie” (1830—1848).
- Palikao**, — Frans generaal, die zijn lauweren en adellijke titel veroverde door de bloedige slachting in China (1860), een van de vele oorlogs-avonturen van Napoleon III; hij bevestigde zijn reputatie in 1871 tegen het Parijse proletariaat.
- Pène, Henri de** (1830—1888), — Franse journalist.
- Père la Chaise**, — begraafplaats te Parijs, achter welker grafstenen en tombes de Kommunards voor het laatst aan de Versaillanen tegenstand boden. De laatste strijders werden tegen de kerkhofmuur (sedert bekend als „muur der gefedereerden”) gefusilleerd.
- Picard, Ernest** (1821—1877), — Frans politikus, in 1870 lid van het parlement.
- Pietri, Joseph-Marie** (1820—1902), — politie-president van Parijs van 1866—1870; Bonapartist.
- Plebejers**, — de van de politieke macht uitgesloten bevolkingslaag van Rome.
- Pouyer-Quertier, Auguste** (1820—1891), — Frans politikus, minister van financiën onder Thiers, vertegenwoordiger van Frankrijk bij het sluiten van de vrede van Frankfort.
- Pretorianen**, — Lijfgarde der Romeinse keizers.
- Proudhon, Pierre-Joseph**, — kleinburgerlijk filosoof, utopist, tegenstander van de klassenstrijd, een tijd lang over een grote invloed onder de Franse arbeiders beschikkend.
- Rueil**, — voorstad van Parijs.
- Sadowa**, — plaats, waar in de Duits-Oostenrijkse oorlog (1866) het Pruisische leger een beslissende overwinning behaalde. (De slag wordt in Duitsland genoemd naar de plaats Königgrätz).
- Saint-Denis**, — voorstad van Parijs.
- Saint-Germain**, — aristokratische voorstad van Parijs.
- Saisset**, — Frans admiraal, berucht kontra-revolutionair.
- Shylock**, — hoofdfiguur in Shakespeare's toneelstuk „De koopman van Venetië”, type van den woekeraar.

Simon, Jules-François (1814—1896), — Frans filosoof en politikus, in 1870 minister van eredienst.

Sulla, Romeins konsul en diktator.

Tacitus, Cornelius (ong. 55—120), — Romeins geschiedschrijver.

Tamerlan of

Timoer-leng (1336—1405), — Mongools veroveraar, stichter van het tweede Mongoolse keizerrijk.

✂ **Thiers, Adolphe** (1797—1877), — bekend Frans politikus en geschiedschrijver (over de Franse revolutie, Napoleon I enz.); hij nam actief deel aan de voorbereiding van de Juli-revolutie; herhaaldelijk minister, minister-president na de val van Napoleon III; organisator van de aanval op de Kommune en de bloedige wraak der bourgeoisie; president der republiek van 1871—1873.

✂ **Thomas, Léonard-Clément**, — vóór de Februari-revolutie wachtmeester, daarna „generaal”, één van de slachters van de Juni-opstand in 1848. Met gen. Lecomte kreeg hij opdracht, de Parijzenaars te ontwapenen. Beiden werden (18 Maart 1871) gevangen genomen en door de soldaten van hun eigen regiment, die de zijde van de opstand kozen, dood geschoten.

Tolain, Henri Louis (1828—1897), Frans arbeider, een der stichters der Iste Internationale, evenwel sterk verdediger van de particuliere eigendom. Hij trachtte tussen „Versailles” en de Kommune te „bemiddelen”. De bourgeoisie waardeerde zijn houding en koos hem tot lid van de Senaat.

Tory, — partij-naam der Engelse groot-grondbezitters.

Trochu, Louis-Jules, (1815—1896), — Frans generaal, in 1870 gouverneur van Parijs en president der regering.

Tuilleriën, — paleis in Parijs.

Valentin, Edmond, — prefekt van Straatsburg, lid van de regering voor nationale verdediging.

Vendôme-zuil, — triumpf-zuil op het Vendôme-plein te Parijs ter ere van Napoleon I, door de Kommune geslecht, doch later weer opgericht.

Villette, — zie „La Villette”.

Vinoy, Joseph, — Frans generaal, belast met de verdediging van Parijs tegen de Pruisen, om dan met hulp van de Pruisen tegen de Kommune op te treden.

Vogt, Karl (1817—1898), — Duits natuurvorser, in 1848 burgerlijk-demokraat, later gekocht aanhanger van Napoleon III; hij voer-

de een laster-kampagne tegen Karl Marx, die hem in 1860 met zijn boek „Mijnheer Vogt“ (Herr Vogt) meedogenloos ontmaskerde. **Voltaire, François-Marie-Arouet** (1694—1778), beroemd Frans filosoof, dichter, geschiedschrijver; atheïst uit filosofische overtuiging, beschouwde hij toch de godsdienst noodzakelijk voor de grote massa. **Zouaven**, Franse infanteristen uit Algiers; de naam is oorspronkelijk die van een stam van Kabylen (Moren) in Algiers.

LIJST VAN ENIGE VREEMDE WOORDEN.

- Absentee**, (opzettelijk) afwezige. — **Bezitter**, die de meerwaarde (b.v. pacht) in het buitenland, waar hij geregeld verblijft, verteert.
- Anachronisme**, — iets, wat vroeger is geweest en niet in de huidige tijd past.
- Anarchie** — toestand van gezagsloosheid.
- Annexatie** — aanhechting, inlijving, toeëigening.
- Anoniem** — naamloos, zonder ondertekening.
- Apologie** — verdediging (in slechte zin) door dik en dun.
- Associatie** — vereniging. **Internationale Arbeiders-Associatie** — Iste Internationale.
- Authentiek** — echt, met bewijsstukken gestaafd, geloofwaardig.
- Autokratie** — Alleenheerschappij
- Banket** — feestmaal.
- Chauvinisme** — onberedeneerde, overdreven, krijgszuchtige vaderlandsliefde.
- Defensief** — verdedigend, verdediging.
- Decimeren** — met een tiende gedeelte verminderen; sterk verminderen.
- Deklamatie** — plechtige voordracht.
- Demagoog** — volksmenner.
- Despotisme** — geweld-heerschappij in het bijzonder als regeringsvorm.
- Doktrinair** — leerstellig, vasthoudend aan een bepaalde leer.
- Duel** — gewapend tweegevecht.
- Dynastie** — heersersgeslacht.
- Emancipatie** — bevrijding; **emanciperen** — vrij, zelfstandig maken.
- Fossiel** — versteend.
- Franc-fileur** — ledigganger.
- Frivool** — lichtzinnig, lichtvaardig, ijdel.
- Galviniseren** — kunstmatig tot nieuw leven wekken.
- Hierarchie** — heerschappij der heiligen, priesters enz.; heerschappij der in rangen verdeelde bureaucratie.
- Initiatief** — begin, eerste stoot.
- Instructie** — voorschrift.
- Insurgent** — opstandeling.

- Invasie — inval.
- Kamarilla — kliek van hoogwaardigheidsbekleders.
- Kanibalisme — menseneterij, gewelddadigheid, beestachtige behandeling.
deling.
- Kapitulatie — overgave, onderwerping.
- Katakombe — ondergrondse, in de rots uitgehouwen grafstede; de
katakomben van Rome waren een vergaderplaats der eerste
christenen.
- Komplot — samenzwering, vooraf beraamde aanslag.
- Konfiskeren — in beslag nemen.
- Konskriptie — bij loting in militaire dienst stellen.
- Konspireren — samenzweren.
- Korrupt — verdorven, omkoopbaar.
- Kosmopolitisch — tot de gehele wereld behorend.
- Legitimisten — aanhangers van den wettelijk tot de macht gerechtigden
vorst, hier aanhangers van de Bourbons.
- Maire — burgemeester.
- Manufaktuur — bedrijfsinrichting, waarin tal van handarbeiders werken
met het gereedschap van den eigenaar.
- Missie — zending, opdracht.
- Morgue — gebouw, waarin gevonden lijken worden tentoongesteld.
- Mouchard — politie-spion.
- Oligarch — heerser, die met nog weinig anderen heerst; oligarchie
— heerschappij van enkelen.
- Orakel — voorspelling; persoon, die voorspellingen doet.
- Orgie — woest gelag.
- Pacifikatie — het tot rust, orde, vrede terugbrengen.
- Pandemonium — een aan alle halfgoden en geesten gewijde tempel;
een door-elkaar; verwarde toestand.
- Plebisciet — beslissing door volksstemming.
- Pourceaugnac — titelheld van een blijspel van Molière; landjonker.
- Praeliminair — aan de beslissende onderhandelingen voorafgaande
besprekingen.
- Protector — beschermheer.
- Regime — stelsel van beheer, regering.
- Restauratie — herstel in de oude vorm.
- Routine — langdurige oefening, sleur.
- Secularisatie — in staats-eigendom brengen van kerkelijke goederen;
verwereldlijking.

Serviel — onderdanig, kruiperig.

Traditioneel — volgens ingewortelde gewoonte; bij overlevering.

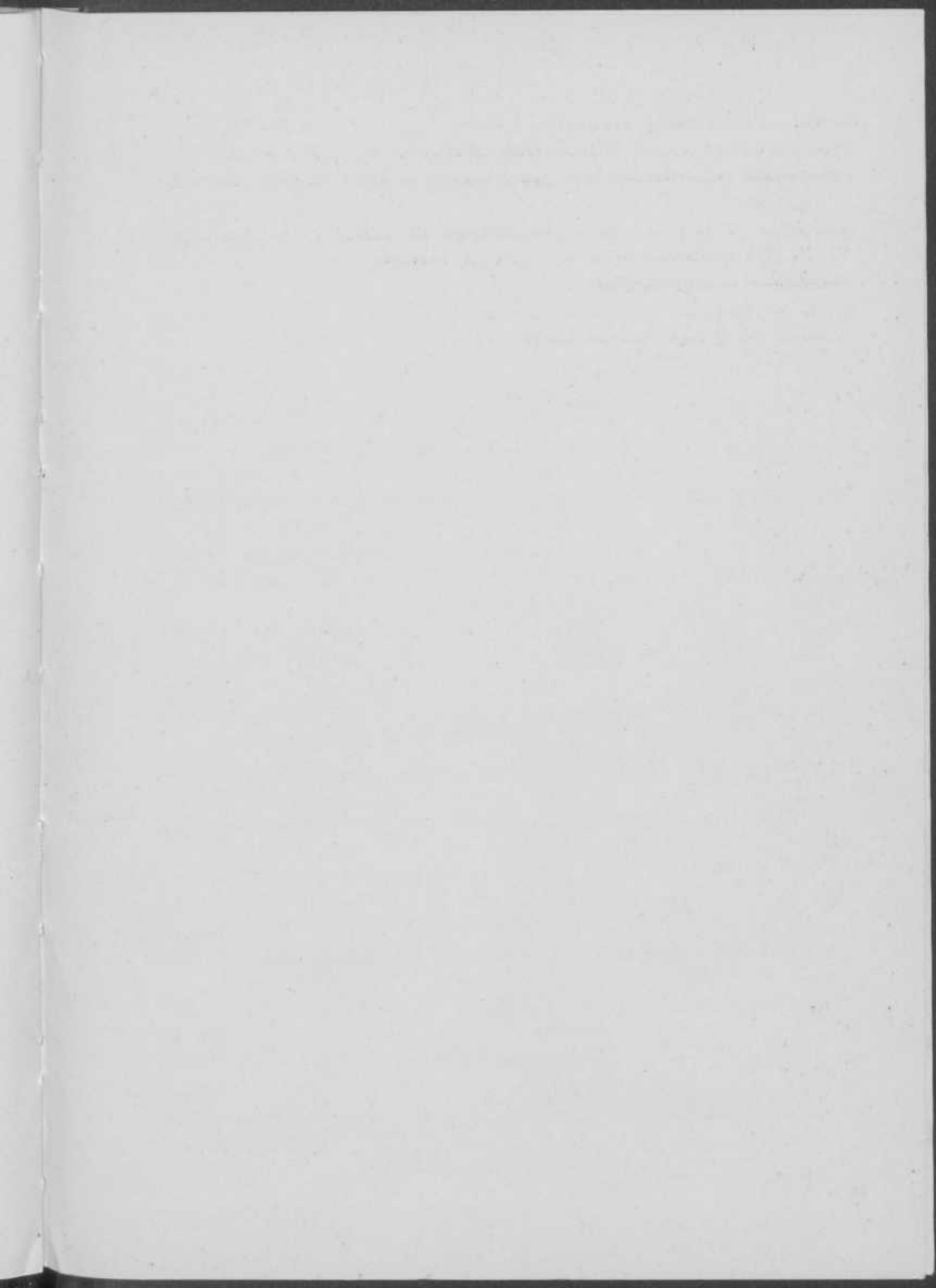
Triumviraat — driemanschap, heerschappij, regering, bestuur van drie mannen.

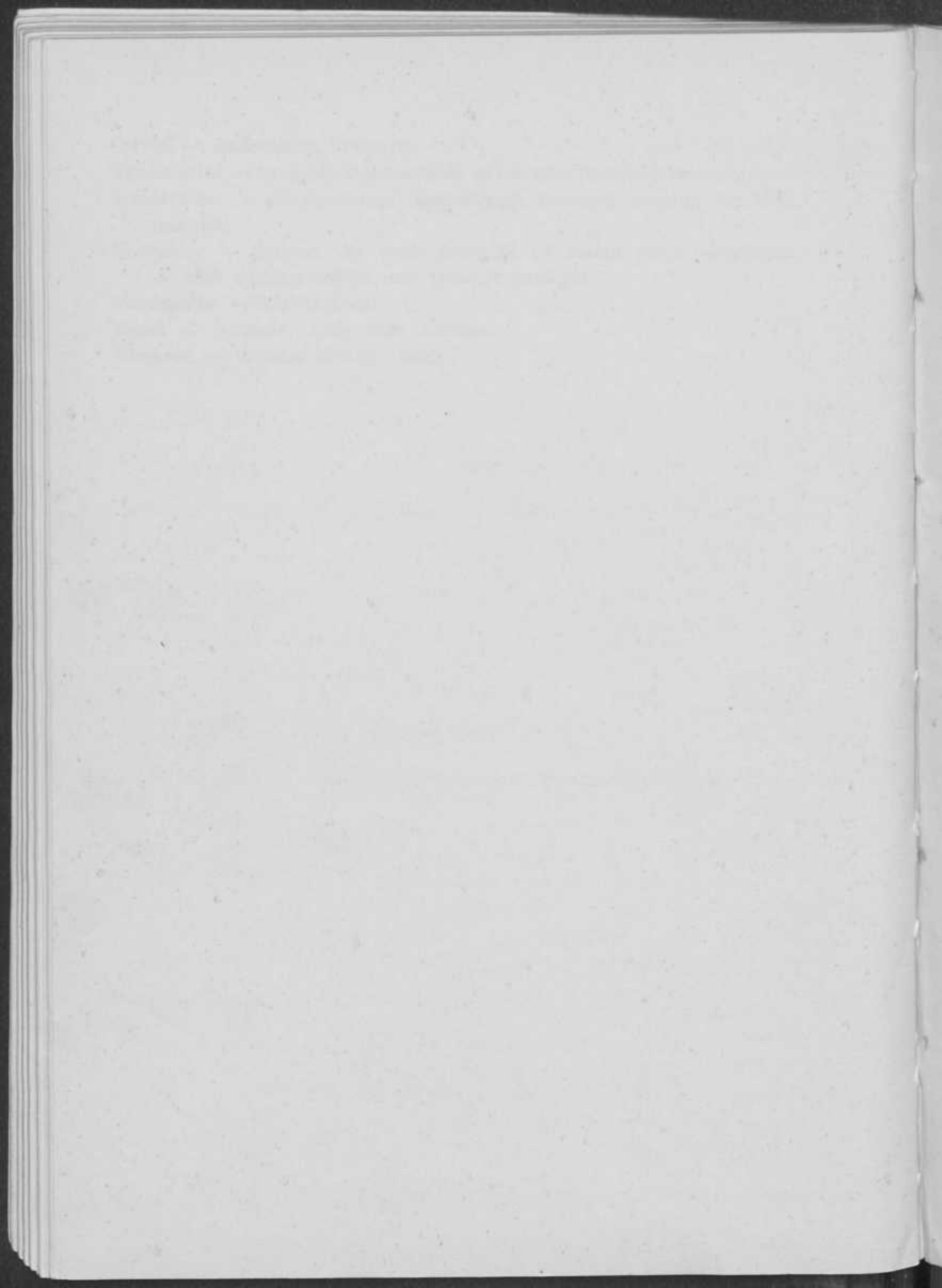
Usurpator — iemand, die wederrechtelijk de macht grijpt; usurperen — zich wederrechtelijk, met geweld, toeëigen.

Vandalisme — barbaarsheid.

Vazal — leenman, onderdaan, dienaar.

Virtuoos — meester in zijn kunst.

Index

The following is a list of the names of the persons who have been
 mentioned in the course of the proceedings, in the order in which
 they were mentioned. The names are given in full, and are
 arranged in alphabetical order. The names of the persons who
 have been mentioned in the course of the proceedings, in the
 order in which they were mentioned, are given in full, and
 are arranged in alphabetical order. The names of the persons
 who have been mentioned in the course of the proceedings, in
 the order in which they were mentioned, are given in full,
 and are arranged in alphabetical order. The names of the
 persons who have been mentioned in the course of the
 proceedings, in the order in which they were mentioned,
 are given in full, and are arranged in alphabetical order.

INHOUD:

	blz.
Inleiding van Fr. Engels	3
Eerste adres van de Generale Raad over de Frans-Duitse oorlog	16
Tweede adres van de Generale Raad over de Frans-Duitse oorlog	21
Adres van de Generale Raad over de burgeroorlog in Frankrijk:	
I.	29
II.	39
III.	47
IV.	63
Het vandalisme van de „beschermers der beschaving”	76
<i>Karl Marx</i> . Uit brieven aan Kugelman over de Parijse Kommune:	
I. 12 April 1871	78
II. 17 April 1871	79
III. 18 Juni 1871	80
De Internationale Arbeiders-Associatie tegen de laster van	
Jules Favre	81
Lijst van eigennamen	83
Lijst van enige vreemde woorden	90

